

РЕСПУБЛИКАЛЫҚ ҒЫЛЫМИ-АҚПАРАТТЫҚ
ӘДІСТЕМЕЛІК ЖУРНАЛ

ДАНА БАЛА

№4 (12), 2019

ДАНА БАЛА

**РЕСПУБЛИКАЛЫҚ
ҒЫЛЫМИ-АҚПАРАТТЫҚ
ӘДІСТЕМЕЛІК ЖУРНАЛ**

№ 4 (2019)

www.rc-dd.kz

Меншік иесі: Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрлігі
«Мектепке дейінгі балалалық
шақ» Республикалық
орталығы РММ

Республикалық ғылыми-
ақпараттық
әдістемелік журнал

Бас редактор: *Роза Жолаушиевна
Базарбаева*
ҚР Білім және ғылым
министрлігі «Мектепке дейінгі
балалалық шақ»
Республикалық
орталығының директоры

Редакция алқасы: «Мектепке дейінгі балалалық
шақ» Республикалық
орталығының
Мектепке дейінгі тәрбие мен
оқыту мазмұны бөлімі

**Техникалық
редактор:** «Мектепке дейінгі балалалық
шақ» Республикалық
орталығының
Ақпараттық талдау бөлімі

ДАНА БАЛА

РЕСПУБЛИКАЛЫҚ
ҒЫЛЫМИ-АҚПАРАТТЫҚ
ӘДІСТЕМЕЛІК ЖУРНАЛ

Қазақстан Республикасы
Инвестициялар және даму министрлігі
Байланыс ақпараттандыру және ақпарат
комитетінің мерзімді баспасөз
Басылымын және ақпараттық агенттікті
есепке қою туралы №14553-Ж
куәлігімен есепке қойылды (15.09.2014ж)

ДАНА БАЛА

ҚҰРМЕТТІ ОҚЫРМАН!

Қазақстан Республикасының Тәуелсіздік күнімен құттықтаймын! Бұл күн – ата-бабамыз аңсаған арманның жүзеге асқан, елімізге еркіндік сыйлаған Ұлы күн.

Осындай маңызы бар тарихи думанда еліміздің туы асқақтап, келешегі өркейе берсін. Сіздерге мықты денсаулық, отбасыларыңызға бақыт, сәтті күндер, зор жетістіктер тілеймін.

*Ізгі тілекпен,
«Мектепке дейінгі балалалық шақ» Республикалық орталығының
директоры*

Роза Жолаушиевна Базарбаева

МАЗМҰНЫ

Содержание

УАҚЫТ ТАЛАБЫ ПРОБЛЕМЫ ВРЕМЕНИ

4к моделінің міндеттерін жүзеге асыру
жағдайындағы мектепке дейінгі ұйымдарды
дамытудың заманауи тенденциялары 6

БІЗДІҢ БАЛАБАҚША НАШ ДЕТСКИЙ САД

«Үздік территория-2019» -
мектепке дейінгі ұйым ауласы 10

Отбасы мен балабақша
Ынтымақтастығы 12

ИННОВАЦИЯЛАР ИННОВАЦИЯ

Балабақшадағы робототехника
әлемі 14

Жаңартылған оқыту бағдарламасының
мектепке дейінгі білім беру ұйымдарында
қолданудың тиімділігі 17

Инновационные технологии
в работе логопеда 20

ҰЛТТЫҚ ҚҰНДЫЛЫҚТАР НАЦИОНАЛЬНЫЕ ЦЕННОСТИ

Жоба
«Мектеп жасына дейінгі балалардың
ұлттық дүние танымын қалыптастыру» 25

Халық педагогикасын тәрбие
жұмысында қолдану жолдары 28

Создание условий для развития
нравственных качеств дошкольников
с перспективой успешной социализации
в современном обществе 30

ӘДІСТЕМЕЛІК ҚОРЖЫН МЕТОДИЧЕСКАЯ КОПИЛКА

«Мектепке дейінгі ұйымда оқу-
әдістемелік жұмысты ұйымдастыру» 34

Мектепке дейінгі тәрбие мен
оқытуда бағдарламаның түйінді

Идеяларын, ойын түлдерін
пайдаланудың тиімділігі 38

Мектепке дейінгі жастағы балаларға
үш тілді тәрбие беру 40

АТА-АНАЛАРҒА ДЛЯ РОДИТЕЛЕЙ

Баланы әлеуметтік желі және
ұялы телефон тәуелділігінен
Қалай қорғауға болады? 44

ҮЗДІК ТӘЖІРИБЕ ЛУЧШИЙ ОПЫТ

Адаптивная физическая культура
как средство реабилитации детей
с нарушением состояния здоровья 46

Мектепке дейінгі жастағы балаларды
Көркем әдебиет шығармалары арқылы
сана сезімін тәрбиелеудегі және
сөйлеу қабілетін дамытудағы рөлі 49

Үйдегі және көшедегі қауіпсіздік 53

ТӘЖІРИБЕМЕН БӨЛІСУ ДЕЛИМСЯ ОПЫТОМ

Саусақтардың ұсақ қол моторикасын
шығармашылық саласында тиімді
пайдалану 59

Конспект занятия по физкультуре
использованием нетрадиционного
оборудования «цветочная страна» 62

Создание условий для воспитания
успешного ребенка
средствами робототехники 66

Балалардың дарындылығы мен
Шығармашылық қабілеттерін
арттыру жолдары 69

Мектепке дейінгі ұйымда «Эбру» әдісін
енгізу арқылы балалардың шығармашылық
қабілеттерін дамыту 73

ДАНА БАЛА

Негізгі тақырыптық бағыты

Мектепке дейінгі тәрбие
мен оқыту саласы
бойынша озық идеялар
мен тәжірибелерді
тарату, педагогтар
мен ата-ана қауымына
ақпарат түрінде әдістемелік
көмек көрсету

Основная тематическая направленность

Распространение
передовых идей и опыта
в области дошкольного
воспитания и обучения,
оказание методической
помощи педагогической
и родительской
общественности в виде
информационного
материала

Роза Жолаушиевна Базарбаева

«Мектепке дейінгі балалық шақ»

республикалық орталығының директоры

Нұр-Сұлтан қаласы

4К МОДЕЛІНІҢ МІНДЕТТЕРІН ЖҮЗЕГЕ АСЫРУ ЖАҒДАЙЫНДАҒЫ МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ ҰЙЫМДАРДЫ ДАМУТУДЫҢ ЗАМАНАУИ ТЕНДЕНЦИЯЛАРЫ

Әлем қарқынды түрде өзгеріп отырады. Өмірдің барлық салаларын жаһандандыру тәжірибеге инновациялық тәсілдерді енгізуді жеделдетеді және адами капиталға инвестицияларды талап етеді. Қоғам коммуникативтілікті, сыни және креативті ойлауды, ынтымақтастық пен командада жұмыс істеу дағдыларын меңгерген адамға мұқтаж.

Елімізде мектепке дейінгі тәрбие мен оқытуда балаларды ерте дамытуға басымдық берілген.

Балаларды ерте дамыту Тұжырымдамалық негіздері мен Балаларды ерте жастан дамуы үшін олардың әлеуметтік дағдыларын өз бетінше оқу дағдыларын дамытатын бағдарлама әзірленді.

Еліміздің мектепке дейінгі білім беру жүйесі үшін негізгі стратегиялық міндеттер:

1. Мектепке дейінгі білім беру сапасын жақсарту;

2. Мектеп жасына дейінгі балаларды дамытуды 4К моделіне сәйкестендіру: XXI ғасыр адамының негізгі дағдылары мен құзыреттіліктері ретінде креативтілікті, сыни ойлауды, коммуникативтілікті және командада жұмыс істей білуді дамытуға басты назар аудару.

Баланың туғаннан бастап 6 жасқа дейін миының белсенді дамуы туралы ғылыми зерттеулерді ескерсек, көптеген дамыған елдерде мектепке дейінгі кезеңге және 4К моделінің дағдылары мен құзыреттіліктер

негіздерін қалыптастыруға ерекше көңіл бөлінеді.

4К дағдылары – мектепке дейінгі ұйымдарға озық технологиялар және әдістемелерді енгізуде қолдау көрсететін әлемдік тренд.

Мысалы, Италияда балаларды ерте дамытудың кеңінен қолданылатын бағыттарының бірі Реджио-тәсілдер. Канадада, Эстонияда-коммуникативтік дағдыларды мақсатты түрде тілді үйрету әдістемесі. Көптеген елдер, соның ішінде Ресей командада жұмыс істеу дағдылары мен креативтілікті қалыптастыруға және дамытуға бағытталған сингапурлық технологияларды қолданады. АҚШ-та мектептерде «креативтілік рейтингі» жүргізіледі. Израильде, Жапонияда, Ұлыбританияда, Кореяда, Австралияда, Үндістанда, Еуроодақ елдерінде заманауи негізгі құзыреттіліктерді дамыту бойынша мемлекеттік бағдарламалар енгізілді.

Қазақстанның әлеуметтік-экономикалық дамуы жалпы білім беру жүйесіне, оның алғашқы буыны - мектепке дейінгі тәрбиеге қойылатын жаңа талаптарды алдыңғы қатарға қойды. Еліміздің мемлекеттік саясатының негізгі басымдықтарының бірі әрбір балаға мектепке дейінгі білім беруге қолжетімділікті қамтамасыз ету болып табылады.

Қазақстан Республикасының білім беруді және ғылымды дамытудың 2016-

2019 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасында мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту жүйесінің мақсаты мен міндеттері айқындалған:

1) мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту қызметтеріне тең қол жеткізу;

2) мектепке дейінгі білім беру мазмұнын жаңарту;

3) мектепке дейінгі ұйым педагогтерінің құзыреттіліктерін арттыру арқылы мектепке дейінгі білім беру сапасын жақсарту;

4) ерекше білім берілуіне қажеттіліктері бар балалардың мектепке дейінгі білім беруге тиісті қол жеткізуі.

Қазақстанда мектепке дейінгі білім беру жүйесінің өзіндік тарихы мен дамуы жолы бар. 2017 жылы Қазақстанда мектепке дейінгі тәрбие мен оқытуға 100 жыл толды.

Тәуелсіздіктің алғашқы жылдары республикада елдегі әлеуметтік-экономикалық жағдайларға байланысты мектепке дейінгі ұйымдар желісі күрт қысқарды: 1991 жылдан 2002 жылға дейін мектепке дейінгі ұйымдардың саны 8 есеге қысқарды (8881-ден 1095 бірлікке дейін).

Елбасы Н. Ә. Назарбаевтың тапсырмасы бойынша 2010 жылы әзірленген «Балапан» бағдарламасы мектепке дейінгі ұйымдар желісін кеңейтті, оның аясында 2020 жылға қарай 3-6 жастағы балаларды 100% қамту қамтамасыз етілетін болады.

Елімізде әрбір баланы мектепке дейінгі тәрбие мен оқытуға қолжетімділікті қамтамасыз ету мемлекеттік серіктестік аясында жүзеге асырылады.

Жергілікті атқарушы органдармен мемлекеттік бюджеттен 103,8 млрд. теңге игерілді және 100 млрд. теңге бизнес-құрылымдардың өкілдерімен инвестицияланды.

Әлемде жеке мектепке дейінгі ұйымдардың үлесі 31%, Қазақстанда - 36,3% құрайды. Бүгінгі күні республикада 1 жастан 6 жасқа дейінгі балаларды мектепке дейінгі ұйымдармен қамту 77,1%, 3-6 жастағы балаларды қамту 95,2% құрайды.

2010 жылдан бастап мектепке дейінгі білім беру жүйесі жан басына шаққанда қаржыландыруға көшті.

Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігі мемлекеттік-жеке серіктестікті дамытудың бірқатар жаңа құралдарын енгізді, Санитариялық қағидаларды қайта қарады.

ЭЫДҰ сарапшылары (2015 ж.) Қазақстандағы мектепке дейінгі ұйымдар желісінің теңдессіз өсуін мойындады. Бүгінде республикада 10314 мектепке дейінгі ұйым жұмыс істейді.

Қазақстанда балаларды кезекке қою және жолдама беру автоматтандырылды. Бұл «ашықтықты» қамтамасыз етуге, сыбайлас жемқорлық қауіптерді болдырмауға, бәсекелестік ортаны құруға және кезектілікті қысқартуға мүмкіндік берді.

Балалардың өмірі мен денсаулығын қорғау мектепке дейінгі білім беру сапасы көрсеткіштерінің бірі болып табылады. Қазақстанда балабақшалардың 58% бейнекамералармен жабдықталған, 2022 жылға дейін барлық білім беру ұйымдары бейнекамералармен жабдыкталады.

Қазақстанда мектепке дейінгі білім беру мен орта білім беру жүйесі жаңартылған мазмұнға көшу жүзеге асырылуда.

Мектепке дейінгі білім беру мазмұнына сабақтастықты қамтамасыз ету мақсатында Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың мемлекеттік жалпыға міндетті стандарты жаңартылды, оның мазмұны бес білім беру саласы бойынша («Денсаулық», «Қатынас», «Таным», «Шығармашылық», «Әлеумет») күтілетін нәтижелерге негізделген білім беру моделін құруға және 4К моделінің негізгі дағдылары мен құзыреттерін іске асыруға бағытталған.

МЖМБС-на ерекше білім берілуіне қажеттіліктері бар балаларды жалпы топқа енгізу жағдайларын қарастыратын норма енгізілді. Топта ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалар болған жағдайда топты жинақтау үш тәрбиеленушінің орнына осындай бір баладан ара қатынасын белгілеу арқылы іске асырылады.

Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік оқу бағдарламасы әзірленіп, енгізілді.

Инклюзивті мектепке дейінгі ұйымдарда

баланың жасы мен даму бұзылысының ерекшелігі ескеріліп, білім беру және жеке бағдарламалар енгізілді.

Мемлекеттік бюджет қаражатынан педагогтер мен ата-аналар үшін 20-дан астам әдістемелік ұсынымдар, ауруларын есепке ала отырып, балалардың 8 санаты үшін арнайы оқу бағдарламалары, мемлекеттік және орыс тілдеріндегі тактильді кітаптар әзірленді.

Алғаш рет Мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандартына нәрестелік жас қосылды (туғаннан бастап бір жасқа дейін).

Балалардың біліктері мен дағдыларын дамытудың бағалау жүйесі енгізілді.

Мектеп жасына дейінгілердің ата-аналары туралы ерекше мәселе. Ата-аналар қауымдастығы арасында зерттеулер жүргізілді. Зерттеу нәтижелері ата-аналардың 40% мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту мәселелері бойынша хабардар болуының жеткіліксіз деңгейін көрсетті.

Отбасы.kz порталы әзірленді және республикада 30 мыңнан астам ата-ана 6 модуль бойынша қашықтықтан оқытудан өтті.

Баланың табысқа жетуін ынталандыратын, балабақшадағы жайлылық пен өмір қауіпсіздігін, қажеттіліктерін қанағаттандыратын өлшем өзгерді. Осыған сәйкес 4К моделін іске асырудағы негізгі үрдіс – заманауи педагогтің басты құндылықтары мен құзыреттіліктері анықталды.

Мектепке дейінгі ұйымдарды дамытудың келесі бағыты тәрбиелеу-білім беру процесін ұйымдастырудың ерекшелігін көрсететін әдістемелік жұмысты, оның мақсаты мен міндеттерін өзгерту болып табылады.

4К моделін іске асыру аясында мектепке дейінгі білім берудегі өзгерістер тек технологияларға ғана қатысты емес екенін атап өткен жөн. Осы орайда, мектепке дейінгі білім беру ұйымдары ғимараттарының жаңа жобалары енгізілуде, жалпы олардың сәулеті өзгеруде. Балабақшаның барлық кеңістігі (холлдар, дәліздер, баспалдақтар) баланың «үшінші тәрбиешісі» ретінде пайдаланылады. Мысалы, Италиядағы Реджио-

балабақшалар, Чехия мен Румыниядағы жеке орталықтар, Мәскеудегі «Балалық шақ қорғаны», Эстониядағы мемлекеттік балабақшалар. Цифрландыру аясында балабақшаларды техникалық жабдықтаудың қарқынды процесі қажет. Бұл мектепке дейінгі ұйымдарды дамытудың кезекті бағыты болып табылады.

Оқытудың инновациялық әдістері мен технологияларын енгізу және 4К дағдыларын дамыту педагогикалық кадрлардың мәдени және кәсіби өсуін, ойлау қабілетін арттыруды талап етеді, сондай ақ кадрларды жаңашылдыққа ынталандыратын іс-қимыл және жас кадрлар үшін тартымды жағдайлар қажет. Мектепке дейінгі білім беру саласында 4К моделін дамыту бойынша міндеттерді іске асыру аясында жаңа форматты педагог пен жаңа болашақ мамандықтар қажет.

Мектепке дейінгі ұйымдар педагогтарының біліктілігін арттыруға тренд көрсетеді. ЭЫДҰ елдерінің 70% - да педагогтардың арнайы білімі міндетті болып табылады.

Қазақстанда 2000 жылдан бастап мектепке дейінгі ұйымдар санының қарқынды өсуі педагогтардың санын 5 есеге арттырды. Арнайы білімі бар педагогтардың үлесі 58,2% құрайды.

PISA-2015 талдауының қорытындысы бойынша мектепке дейінгі ұйымға барған ЭЫДҰ елдерінің балалары балабақшаға бармаған балаларға қарағанда 50 баллға артық алды. Қазақстанда-20 балл жинаған.

«Мектепке дейінгі тәрбие және оқыту» мамандығы бойынша дайындық Қазақстанда 36 колледж және 37 жоғары оқу орнында да жүзеге асырылады. Жыл сайын осы мамандық бойынша мемлекеттік тапсырыс көлемі ұлғаюда. Жыл сайын 9 мың маман оқу орнын аяқтаса мектепке дейінгі ұйымдарға түлектердің 10%-ғана келеді. Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігі педагог мәртебесін арттыру үшін нормативтік құқықтық қамтамасыз етуді жетілдіруде:

1). Тағайындау кезінде 5 жылдан 3 жылға дейін жұмыс өтілін төмендету бөлігінде ауылдық мектепке дейінгі ұйымдардың

меңгерушілеріне қойылатын біліктілік талаптары қайта қаралды.

2). ҚР «Білім туралы» Заңына педагогикалық немесе мектепке дейінгі білімі бар педагогтардың педагогикалық қызметіне рұқсат беру нормасы бойынша өзгерістер енгізіледі.

3). Педагогикалық білімі бар барлық педагогтарды аттестациядан өтуге жіберу бойынша аттестация Ережесіне норма енгізілді.

4). Қысқа мерзімді курстар бағдарламасына инклюзивті білім беру бойынша міндетті сағаттар енгізілді.

Болашақта бірыңғай біліктілік тестілеуді енгізу және тәрбиешілердің еңбегіне ақы төлеу жүйесін қайта қарау және бөбекжайларда жұмыс істейтін тәрбиешілер мен күтушілерге қосымша ақы төлеу жоспарлануда.

Мектепке дейінгі ұйымдарды дамыту мен 4К моделін жүзеге асыруда қазіргі заманғы басқару білігі мен дағдыларын талап етеді.

Мектепке дейінгі ұйымның қазіргі басшысы- тиімді менеджер ғана емес, өз ұйымының даму стратегиясын анықтай алуы тиіс.

Мұнда келесі тренд – педагогикалық жоғары оқу орындары мен колледж студенттерінің сапалы дайындығы туралы сөз болып отыр.

4К моделінің міндеттерін жүзеге асыратын мектепке дейінгі ұйымдарға кадрлар дайындау және нормативтік-құқықтық қамтамасыз өзекті мәселе.

Педагогикалық жоғары оқу орындары студенттерге арналған оқу бағдарламаларын жетілдіріп, Қазақстан Республикасындағы «Білім туралы» Заңы нескеремектепке дейінгі білім беру адамға үздіксіз білім берудегі бастапқы саты болып айқындалғанын есте сақтау маңызды.

Мектепке дейінгі ұйымдар балаларда 21 ғасырдың дағдыларын дамытатын, сандық технологияларды енгізетін және командада өздері жұмыс істей алатын жас креативті педагогикалық кадрларды күтуде.

Ұлы Абайдың: «Жас бала анадан туғанда екі түрлі мінезбен туады: біреуі - ішсем, жесем, ұйықтасам деп тұрады. Басқасы – білсем екен, көрсем екен, үйренсем екен» - деген сөзі маңызды.

Мектепке дейінгі білім берудің жаңа үрдістері жаңа әлеуметтік және экономикалық әсерлерге бағдарланған. Инновацияларды іздеу және меңгеру, жаңа технологияларды, әдістемелерді қолдану мектепке дейінгі білім беру сапасын арттыруға ықпал етуі тиіс.

Мектепке дейінгі білім беру саласындағы 4К моделін жүзеге асырудың нәтижесі мектепке дейінгі білім берудің жоғары сапасына қол жеткізуге мүмкіндік береді.

Мектепке дейінгі білім беру жүйесінің белгіленген перспективалық бағыттарын шешу Қазақстан Республикасында білім беруді және ғылымды дамытудың 2020-2025 жылдарға арналған жаңа мемлекеттік бағдарламасында жалғасады.

Елешова Алмаш Исламбековна

МКҚК №34 «Балбұлақ» бөбекжайы әдіскері

Батыс Қазақстан облысы

Орал қаласы

Астана шағын ауданы

«ҮЗДІК ТЕРРИТОРИЯ-2019» - МЕКТЕПKE ДЕЙІНГІ ҰЙЫМ АУЛАСЫ

Бөбекжай ауласы - білім беру ұйымының айнасы. Білім алу мен демалуға ыңғайлы жағдай жасау үшін білім беру ұйымының ауласын көркейту жұмыстары жүйелі түрде белгілі бір мақсатқа бағытталап жүргізілуі тиіс. Бұл, өз кезегінде мектепке дейінгі ұйымның педагогтерінен шығармашылық қиялмен қатар, қажырлы еңбек пен жоғары талапты қажет етеді.

Елбасы тұсауын кескен №34 «Балбұлақ» бөбекжайы тек тәрбиелеу мен оқыту ісіне көңіл бөліп қана қоймай, тәрбиеленушілер қауіпсіздігін арттыру жұмыстарына, ойын алаңдарының гүлденіп, балалар демалуына қызмететуіне басанауараударады. Бөбекжай қызметкерлері гүлдер түрлерін отырғызып, күтіп-баптауда, ойын құралдарының әдемі де эстетикалық бағытта жандануына еңбек етеді.

Бөбекжай директоры А. Айтқалиеваның басшылығымен бөбекжайдың кіші топтарынан басқа топтарында ойын алаңынан бөлек, өз бақшалары бар. Мұнда қияр, қызанақ, жуа, сәбіз, т.б. көкөніс түрлері отырғызылған. Балалардың тәрбиешілерімен бірге серуен кезінде өз бақшаларында еңбек етіп, түптерін қопсыту, су құю, арамшөптерін жұлу жұмыстары барысында достыққа, бір-бірінің ойымен санасуға баулимыз. Балалардың жаз бойы өсірген өнімдерін күз мезгілінде өз қолдарымен жинап, жүк машиналарына тиеп, бөбекжай асханасына тасуы-олардың бойында мен жасадым деген мақтаныш сезімін ұялатуымен қатар, үлкендердің еңбегін бағалау, құрметпен қарау бағытында тәрбиеленетіні сөзсіз.

Бөбекжайдағы құлпырған құлпынай бағы балалар мен ата-аналардың көзайымына айналды. Балалар құлпынай бағын тәрбиешілердің жетекшілігімен баптап, күтіп, жемісін өз қолдарымен жинап, еңбектің дәмін татуда. Педагогтер балалар еңбегін тәрбиелеу ісімен байланыстыра отырып, жоба жұмысын құрған болатын. Жазғы сауықтыру кезінде балалар тек құлпынайды баптап қана қоймай, зерттеу жұмыстарын жүргізіп, үш тілді меңгеру, театрлық шеберліктерін қалыптастыру сынды жан-жақты тәрбиеленіп шығады. 2017 жылы осы «Құлпынай бағы» жоба жұмысы ҚР БҒМ-нің «Мектепке дейінгі балалық шақ» республикалық орталығының ЭКСПО-2017 Халықаралық көрмесі аясында ұйымдастырған «Мектеп жасына дейінгі балалардың зерттеушілік әрекетінің ең үздік экологиялық жобасы» атанған болатын.

Ағымдағы жылдың қыркүйек айында қала күніне орай, қала әкімдігі Орал қаласындағы мекемелер мен ұйым қызметкерлерінің арасында «Жасыл қала» қалалық байқау ұйымдастырды. Осы байқаудың нәтижесінде Орал қаласының өркендеуі мен дамуына зор үлесін қосқаны үшін және Қала күні мерекесіне орай өткізілген «Жасыл қала» байқауының «Таза аумақ» аталымы бойынша І дәрежелі дипломмен №34 «Балбұлақ» бөбекжайы марапатталды.

Бөбекжай қызметкерлері кішкентай бүлдіршіндердің таза да әдемі ортада тәрбиеленіп өсуін мақсат етіп қана қоймай, туған қаламыздың өркендеуіне өз үлесімізді қоса бермекпіз.

Юсантаева Инабат Маккамбаевна

*«№2 Сайрам» бөбекжайының тәрбиешісі
Түркістан облысы, Сайрам ауданы*

ОТБАСЫ МЕН БАЛАБАҚША ЫНТЫМАҚТАСТЫҒЫ

Қоғам үшін әр кезеңде, әр отбасында өсіп келе жатқан өрімдей ұл – қыздардың дені сау, рухани бай, еңбекке, білімге құштар болып өсуі – ең жоғарғы тілек, ең биік мақсат. Оның қуат алатын қайнар бастауы отбасы. Отбасының аса құнды ықпалы мен әсерін өмірдегі ешнәрсенің күшімен салыстыруға болмайды. Балаға ата-ана тәрбиесінің орнын ешнәрсә алмастыра алмайды. Отбасы – өмірге сәби әкеліп, оны тәрбиелеп, қалыптастыруда және ұрпақ жалғастыруда теңдесі жоқ орын. Отбасы – баланың жасын, жеке ерекшелігін, психологиялық процестерін ескере отырып, жарасымды жетілген ұрпақты тәрбиелеу. Көздеген мақсатқа жету үшін отбасындағы тәрбие төмендегі міндеттерді шешеді.

Отбасында баланың өсуіне, денсаулығына қамқорлық жасау, тазалықты қалыптастыру. Еңбексүйгіштікке баулу, тұрмыстағы, үй шаруасындағы еңбекке құлшынысын арттыру, өзіне – өзі қызмет етуге үйрету. Отбасы мүшелерімен тіл табысып, дұрыс қарым – қатынас жасауға, үлкенге құрмет, кішіге ізет көрсетуге үйрету. Әдебиетке, мәдениетке, өнерге тәрбиелеу жүзеге асу үшін бала дүниеге келген күннен бастап отбасында, қоғамдық орындарда, мектепте тәлім – тәрбие беріледі. «Баланы жастан», «Ұяда не көрсең, ұшқанда соны ілесің» деген даналық сөздердің мағынасы өте терең. Себебі, есейіп кеткен соң баланың теріс мінезін, қалыптасқан қате көзқарасын өзгерту өте қиын. Осы кезде «Балаңыздың тәрбиесін бастамас бұрын, өзіңіздің мінез – құлқыңызды, өмірге көзқарасыңызды ой елегінен өткізіп,

бақыладыңыз ба?» деген сауал туады. Ұлы педагог А. С. Макаренко: «Балалардың алдында беделді болуды қаламайтын ата – ана жоқ. Бірақ қалай, қай бағытта өнеге беріп, өсіріп келе жатқанын ойламастан, бала санасын рухани өктемдік жасап тәрбиелейтін ата – ана баршылық. Бұл беделді болудың қандай жолы? Мұндай жолмен келген адал баланың санасы жетілгенде өздігінен жойылады» деген. Отбасы – барлығының басы, жан – жақты дамуының негізі болатын тәрбие институты. Отбасындағы ата – ана мен баланың қарым – қатынас нәтижесінде, адамгершілік, эстетикалық, дене тәрбиесінің алғашқы үлгілері қалыптасады. Ал әке мен шеше – баланың алғашқы тәрбиешілері. Ата – аналар бала бақытының шынай бағбаны болуы тиіс. Бала бақыты – білімде. «Білім – бір құрал. Білімі көп адам құралы сай ұста сықылды, не жасаса да келістіріп жасайды», - деген А. Байтұрсынов. Бүгінгі таңда болып жатқан өміріміздегі өзгерістерге байланысты ұстаздар мен ата – аналардың бала тәрбиелеудегі жауапкершілігі арта түсуде. Балаларды оқыту мен тәрбиелеуде отбасының басым рөлін мойындай отырып, бірлесе жұмыс жасау керек. Әрбір ұстаз ата – аналармен қарым – қатынас жасауда түрлі тәсілдерді, қазіргі жаңа технологияларды пайдалана отырып, ата – ананың қызығушылығын арттыру мақсатында жұмыс жасаса, ата – ананың балабақшаға, тәрбиешіге деген көзқарасы өзгерер еді. Ата – аналармен жұмысты ұйымдастырудың негізгі мақсаты: ата – ананың өмірге деген

көзқарасын өзгерту; баланың бүгінгі жасаған қадамы ертеңгі тұлға қалыптасуына үлкен әсер ететінін атап өту; ата – аналармен жұмыс жасаған кезде бірізділік қағидасын басшылыққа алу. Жұмыстың белсенділігін арттыру үшін біздің балабақшада жас мамандарға кеңес орталығы жұмыс жасайды. Орталықтың мақсаты; балалармен белсенді бірлескен жұмысқа ата-аналарды тарту үшін жағдай жасау, балабақшаға деген ата-аналардың құрметін қалыптастыру. Ал міндеттері ата-аналарды балабақшадағы жұмыс түрлерімен таныстыру, іс-шараларға ат салысып қатысуға ықпал жасау болып тұр. Отбасы және балабақша-екі бірдей ортақ институт, оларға ортақ бір талап-бала тәрбиелеу. Дегенмен отбасы мен балабақша арасында бір-біріне түсінушілікпен қарау кейде жетіспей жатады, ал түсінбеушілік балаға кері әсерін тигізіп жатады. Осындай жағдаяттарды болдырмау үшін не істеуіміз керек? Балабақша жұмысына ата-аналарды қалай араластыруға және қалай қызықтыруға болады? Ата-аналарды педагогикалық жұмыстардың ұйымдастырылуымен емес, топтың, балабақшаның барлық өмірімен хабардар етуіміз қажет. Ата-аналармен жұмыс жасауда, олармен тығыз байланыста болу үшін біз әр түрлі әдістермен жұмыс түрлерін қолданамыз. Тәлімгер ретінде өз тәжірибемнен жас мамандарға төмендегі жұмыстарды ұсынамын; ата-аналармен топтық және жалпы жыналыс, ата-аналармен дөңгелек устел, тақырыптық кеңестер, жеке альбомдар, фото стендтер, ашық есік күндері, ата-аналар бұрыштарын, әр түрлі сайыстар, көрмелер, ашық ұйымдастырылған оқу қызметін ұйымдастыру. Бала тәрбиесі ата-анамен, балабақшаға ортақ болғандықтан ата-аналарға педагогикалық семинарлар ұйымдастырудың маңызы зор. Семинар тақырыбы балабақшаның жылдық

жоспарында алдын ала жоспарланады. Семинарға қатысатын ата-аналарды арнайы шақыру қағаздарымен шақырылады. Семинар теориялық жағынан да, практикалық жағынан да қарастырылады, семинарды ойын түрінде ұйымдастырығаны жөн. Топта, балабақшада міндетті түрде ата-аналар комитеті болады. Әр құрам бес адамнан тұрады. Бұл комитет балабақшаның жұмыстарына белсенді араласады және ата-аналармен ұйымдастырылатын жұмыстарға, топтарды безендіруге, ертенгіліктерге қатысады. Ата-аналарды балабақшаның оқыту жұмысымен тереңірек таныстырудың бірден-бір жолы ашық ҰОҚ ұйымдастыру. Көпшілік ата-аналар тәрбиешіге немесе өз баласына көңілі толмай жатады, осындай күдіктерді жою үшін оқу қызметіне қатыстыру керек. Осындай шараларға қатысқаннан соң балабақшаға, тәрбиешіге тіпті өз баласына деген қозғалысы өзгереді.

Қазіргі уақытта жас ата-аналарға педагог тарапынан көп көмек берілуі қажет. Ата-анамен жұмыстың жаңа әдістерімен түрлерін таңдау – бұл әрқашанда бала тәрбиелеуге жақсы жол ашады. Ата-аналармен ынтымақты қарым-қатынас болу үшін біз оларды жақсы тануымыз керек. Ал біз олармен танысудың тиімді кезі балабақшаға келген күннен бастап бір айға дейінгі уақыт. Баланың алғашқы келуіндегі ата-анамен қарым-қатынас бұл балабақша мен ата-анамен бірге отырып баланың алғаш балабақшаға бейімдеуге психологтың қызметіне жүгіну керек.

Жас мамандарға кеңес жұмысымды қорытындылай отырып, отбасымен балабақшаның оқу мен тәрбие үдерісіндегі ынтымақтастық пен бірлескен жұмысы жан-жақты болса жемісті болады. Педагог үнемі ізденісте жүрсе, ал ата-ана бұл үдерісте қолдау көрсетіп отырса, жұмыс табысты болары анық.

Тұрғымбаева Ельмира Сейтжановна

МКҚК №18 «Бөбекжай-балабақшасы» меңгерушісі
Алматы қаласы

**«Міндет - жеті түрлі ілім білетін ұрпақ тәрбиелеу»
Қ. Тоқаев**

БАЛАБАҚШАДАҒЫ РОБОТОТЕХНИКА ӘЛЕМІ

Робототехника — елімізде енді ғана дамып келе жатқан инновациялық сала. Ал әлемде бұл саланың тарихының тамыры тіпті тереңде жатыр. Робот – компьютер арқылы басқарылатын сондай техниканың нақты бір мысалы. Оның бәрін қарапайым тілмен компьютерлік техника деп атайды. Адам да роботқа ұқсас қой бір қарағанда. Ол да – роботтың түрі. Бірақ темір емес, биоматериалдан жасалған. Әрине, даму деңгейі жоғары, ойлау қабілеті бар. Әу бастан ғалымдар роботтарды адамға ұқсас етіп жасаған. Робот дегеніміз – жалпы, адамның қызметін атқаратын, компьютер арқылы басқарылатын техника. Ал енді робототехниканы балабақшада қолдану, балаларға үйрету өте қызықты. Егер сол робот құрастыратын жиынтық болса, балалар құрастырса, бағдарламамен жұмыс жасаса, қызығушылығы артады. Робототехникамен балабақша кезінен танысқан балаларда бұл салаға қызығушылығы пайда болып, соның арқасында болашақта робототехника саласында көптеген жас ғалымдар жұмыс істейтін болады. Өсіп келе жатқан жас буынмен бірге еліміздің робототехника саласы да бой көтеруде. Адам өмірін жеңілдетуге арналған роботтарды күнделікті өмірде қолданатын уақыт та алыс емес. Қазіргі таңда мектепке дейінгі білім саласына «Робототехника негіздері» бөлімін енгізу өте маңызды және өзекті болып отыр.

Робототехника бағытының даму болашағы зор.

№18 бөбекжай-балабақшасында робототехника технологиясы қолданысқа енгізіліп, балабақшалар арасында тәжірибе алмасып, жұмыс жүргізу үстінде. Қолданысқа енген инновациялық робототехника технологиясы бақшамыздағы жаңа бағыт. Робототехника технологиясы тек құрастыру ғана емес, сонымен қатар мектеп жасына дейінгі балалардың техникалық болжаудағы дағдыларын, мақсатқа жету үшін жұмысты құру қабілеті және ұжымда жұмыс істей алу іскерлігін дамыту болып табылады. Балабақшадағы робототехника бірнеше міндеттерді шешеді.

Танымдық: ақпараттану, робототехникаға деген қызығушылықты дамыту.

Білімділік: механикадағы конструкторлық есептерді шешудегі алғашқы тәжірибені меңгеру дағдылары мен іскерліктерін қалыптастыру.

Дамытушылық: шығармашылық әрекеттің дамуы, әртүрлі жағдайларда оңтайлы шешімдер қабылдауда дербестікті, зейінді, есте сақтауды, қиял мен ойлауды жетілдіру.

Тәрбиелік: жауапкершілікке, жоғары мәдениеттілікке, ұқыптылыққа, коммуникативтік қабілеттілікке тәрбиелеу.

Балабақшада бұрыннан жобалау, құрастыру іс-әрекетінің болғаны белгілі, бірақ егер бұрынғы басымдықтар сындарлы

технологиясын ұсынады. Мектепке дейінгі жастағы балаларды жобалауға жүйелі түрде оқыту мектепке даярлауда үлкен рөл атқарады.

Бұл оқуға қабілеттігін қалыптастыруға, нәтижелерге қол жеткізуге, айналасындағы әлем туралы жаңа білім алуға, білім беру әрекетінің алғашқы алғышарттарын қалыптастыруға ықпал етеді. Робототехника

ойлауға және ұсақ моториканы дамытуға бағытталса, енді жаңа талаптар бойынша заманауи тәсіл қажет. Балабақшада жобалау, құрастыру барлық мектепке дейінгі жас кезеңдерінде қарапайымнан күрделіге өту негізінде қолжетімді ойын формасында жүргізіледі. Құрастыру әрекеті бас пен қолдың бірдей жұмыс істеуіне мүмкіндік туғызады, сонымен қатар мидың екі жартысы жұмыс істейді, ол баланың жан-жақты дамуына әсер етеді. Бала ауызша есептеу мен санның құрамын біліп, қарапайым арифметикалық әрекеттер жасайды. Конструкторлар баланың үйлесімді және жан-жақты дамуына байланысты маңызды міндеттерді орындай алады. Конструктілеу мен робототехника жаңа заманауи бағыт. Бұл әрекеттің түрі балаға сындарлы, шығармашылық қабілеттерін көрсетуге, ал балабақшаға мектеп жасына дейінгі балаларды техникалық шығармашылыққа тартуға керемет мүмкіндік. Құрастыру мен робототехниканың тағы бір тартымды, ұтымдылығы бір құрал-жабдықтың балабақшаның барлық жас тобында қолданылуы мүмкін, тек мақсаттары мен міндеттері жасына байланысты өзгереді. Мектепке дейінгі ұйымдағы робототехника коммуникативтік қабілеттерін дамытуға ықпал ететін, өзара әрекеттесу дағдыларын дамытатын, шешім қабылдаудағы дербестікке ие болатын, балалардың шығармашылық әлеуетін ашатын 21 ғасыр

механика және жаңа технологиялар проблемасын жасанды интеллект проблемаларымен ұштастырады. Балаларда құрастыру кезінде ұсақ моторикасы, сенсорикасы, бір орында ұзақ отыруы, зейіні, есте сақтауы дамиды және осы құрастыру кезінде бөліктерді жинауда ұқыптылығы қалыптасады, бөліктердің пішіні мен көлемін ажырата алуы дамиды. Робототехниканы қолданып балалармен жұмыс жасағанда құрастыру бірнеше кезеңдерден тұрады.

Қарапайым текшелерден бала бірте-бірте қарапайым геометриялық пішіндерден тұратын конструкторларға ауысады, содан кейін алғашқы механизмдер мен бағдарламаланатын конструкторлар пайда болады, бағдарламалау компьютердің арқа-сында ғана емес, сонымен қатар

арнайы бағдарламалар негізінде жасалады. Педагогтің рөлі тиісті білім беру ортасын ұйымдастыру, жабдықтау және баланы танымға, жобалау-құрастыру қызметіне ынталандыру болуы тиіс.

Балалардың оқуға қабілеттілігін қалыптастыруға, нәтижелерге қол жеткізуде №18 бөбекжай-балабақшасы жаңа заманауи технологияларды үнемі қолданысқа енгізіп,

балалардың білім алуға алғашқы қадамдарын қалыптастыруға ықпал етуде. Осы мақсатта «№18 бөбекжай-балабақшасында» бала-бақшалар арасында ауданаралық іс-тәжірибе алмасу үшін семинар өткізілді. Робот техникасымен балабақша кезінен танысқан балалардың қызығушылығы оянып, болашақта осы салада көптеген жақсы ғалымдар шығады деп ойлаймын.

Әдебиеттер тізімі:

1. Эйдзи Накано, Роботты техникаға кіріспе. [Монография. Перевод с японского А.И.Логинова, А.М.Филатова, под редакцией к.т.н.А.М.Филатова. (М.; Мир, 1988).
2. Винер Норберт, Жануарлар мен машиналар кибернетика және байланыс немесе басқару.

Мекен-жайы: Алматы қаласы, Жандосова, д №29, кв 22

Байланыс телефоны: 87029835505

Email: yaslisad18@mail.ru

Сапарбекова Алтын Нурмаханбетовна

МКҚК «Балапан» бөбекжайы тәрбиешісі
Түркістан облысы, Түлкібас ауданы, Рысқұлов ауылы

**«Қазіргі заманда жастарға ақпараттық технологиямен байланысты
әлемдік стандартқа сай мүдделі жаңа білім беру өте қажет»
Н.Ә. Назарбаев**

ЖАҢАРТЫЛҒАН ОҚЫТУ БАҒДАРЛАМАСЫНЫҢ МЕКТЕПKE ДЕЙІНГІ БІЛІМ БЕРУ ҰЙЫМДАРЫНДА ҚОЛДАНУДЫҢ ТИІМДІЛІГІ

Жаңартылған білім беру бағдарламасы - келешек ұрпақты саналы да сапалы етіп тәрбиелеу. Бұл заман талабына сай келешек ұрпақтың сұранысын қанағаттандыратын тың бағдарлама. Аталған білім беру бағдарламасы туралы менің түсінгенім мен ұғынғаным мол. Кәсіби тұрғыда жаңа сатыға қадам басып, білім жүйесіне енген жаңалықтың қыр - сырын зерттей бастаған сәтімде арнайы курсқа баруым бағдарлама туралы туындаған сұрақтарымның жауаптарын табуға мүмкіндік берді.

Қазіргі заман талабына сай балабақшалардағы білім берудің әдіс-тәсілдерін мен әртүрлі құралдарды қолданудың тиімділігін үнемі жаңартып отыруды талап етеді. Жаңартылған оқу бағдарламасы бойынша перспективалық айлық жоспар жасауда нақты смартталған мақсат қоюды, ұйымдастырылған оқу қызыметін ұйымдастыруда бағдарламаның түйінді идеяларын енгізе отырып жоспарлауды үйрендім. Балаларды бақылай отырып түсінгенім - саралаудың түрлерін, 4К моделін, бала үніне енгізе отырып жұмыс жүргізудің тиімді жағы балалардың болашақта білімді, саналы азамат болып өсулеріне ықпал етеді. Осы орайда мен ересек топ балаларымен циклограммаға

өзгеріс енгізу барысында педогогтың жетекшілігімен жүргізілетін ойын, құрылымдалған ойын, еркін ойын түрін жеке-жеке алып ойнаттым. Бұл үш ойын түрінде де балалардың қажеттіліктерін ескере отырып саралаудың түрлері, бағдарламаның түйінді идеялары, 4К моделі, бала үні орын алды.

Циклограммаға өзгеріс енгізу барысында педогогтың жетекшілігімен жүргізілетін ойын, құрылымдалған ойын, еркін ойын түрін жеке-жеке алып ойнаттым. Бұл үш ойын түрінде де балалардың қажеттіліктерін ескере отырып саралаудың түрлері, бағдарламаның түйінді идеялары, 4К моделі, бала үні орын алды.

Ұйымдастырылған оқу қызыметінде сөйлеуді дамытудан «Біздің балабақшада» деген педогогтың жетекшілігімен жүргізілетін дидактикалық ойын. Бағдарламаның бір ерекшелігі мақсат баланың атынан қойылады: «Балабақша жайлы әңгімелесу барысында баланың сөздік қоры артады». Тікелей нұсқау беру арқылы балаларды 2 топқа бөлемін: 1-топ суретке қарап әгіме құрау барысында бір-бірімен диалогты қатынасқа түсу арқылы коммуникативті дағдылары орын алды. 2-топ суреттегі маман иелерінің құралдарын тауып орналастыру үстінде сыни ойланды. Ойын

барысында Алина есімді тәрбиеленушімнің ойынға араласпай отырғанын байқап оған саралау нәтижесін жүргіздім: «Балабақшада қандай маман иелері жұмыс жасайды? Сен өскенде қандай мамандық иесі болғың келеді?» деген сұрақ қою арқылы бала үнін анықтадым. 2 командаға бөлу арқылы командалық жұмыс орын алды. Бақылау түрі: құрылымдалған бақылау. Ойын барысында 5-6 тәрбиеленушім топтасып емес өз беттерінше ойнағысы келді.

Тиімділігі: Ойын барысында балалар бір-бірімен топтасып, қызыға отырып ойнады, бір-бірінің қателерін түзеді, диалогты қатынасқа түсті, ойларын еркін жеткізді, суретке ат қойды, ашық сұрақтарға жауап берді. Балабақша жайлы әңгіме құрай алды. Ойынды әрі қарай ережеге сай етіп ойнап, аяқтады.

Тиімсіздігі: Мен топтық жұмыс жүргізу барысында 5-6 тәрбиеленуші топтасып емес өз беттерімен ойнағысы келді. Бұл менің осы уақытқа дейін ұйымдастырылған оқу қызыметімде топтық жұмыс түрін жүргізбегендігімнен деп білемін.

Қорытынды: оқу қызметін ұйымдастыру барысында топтық жұмысты көбірек қолданамын. Себебі, топтасып ойнау барысында балалар диалогты қатынасқа түседі, креативтілігі дамиды, бала үні тыңдалады, бағдарламаның түйінді идеялары орын алады. Ұйымдастырылған оқу қызыметі сурет салудан еркін ойын түрін алдым. Тақырыбы: «Ауладағы ағаштар». Алдын ала дайындалған заттық кеңестік ортада балалар өздеріне ұнаған бұрышты таңдап алып, өз қалаулары бойынша ағаштың суретін салады. Олардың қандай сурет салу техникасын таңдап алғандықтарын жанама бақыладым. Бақылау барысында балалардың дербестілігін, қызығушылығын анықтап креативті дамуына ықпал жасадым. Ойын барысында екі тәрбиеленушімнің ойынға араласпай шеттеп қалғанын байқап, олардың қажеттіліктерін білу мақсатында қастарына барып сұрақ қойдым «біздің балабақша ауласында қандай ағаш түрлері бар? Күз мезгілінде ағаштардың

жапырақтары қандай түсте болады?». Кері байланыс беру арқылы бала үні орын алды.

Тиімділігі: Сурет салу барысында балаларға триз технологиясын, дәстүрден тыс заттармен сурет салдыру, қаламмен, акварель бояуларды қолдандыру арқылы балалардың қажеттіліктері ескеріліп, сыни ойлауы орын алды. Балалар ойынды қызыға ойнады.

Тиімсіздігі: Балаларға бұрын соңды мұндай ойын ойнатып көрмегендіктен балалардың бірәзі өздерінің қалағандарын салып, шашырап кетті. Сол себепті мен уақыт қашықтығын сақталмады. Өйткені, балалар ойынды қызыға ойнап, уақыт ережесіне бағынбағандықтан оқу қызыметін қорытындылай алмай қалдым.

Келешекте еркін ойын түрін күннің екінші жартысында қолданамын, уақытты тиімді пайдалануға, тиімді жұмыс жасауларына жағдай жасаймын. Бұл үш ойын түрін: педогогтың жетекшілігімен жүргізілетін ойын, құрылымдалған ойын, еркін ойындарды тек ғана оқу қызыметінде ғана емес күннің екінші жартысында да жүргізуге болатынын түсіндім. Бұдан ары ойынның үш түрін оқу қызыметіне енгізбестен ең алдымен уақытты тиімді пайдалануға, топта бірлесіп жұмыс жасауда жағдай жасаймын. Бұдан әрі де балалармен топтық және жұптасқан ойын түрін көбірек жүргіземін. Өйткені топтасып, жұптасып жұмыс жасағанда балалар бір-біріне көмектеседі, білмегенін бір-бірінен сұрайды, диалогты қатынасқа түседі және бірлесе жұмыс жасауға дағдыланады. Балалармен жұмыс жасауда келешекте әлі де көп іздену керек екенін ұғындым.

Балалардың ойын кеңейтетін, яғни ойын дамытатын тапсырмалар беріп отырсақ, онда олардың ойлау деңгейлерін көтеріп, сөйлеу дағдыларын арттырамыз деген ойдамын. Ұйымдастырылған оқу қызыметінің соңындағы кері байланыстың өзінде де балаларға

жабық сұрақтар қою арқылы бір сұраққа бірнеше жауаптар аламыз. Мұның өзі баланың жан-жақты ойлауына мүмкіндік береді. Мұндай сәтте жауап дұрыс болмай қалған жағдайда басқа балалар жіберген қателіктерін түзеп отырады. Яғни балалардың арасында, әңгімелесу, ой бөлісу арқылы қызығушылықтары артады.

Жаңартылған оқу бағдарламасында тек өз мамандығын сүйетін білімді, жан-жақты ізденісте болатын тәрбиеші ғана баламен жұмыс жасай алады. Н.Құлжанова: «Ойын баланың қиялын өсіреді. Ойнай білу дегеніміз – ойлай білуге үйрету» - деп бекер айтпаса керек. Баланың ой-қиялы дамуы ойын үстінде яғни, іс-әрекет үстінде орын алады. Ұйымдастырылған оқу қызыметіне үш ойын түрін: педогог жетекшілігімен жүргізілетін ойын, құрылымдалған ойын, еркін ойын түрлерін енгізу арқылы балалардың қызығушылықтары, бір-бірімен еркін қарым-қатынасқа түсуі, еркіндігі қалыптасады. Бұл бағдарламаның мен үшін тиімді болған жағы балалар бір-бірімен топтасып, жұптасып ойнауға, өзінің ойын еркін жеткізуге мүмкіндігі болады. Қорытындылай келе, жаңартылған білім беру бағдарламасы бойынша менің түсінгенім: қазіргі кезде өз ісінің шебері ғана жоғарғы жетістіктерге жетеді. Балаларға саралаудың түрлерін, 4K моделін, бала үнін енгізе отырып жұмыс жүргізсек егеменді елдің ұл-қыздары саналы да сапалы болмақ. Осының арқасында біз бәсекеге қабілетті, іргесі мықты ел боламыз. Келешек ұрпақтың осылай саналы да сапалы болып өсуі біз бен сіздің қолымызда. Сол үшін талмай, аянбай білім беруге барлығымыз бірдей ат салысуымыз керек.

Прозорова Татьяна Андреевна*КГКП «Специальный детский сад № 13 «Алтынай»**учитель – логопед**Павлодарская область, г. Екибастуз*

ИННОВАЦИОННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ В РАБОТЕ ЛОГОПЕДА

Инновационные процессы на современном этапе развития общества затрагивают в первую очередь систему дошкольного образования. Внимание педагогов дошкольного образования акцентируется на развитии творческих и интеллектуальных способностей детей. На смену традиционным методам приходят активные методы обучения и воспитания, направленные на активизацию познавательного развития ребенка.

Учителя-логопеды в специальных детских садах не остаются в стороне от процесса творческой разработки современного содержания дошкольной логопедии. Они активно используют инновационный подход к обучению и воспитанию детей с речевыми нарушениями, внимательно следят за методическими новинками в области коррекционных технологий.

Для детей с общим недоразвитием речи характерны: скудный словарный запас, неумение согласовывать слова в предложения, дефектное произношение звуков. Наблюдается недостаточность двигательной активности, в том числе и плохая координация мелкой моторики пальцев рук. Большинство из них страдает нарушениями внимания, несовершенством логического мышления. Поэтому наряду с общепринятыми приёмами и принципами вполне обосновано использование

оригинальных, творческих методов. Логопедическое воздействие при устранении общего недоразвития речи преследует цель – научить детей связно, последовательно, грамматически и фонетически правильно излагать свои мысли, рассказывать о событиях из окружающей жизни.

Инновационные технологии в логопедической практике – это лишь дополнение к общепринятым, проверенным временем технологиям. Применительно к педагогическому процессу, инновация означает введение нового в цели, содержание, методы и формы образования, организацию совместной деятельности педагога и ребёнка. Основным критерием «инновационности» технологии является повышение эффективности образовательного процесса за счёт её применения.

Одним из наиболее эффективных коррекционных приемов информационной технологии является – компьютерные технологии и мнемотехника. Информационные технологии, это не только компьютеры и их программное обеспечение. Под ИКТ подразумевается использование компьютера, интернета, телевизора, видео, DVD, CD, мультимедиа, аудиовизуального оборудования, то есть всего того, что может представлять широкие возможности для коммуникации. Использование компьютера с целью приобщения детей к современным

техническим средствам передачи и хранения информации, что осуществляется в различных игровых технологиях. Это различные компьютерные игры – «игрушки»: развлекательные, обучающие, развивающие, диагностические, сетевые игры. В работе с дошкольниками педагоги используют в основном развивающие, реже обучающие и диагностические игры.

Использование компьютерных технологий, как метод эффективного воздействия на психо - речевое развитие детей – логопатов. Эффективность коррекционного процесса достигается путем успешного сочетания компьютерных технологий с традиционными методами обучения. Между тем при реализации ИКТ в образовательном процессе ДООУ возникает ряд проблем, решение которых является предметом исследования.

Компьютерные и коммуникационные технологии являют собой вполне очевидные проявления информационной революции. Среди педагогов, родителей существуют опасения по поводу введения компьютеров в учебный процесс. С одной стороны существует мнение, что компьютер предоставляет: новые возможности для творческого развития детей; повышает привлекательность содержания материал; позволяет освободиться от нудного традиционного курса обучения; повышает навыки самостоятельной работы и самоконтроля. С другой стороны: компьютер может стать средством отвлечения внимания детей; использование компьютеров приведет к тому, что «целое поколение людей не сможет складывать и вычитать числа, если рядом не будет компьютера»; «дети будут гораздо меньше общаться друг с другом», т.к. будут большую часть времени сидеть за компьютером.

При внедрении ИКТ как «игрушки» встают следующие вопросы: сколько времени ребенок находится за компьютером, влияние игры на состояние психического и физического здоровья, искусственная «аутизация» и отказ от коммуникативных

отношений, возникновение ранней компьютерной зависимости.

Ведущие ученые и специалисты в области дошкольного образования (Духанина Л.Н., Волосовец Т.В., Веракса Н.Е., Дорофеева Э.М., Комарова Т.С., Алиева Т.И., Комарова И.И., Белая К.Ю. и др.) высказывают свою позицию «за» и «против» ИКТ. Противники ИКТ в качестве аргумента приводят данные о негативном влиянии длительного сидения за компьютером на состояние здоровья детей.

Очень часто владения методикой коррекции речи и желания педагога недостаточно для положительной динамики речевого развития детей. Ребёнок часто не хочет заниматься, его утомляет ежедневное проговаривание слогов и слов, называние картинок с целью автоматизации звука. Известно, что использование в коррекционной работе разнообразных нетрадиционных методов и приемов предотвращает утомление детей, поддерживает у детей с различной речевой патологией познавательную активность, повышает эффективность коррекционной работы в целом.

Поэтому на занятиях с детьми - логопатами мы часто используем способ взаимодействия с компьютером посредством игровой деятельности. Когда обучение протекает на основе игры, ребенок не только получает новые знания, но также без труда запоминает, обобщает и закрепляет их.

Используя на занятиях мультимедиа-презентации, компьютерные игровые упражнения, можно решить одновременно несколько коррекционно-развивающих задач: коррекция звуковой стороны речи; развитие слухового внимания и фонематического восприятия; формирование лексико-грамматических средств языка; развитие связной речи.

Метод дидактических компьютерных игр предполагает практические действия дошкольника на компьютере (компьютер служит игровым и техническим средством обучения), помогает детям овладеть предметно-продуктивной, игровой, музы-

кальной, конструктивной, изобразительной и другими видами деятельности, которые являются базовыми.

Выбор методов обучения я определяю с учетом возможностей дошкольников, их возрастных и психофизиологических особенностей. Очень часто на своих занятиях я использую детские электронные презентации, дидактические игры, электронные энциклопедии, физминутки, гимнастики для глаз и языка. Когда обучение протекает на основе игры, ребенок не только получает новые знания, но также без труда запоминает, обобщает и закрепляет их.

Для занятий по ознакомлению и закреплению изученного материала любой лексической темы я разработала презентации с демонстрацией наиболее важных наглядных пособий, с учетом особенностей развития детей, которые помогают на занятиях удерживать внимание ребенка. Детям очень нравятся мультимедийные игры типа «Чего не стало?», «Четвертый лишний» со звуковым сопровождением, это стимулирует детей для дальнейших заданий. Так, как дети плохо воспринимают объяснение педагога на слух и для них предпочтительнее использовать визуальные средства, построенные на зрительном восприятии, мультимедиа-презентации воспринимаются детьми как мультики, которые привычны для дошкольника. Когда обучающий материал дается в игровой форме, это помогает сформировать умения детей решать поставленные перед ним задачи, искать способы их решения, что способствует развитию логического мышления. Для поддержания интереса к речевой деятельности часто на занятиях я использую загадки, элементы мнемотехники. И в этом мне тоже помогают игры-презентации. Используя на занятиях мультимедиа-презентации, компьютерные игровые упражнения, решается одновременно несколько коррекционно-развивающих задач: коррекция звуковой стороны речи; развитие слухового внимания и фонематического восприятия;

формирование лексико-грамматических средств языка; развитие связной речи.

Мнемотехника - это система приёмов, облегчающих запоминание и увеличивающих объем памяти путем образования дополнительных ассоциаций. Мнемотехника помогает в развитии: связной речи, ассоциативного мышления, зрительной и слуховой памяти, зрительного и слухового внимания, воображения, ускорения процесса автоматизации и дифференциации поставленных звуков.

Ушинский К. Д. писал: «Учите ребёнка каким-нибудь неизвестным ему пяти словам – он будет долго и напрасно мучиться, но свяжите двадцать таких слов с картинками, и он их усвоит на лету».

Так как наглядный материал у дошкольников усваивается лучше, использование мнемотаблиц на занятиях по развитию связной речи, позволяет детям эффективнее воспринимать и перерабатывать зрительную информацию.

Этому способствует и особенность памяти дошкольников, которая носит произвольный характер, они лучше запоминают факты, предметы, явления, события близкие их жизненному опыту. Мнемотехника - облегчает запоминание и увеличивает объем памяти путём образования дополнительных ассоциаций. Такие приёмы особенно важны для дошкольников с ОНР, так как мыслительные задачи у них решаются с преобладающей ролью внешних средств, наглядный материал усваивается лучше вербального.

Мнемотехнику в дошкольной педагогике называют по-разному: «Методика сенсорно-графических схем» автор Воробьева В.К., «Предметно-схематические модели» автор Ткаченко Т.А., «Блоки-квадраты» автор Глухов В.П., «Коллаж» автор Большева Т.В., «Схема составления рассказа» автор Ефименкова Л.Н.

Мнемотехника способствует успешному освоению детьми знаний об окружающем мире, эффективному запоминанию структуры рассказа, сохранению и воспроизведению

информации и конечно развитию речи в целом. Как любая работа, мнемотехника строится от простого к сложному. Свою работу в этом направлении я начинаю с простейших мнемоквадратов, последовательно переходя к мнемодорожкам и позже к мнемотаблицам.

Использование мнемотаблиц на занятиях и в свободной деятельности позволяет детям эффективнее воспринимать и перерабатывать зрительную информацию, перекодировать, сохранять и воспроизводить её в соответствии с поставленными учебными задачами. Однако для развития связной речи применение одних искусственных приемов мало, поскольку основной опорой запоминания являются логически оправданные, осмысленные связи, устанавливаемые как внутри того, что запоминается, так и между запоминаемым материалом и чем - либо хорошо известным. Особенность методики - применение не изображения предметов, а символов для опосредованного запоминания. Это значительно облегчает детям поиск и запоминание слов. Символы максимально приближены к речевому материалу, например, для обозначения диких животных используется ёлка, а для домашних - дом.

Содержание мнемотаблицы - это графическое или частично графическое изображение персонажей сказки, явлений природы, некоторых действий и др. путем выделения главных смысловых звеньев сюжета рассказа. Главное - нужно передать условно-наглядную схему, изобразить так, чтобы нарисованное было понятно детям.

Дидактическим материалом служат мнемотаблицы - схемы, в которые заложена определённая информация. Овладение приёмами работы с мнемотаблицами значительно сокращает время обучения и одновременно решает задачи, направленные на развитие основных психических процессов - памяти, внимания, образного мышления. А так же на развитие мелкой моторики рук при частичном

или полном графическом рисунке, преобразование абстрактных символов в образы. Для изготовления этих картинок не требуются художественные способности: мы стараемся самостоятельно нарисовать подобные символические изображения предметов и объектов к выбранному рассказу, или используем компьютерные презентации. Модельные схемы мы успешно применяем при заучивании стихотворений. Использование моделирования облегчает и ускоряет процесс запоминания и усвоения текстов, формирует приемы работы с памятью. При этом виде деятельности включаются не только слуховые, но и зрительные анализаторы.

Дети легко вспоминают картинку, а потом припоминают слова. Но надо отметить, что дошкольники с общим недоразвитием речи, начинают испытывать некоторые сложности, так как трудно следовать предложенному плану модели. Очень часто первые рассказы по моделям получаются очень схематичными. Чтобы этих сложностей было как можно меньше, в программное содержание каждой мнемотаблицы мы вносим задачи по активизации и обогащению словаря.

Мнемотехника многофункциональна. На их основе мы создали разнообразные дидактические игры, такие как «Опиши предмет», «О чем я загадала?», «Загадки и отгадки» и другие. Продумывая разнообразные модели с детьми, необходимо только придерживаться следующих требований: модель должна отображать обобщенный образ предмета, раскрывать существенное в объекте, замысел по созданию модели следует обсуждать с детьми, чтобы она была им понятна. Таким образом, приемы компьютерной технологии и мнемотехники позволяют повысить интерес детей к логопедическим занятиям, а соответственно повышается их эффективность. Однако следует подчеркнуть, что этими технологиями не ограничивается вся работа по развитию связной речи у детей. Это - прежде всего как начальная, и эффективная работа, так как

использование этих техник позволяет детям легче воспринимать и перерабатывать зрительную информацию, сохранять и воспроизводить её.

Использование современных технологий облегчает процесс овладения детьми содержанием, структурой описательных и повествовательных текстов, их связанностью. Параллельно с этой работой необходимы речевые игры, обязательно использование настольно-печатных игр, которые помогают детям научиться классифицировать предметы,

развивать речь, зрительное восприятие, образное и логическое мышление, внимание, наблюдательность, интерес к окружающему миру, навыки самопроверки. Использование новых технологий не должно полностью вытеснять традиционные методы образовательного процесса. Только разнообразная, гармонично и целостно выстроенная коррекционно-педагогическая деятельность может привести к достижению положительного результата, что является основной целью коррекционного воздействия учителя - логопеда.

Список литературы:

1. Л.Н. Ефименкова "Формирование речи у дошкольников", 1985г.;
2. Т. Ткаченко - журнал "Дошкольное воспитание" №10, 1990г.;
3. В.П. Глухов "О формировании связной описательной речи у старших дошкольников с ОНР", Дефектология, 1990.;
4. Е.Я.Кривич «Компьютер для дошколят», М., ЭКСМО, 2006
5. М.К.Антошин Учимся работать на компьютере» М., Айрис – пресс, 2007
6. Н.Королёва, С.Петрова «Использование новых информационных технологий в образовательном процессе», \ «Дошкольное воспитание », 2010, № 6
7. Е.Вренёва «Мультимедийные технологии на занятиях по ознакомлению с окружающим и развитию речи», \ «Дошкольное воспитание», 2010, № 12
8. Интернет - ресурс: <http://logoportal.ru/ispolzovanie-priemov-mnemotekhniki-v-rabote-s-detmi-s-onr>.

Абдинова Үміт Даутқызы

№23 «Балауса» мектепке дейінгі гимназия әдіскері
Павлодар облысы, Екібастұз қаласы

«Болашақ ұрпағымызды тәрбиелегенде, оларға жастайынан имандылық пен ұлттық қасиеттерді сіңіре білсек, сонда ғана біз ұлттық рухы дамыған, Отанының гүлденуіне өз үлесін қоса алатын азамат өсіре аламыз»
Н.Ә. Назарбаев

ЖОБА

«МЕКТЕП ЖАСЫНА ДЕЙІНГІ БАЛАЛАРДЫҢ ҰЛТТЫҚ ДҮНИЕ ТАНЫМЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУ»

Мақсаты:

Қазақ этнопедагогикасы арқылы балалардың дүниетанымын қалыптастыру, табиғат пен қоғамның негізгі сырларын танып білуге тәрбиелеу, ұлттық асыл мұраларымызға қызығушылығын арттыру.

Міндеттері:

- Қазақ этнопедагогикасы негізінде тиімді әдіс тәсілдерді қолдану арқылы тәрбиелеу, білім беру жұмыстарын жетілдіру;
- Тәрбиелеу мен білім беруде материалдарды тақырыптық жүйеде үйлесімді қолдану;

Еліміздің ертеңін ойлар ұрпақ тәрбиелеуде ұлттық дүниетанымдық көзқарасты қалыптастыру

Қарама-қайшылықтарды анықтау;

Мектепке дейінгі ұйымда ұсынылған бағдарлама халықтық дәстүрлерде балаларды тәрбиелеу тақырыбына үстірт қарайды

Жобаның МДМ және педагогтар үшін өзектілігі;

Әлеуметтік-мәдени белсенділіктің терең өзгеруі жағдайында компьютерлік технологияның, теледидардың, интернеттің қарқынды дамуы, қазіргі ата-аналар мен олардың балалары, өкінішке орай, өздерінің ұлттық мәдениеті мен дәстүрлерімен өте жақсы таныс емес. Сондықтан мектеп жасына

дейінгі балаларды жалпы адамзаттық құндылықтарды білу негізінде өз халқының мәдениетімен таныстыру.

Жалпы ұсынылған жобаның ерекшелігі;

– Этнопедагогикалық жоба заманауи үлгіде жүзеге асады

Ұстанымы: Ата мұрам- асыл қазынам!

Құндылығы:

Бала-педагог-ата-ана бірлесе отырып зерттеу жүргізу арқылы жүзеге асады

Қойылатын мәселелер:

Дәстүрлерді сақтау, бірнеше ғасырлар бойына бірнеше ұрпақтың ұжымдық күш-жігерімен дамыған халықтың рухани мәдениетінің үлкен қабатын беру мәселесі. Халықтың салт-дәстүрімен танысу тарихқа, халықтың мәдениетін сүюге көмектеседі, өткенді сақтауға көмектеседі. Сондықтан балалардың халық мәдениеті, халық өнері, фольклор туралы білімі балалардың эстетикалық дамуына жағымды әсер етеді, әр баланың шығармашылық қабілетін ашады, ортақ рухани мәдениетті қалыптастырады.

Жобаның нысанасы;

ұлттық мәдениет - рухани-адамгершілік және патриоттық тәрбие құралы

Тиімділігі;

Бала бойында ұлттық дүниетаным қалыптасады.

Баланың өзіне деген сенімділігі артып өздігінен іс-әрекет жасауға үйренеді.

Тілдік қоры молаяды

Гипотеза: Танымал қызықты ойындарды балалардың білуі және белсенді қолдануы балалардың өзін-өзі дамыту механизмін жандандыруға әкеледі, нәтижесінде ұлттық өзін-өзі тану, мектеп жасына дейінгі балалардың зияткерлік ойлау және шығармашылық қызметі жаңа деңгейге шығады

Зерттеу әдістері

- теориялық (жоба мәселесі бойынша типтік бағдарламаны зерттеу; мектепке дейінгі білім беру құжаттамасын зерделеу және талдау; психологиялық және әдістемелік әдебиеттерді зерделеу негізінде мектеп жасына дейінгі балаларды ұлттық мәдениеттің шығу проблемалары бойынша әдебиеттерді талдау;

- мектепке дейінгі білім берудің пәндік ортасын жабдықтау).- эмпирикалық (сауалнама, әңгімелесу, мәліметтерді сандық талдау, педагогикалық эксперимент, мәліметтерді статикалық өңдеу).

- **Жаңашылдығы;**

- Ұлттық педагогика әдістері жобалау арқылы жүзеге асады

мектеп жасына дейінгі балаларды халықтық ойындар арқылы ұлттық мәдениеттің бастауларына **Жобаның тәжірибелік маңыздылығы**

- балалардың санасына олардың ұлттық мәдениеттің тасымалдаушысы екендіктерін жеткізу, олардың ұлттық ерекшеліктерін арттыру

ықпал ететін мәселелерді неғұрлым табысты шешудің жолымен іздеумен анықталады.

Материалдық-техникалық жабдықтауы;

Аудио, видео жүйелер, фотоаппарат, компьютер, проектор;

Балалар мен ата-аналарға арналған кітапхана, дидактикалық материалдар;

Халық музыкалық және шу аспаптары;

“Рухани жаңғыру” бұрышы немесе кабинеті;

Жобаға қатысушылар:

Балалар, тәрбиешілер, мамандар, ата-аналар

Жобаның түрі: зерттеу.

Жобаның дайындық кезеңі

1. Ата-аналарға сауалнама жүргізу.
2. Көрнекі және дидактикалық материалдарды, демонстрациялық материалдарды таңдау.

3. Ұзақ мерзімді жоспарды дайындау, реферат әзірлеу, дамушы орта құру.

4. «Халықтың салт-дәстүрлері» кеңестер және «Ұлттық мерекелер» жылжымалы папка.

Қазақ және басқа ұлт халықтарының ойындарын жинақтау және картотека

Жобаның негізгі кезеңі;

1. Халық ойындарын қолдана отырып ұйымдастырылған оқу іс-шараларын өткізу.

2. Ата-аналарға арналған халықтық қолөнер негізінде көрмелер сериясын жобалау.

3. Қазақстан халқының бірлігі күніне арналған мереке өткізу

4. Халық ойындарын қолдана отырып, спорт фестивалін өткізу.

5. Халық мақал-мәтелдерін, санамақтарды, есептегіштерді, жұмбақтарды білуге үйрету.

6. Халық қолөнеріне негізделген балалар суреттерінің конкурсы.

7. Балалардың өзіндік жұмысы (Кітап бұрышы: кітаптарды оқу және шолу; кітаптарды бояу).

Қорытынды кезең

1. Балаларды диагностикалық тексеру, нәтижелерін талдау.

2. Балалар мен ата-аналардың бірлескен жұмыстарының көрмесі.

Жобалық материалдарды мектепке дейінгі ұйымдағы педагогикалық кеңесте презентация түрінде көрсету

Қорытынды

Тәжірибе көрсеткендей, халық ойындарын ойнағанда балалар рахаттана оқиды.

Ойындар оларға өз күштерінен, ептіліктерінен және тапқырлығынан ләззат алуға, өздігінен, серіктесімен, шағын топта немесе бәрімен бірге бір нәрсе жасауға мүмкіндік береді.

Қозғалыс қуанышы балаларды рухани байытумен, туған елінің мәдениетіне тұрақты қатынасты қалыптастырумен, патриоттық сезімнің дамуына эмоционалды-позитивті негіз жасай отырып үйлеседі.

Жүргізілген жұмыс нәтижесінде:

1. Балалар қазақ халықтарының алуан түрлі ойындарымен танысты.

2. Балалар ересектермен бірлескен әрекетте жағымды эмоциялар алды.

3. Мектеп жасына дейінгі балалардың бойында адамгершілік пен патриотизмді тәрбиелеуге ықпал ететін коммуникативті және шығармашылық пен танымдық қабілеттерін дамыту үшін жағдайлар жасалды.

Еспагамбетова Жанылсын Щорсовна

*№12 «Инжугүл» балабақшасының тәрбиешісі
Ақтөбе қаласы*

ХАЛЫҚ ПЕДАГОГИКАСЫН ТӘРБИЕ ЖҰМЫСЫНДА ҚОЛДАНУ ЖОЛДАРЫ

Халық педагогикасын тәрбие жұмысында қолдану жолдары

Халқымыздың тарихы мен салт-дәстүрлерін, асыл мұраларымызды біліп, оны қастерлеу әрқайсымыздың басты парызымыз.

Халық педагогикасын оқу-тәрбие процесіне енгізіп, жас ұрпаққа ізгілікті тәрбие беру маңызды міндеттердің бірі. Ол – даналыққа толы мақал-мәтелдер, түн ұйқысын төрт бөлген ананың ыстық махаббатқа толы әлдиі, бесік жырлары, балдырғанның балдай тәтті тіліне арналған тақпақтар, жұмбақтар мен жаңылтпаштар, қиялғажайып ертегілер мен жырлар, думаны мол балалық шақтың қызығы – ұлттық ойындар, мерекелер мен тойлар.

Халықтың салт-дәстүрлерін күнделікті ойын, ұйымдастырылған оқу қызметтерінде, серуенде, ертеңгіліктер мен бақылау кезінде өткізген жөн. Балалар «Бесік жырын» өте жақсы көреді, қуыршақты бесікке жатқызып, осы өлеңді айтады. Балаларды ұйқыға жатқызар алдында тәрбиеші бесік жырын айтса, олар қуанып қалады. Балалармен «Бесікке салу», «Тұсау кесу» рәсімін өткізгенде үлкен әжелерді қонаққа шақырып, олардан салт-дәстүрлеріміздің сырларын үйренуге болады.

Кішкентай балаларға арналған өлеңдер өте көп. Олардың ішінде біздің жиі қолданатымыз «Бесік жыры», «Бала, бала, балақан», «Біздің бала қайда екен» т.б. Бесік жырын балаларға үйрету үшін «Қуыршақты жұбатуды» дидактикалық ойынын ойнату

арқылы балаға бесікті қалай жабдықтауға болатыны айтылып, көрсетіледі, балалардың сөздік қоры молаяды. Балалар түбек, шүмек, қол басу, жөргек сияқты сөздердің мағынасын түсініп, оларды ойын барысында қолданады. Қоршаған ортамен танысу, сурет салу, жапсыру ұйымдастырылған оқу қызметтерінде әр түрлі ою-өрнектермен таныстыру жұмыстары жүргізіледі. Балалар қошқар мүйіз, құс қанаты т.б. суретін салып, қағаздан қиып, жапсырады, оюларды атайды. Балабақшадағы бүлдіршіндерді ұлттық қасиеттерге баулуда ата-бабаларымыз күнделікті тұрмыс-тіршілікте пайдаланған (торсық, күбі т.б.) тұрмыстық ерекшелігі мол дүниелермен таныстырудың тәрбиелік мәні зор. Сондай-ақ, халқымыздың ұлттық тағамдары туралы (шелпек, бауырсақ, қазақша ет, айран, шұбат т.б.) балаларға түсінік беріледі. «Нан дастарханға қалай келеді?» өлеңін оқып беріп, нанның адам еңбегімен келетінін түсіндіріп, диірменші, қырманшы, диханшы еңбектерімен таныстырамыз.

«Көктемгі егіс алқабы» суреті бойынша көктем, тұқым себу туралы әңгіме өткізіліп, адам, жер, еңбек туралы мақалдардың мәнін түсіндіріледі.

Адам жерге нәр береді,

Жер адамға нан береді.

Еңбек етсен еріңбей,

Тояды қарның тіленбей.

Алған білімдерін бекіту үшін сурет салу ұйымдастырылған оқу қызметінде әртүрлі тоқаштардың, қалаштардың суреттерін

салады, ал мүсіндеуде шелпек, бауырсақтар мен тоқаштарды мүсіндейді. Халқымыздың ұлттық аспаптары домбыра қобызбен таныстыру барысында Құрманғазы, Дина Нұрпейісова сынды атақты күйшілеріміздің мұраларыментаныстыруға баса мән беріледі. Халық педагогикасындағы асыл мұраның бірі табиғатқа деген қамқорлық және оны қорғауға қатысты өнеге болатын мақал-мәтелдерді, аңыз-әңгімелерді қолданып, балаларды құстарға, жануарларға қамқорлық танытуға баулуда жұмыстар жүргізіледі. Балалармен серуенге шыққанда, саяхатта оларға құстарды таспен атуға, суды ластауға, ағаштарды сындыруға болмайтынын үнемі айтып, ұғындырып отырған абзал. Балабақшада өтетін «Құстарды қорғайық» атты жұмысқа ата-аналар белсенді қатысып, қараторғайларға әр түрлі ұялар, торғайларға қыста

жем салып қоятын астаулар жасады. Жаңа жыл мерекесі алдында «Шыршаны қорғайық» акциясы өткізілді. Ата-аналардың белсенді қатысқанына балалар өте қатты қуанды. Балаларға кішкентай кезінен халық мұраларын, өз жерін қастерлеуді үйретсек, олардың ертең өз елінің нағыз азаматтары болып өсуіне қосқан үлесіміз зор болады деп ойлаймын.

Львова Нина Викторовна

*КГКП я/с «Снегурочка», Воспитатель
Карагандинской области, г. Шахтинск*

СОЗДАНИЕ УСЛОВИЙ ДЛЯ РАЗВИТИЯ НРАВСТВЕННЫХ КАЧЕСТВ ДОШКОЛЬНИКОВ С ПЕРСПЕКТИВОЙ УСПЕШНОЙ СОЦИАЛИЗАЦИИ В СОВРЕМЕННОМ ОБЩЕСТВЕ

Современное общество требует инициативных молодых людей, способных найти «себя» и своё место в жизни, восстановить духовную культуру, нравственно стойких, социально адаптированных, способных к саморазвитию и самосовершенствованию. Основные структуры личности закладываются в первые годы жизни, а значит на семью и дошкольные учреждения возлагается особая ответственность по воспитанию таких качеств у дошкольников. Проблема социально-личностного развития - это развитие ребёнка во взаимодействии с окружающим его миром. Общась, ребенок начинает жить по правилам, стараясь учитывать свои интересы и интересы собеседников. Перенимает те или иные нормы поведения. Чтобы подготовить ребенка к полноценной жизни в современном обществе, необходимо включить его в процесс адаптации к новым для него условиям приобретения социального опыта. От успешной социализации в дошкольном возрасте зависит дальнейшее развитие индивида, раскрытие его способностей, становление личности, поэтому задача педагогов направить свои усилия на создание в детском саду условий для успешной социализации воспитанников. Социализация – это процесс, при котором ребенок знакомится с традициями, ценностями, культурой общества в котором ему предстоит развиваться и жить через

общение со сверстниками и взрослыми. Создание атмосферы, комфортной для каждого ребенка, способствующей развитию его индивидуальности, творчества, навыков созидательной деятельности и достижения жизненного успеха. Приоритетным направлением детского сада, является социально-личностное развитие детей дошкольного возраста, формирование успешных граждан своей страны. Приоритетной задачей - создание и обеспечение условий социально-личностного развития ребёнка дошкольника, включающими: Использование здоровьесберегающих образовательных технологий, которые позволяют организовать воспитательно - образовательный процесс таким образом, чтобы ребёнок мог усваивать культуру человечества без излишнего физического и психического напряжения, подрывающего здоровье. Реализацию образовательной программы, содержание которой позволяет строить воспитательно-образовательный процесс в соответствии с современными государственными требованиями; Обогащение предметно-пространственной среды, наполнение которой представляет возможность ребёнку для саморазвития. Открытости; гибкого зонирования; стабильности - динамичности; полифункциональности; Гендерный подход. Предметная

развивающая среда подбирается с учётом принципа интеграции образовательных областей. Развивающая среда в группах целесообразна, информирована, создает образ того или иного процесса, настраивает на эмоциональный лад, обеспечивает гармоничное отношение между ребенком и окружающим миром, предоставляет ребенку свободу, оказывает влияние на мироощущение, самочувствие, здоровье. Все компоненты предметно-развивающей среды связаны между собой по содержанию. Организуя предметно-развивающую среду в группе, учитывался принцип личностно ориентированной модели воспитания, особенности поэтапного развития игровой деятельности детей.

В ходе данной работы были разработаны в зонах деятельности детей правила поведения, памятки, рисунки – схемы, карточки, информационные листы, альбомы, рассказы. Вместе с детьми оформлены уголки: «Здравствуйте, я пришел», «Дерево добрых дел и поступков», «Правила нашей группы», «Я самый, самый», «Поздравляем», «Мой день рождения», «Помоги себе и другим». Они направлены на стимулирование развития морально-этических качеств у детей, правильной самооценки, выделению своего «Я» в обществе и стремлению совершать положительные дела и поступки.

Важной составляющей качественного образования в целом, является обеспечение психологического комфорта ребёнка в образовательном учреждении с целью сохранения физического и психического здоровья;

В дошкольном детстве это условие является важной составляющей качественного образования в целом. Именно «благополучный» ребёнок будет оптимально усваивать знания, развиваться в деятельности, строить общение со сверстниками и взрослыми. Важным условием организации социально-ориентированной образовательной деятельности является партнёрство, которое даёт возможность включить детей в выполнение реальных дел,

участие в проектах. В нашем дошкольном учреждении разработаны проекты социально-ориентированной направленности. Родители совместно с воспитателями и специалистами нашего детского сада знакомят детей с профессиями. Ставят совместно сказки. Проводят спортивные соревнования, эксперименты, снежные постройки, зимние развлечения и т.д.

«Квест - путешествия с родителями» (знакомят с разными профессиями)

«Здоровый малыш»

«Я успешен» (проект повышения социального интеллекта)

«Наша дружная семья»

«Герб семьи»

«Я-гражданин своей страны»

«Три языка, три культуры»

Разработан успешный проект: «Заочный детский сад». Родители с большим удовольствием водят малышей играть, знакомят с жизнью детского сада. Готовят своих детей к будущей жизни в детском саду. Одним из важных условий является профессионализм воспитателей, специалистов дошкольного учреждения, способных оказывать влияние на развитие личности дошкольника: понять и помочь – основной принцип педагога; позитивное отношение к жизни; стремление к лучшему; формирование творческой активности; доброжелательное отношение; обогащение внутреннего мира ребенка впечатлениями; грамотное и педагогически целесообразное построение воспитательно-образовательного процесса; создание и обеспечение условий социально-личностного развития ребёнка дошкольника. С молодыми педагогами проводится методическая работа, через следующие формы: «Школа молодого педагога». Семинары-практикумы по теме: «Нравственное воспитание дошкольников с учетом современных программ и методик» и т.д. Проводим мастер классы, которые направлены на систематизацию и углубление теоретических знаний, на осмысление собственного педагогического опыта, на

овладение современными технологиями «Биоинформатика и синергетика», «Зерек», «Жас оқырман». Обзор методической литературы, раскрывающей актуальность работы в данном направлении; Тематические консультации по данному направлению: «Психологические основы нравственного развития детей дошкольников», «Развитие нравственной сферы и навыков общения у детей старшего дошкольного возраста», «Формирование взаимоотношений между детьми». Одним из методов социализации дошкольников через познавательную деятельность является проведение экскурсий различной направленности. Знакомство детей с ПДД. «Экскурсия к светофору». Формирование чувства любви к природе в процессе прогулок, походов в парк, в библиотеку и др.

– «Круглый стол» – цель данного мероприятия: совершенствование системы планирования работы педагогов с детьми по нравственному воспитанию, разработка стратегии взаимодействия специалистов и воспитателей, выявление эффективного опыта работы по данному направлению; «Творческая группа» –

участники приняли участие в разработке плана инновационной деятельности, в разработке перспективных планов, проектов для детей и родителей, в подборе эффективных методов сотрудничества с родителями; индивидуальная работа, направленная на консультирование в проблемных ситуациях, анализ собственной деятельности, знакомство с результатами анализа; В результате работы в данном направлении стало видно, что: повысился уровень педагогической компетентности и мотивационной готовности у молодых воспитателей. По моему мнению, если соблюдать все эти благоприятные условия для дошкольников, то социализация будет иметь всегда положительную динамику. Гармоничного развития ребенка в процессе приобщения его к социокультурному опыту через поддержку детской инициативы. Мы стараемся в наших дошколятах сформировать любознательность, уверенность, целеустремленность в себе. Уверенный, любознательный, самостоятельный, инициативный ребенок – это цель к которой мы стремимся.

Список литературы:

1. Жигимонт С. Н. особенности социализации дошкольников, относящихся к разным социально – территориальным общностям городской и сельской местности // Научно-методический электронный журнал «Концепт». - 2015.- Т.13. – С.1981-1985.- URL: <http://e-koncept.ru/2015/85397.htm>.
2. Короткова Н.А. Образовательный процесс в группа старшего дошкольного возраста. – М.: ЛИНКА – ПРЕСС, 2015. – 176с
3. Развитие детского творческого мышления. работаем по сказке. – М.: МОЗАИКА – Синтез. 2016,. -112с.
4. Цеева Л.Х., Симбулетова Р.К. Формирование социально личностного опыта дошкольников в игровой деятельности // Научно- методический электронный журнал «Концепт». - 2014.- №7 (июль) - С1-5.
- URL: <http://e-koncept.ru/2014/14173.htm>.
5. Яковенко А.А. Создание благоприятных условий для успешной социализации дошкольников. деятельности // Научно- методический электронный журнал «Концепт». - 2016.- Т. 46- С. 462-464. .- URL: <http://e-koncept.ru/2014/14173.htm>.

Байболатова Асель Мырзагалиевна

*КМҚК «№ 45 бөбекжай-балабақшасы» Әдіскер
Алматы қаласы, Наурызбай ауданы*

«МЕКТЕПKE ДЕЙІНГІ ҰЙЫМДА ОҚУ - ӘДІСТЕМЕЛІК ЖҰМЫСТЫ ҰЙЫМДАСТЫРУ»

Мектепке дейінгі ұйымдағы жұмыстың басты бағыты – Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес тәрбиелеу - білім беру процесін жүйелі жоспарлау, жаңа инновациялық технологияларды енгізе отырып, балаларды дамыту жұмыстарын тиімді ұйымдастыру.

Осы тұста әдістемелік кабинет пен әдіскер – тәрбиешілер үшін жол көрсететін шамшырақ деуге болады. Әдістемелік кабинет – ғылыми және оқу-әдістемелік жұмысқа басшылық етеді, әдіскер – жаңа идеяларды ойлап табушы, теориялық білімі терең, педагогикалық үрдісті кеңінен талдай алатын, ақпараттарды сараптай алатын, қорытынды шығарып, оны жұмыс сапасын жақсартуға дұрыс бағыттай алатын іскер маман болуы тиіс.

Сондықтан әдіскерге кәсіби білім, толымды тәжірибе, асқан шеберлік пен жалпы мәдениет қажет. Әдіскер - педагогтың жанашыры, қолдаушысы, ақылшысы, нағыз маман болып қалыптасуына бағыт беруші. Әдіскердің міндеті: педагогтердің мәртебесін көтеру, ынталандыру, шығармашылық дамуына жағдай жасау.

«Әдістемелік жұмыс» - үздіксіз білім беру жүйесінің бөлігі. Әдістемелік жұмыстың жүйелілігі, тұтастығы, мақсат, міндет, мазмұны мен әдістің бірлігі тиімді нәтижеге жетудің көрсеткіші. Әдістемелік жұмыс – әр педагогтің кәсіби шеберлігін арттыруға, ұжымның шығармашылық әлеуетін жалпылауға және дамытуға,

балаларды тәрбиелеу мен оқытуда тиімді нәтижелерге қол жеткізуге бағытталған оқу – тәрбие жұмысының әдіс - тәсілдерін игеріп, оны ұйымдастырылған оқу қызметі мен ұйымдастырылған оқу қызметінен тыс шараларда қолдануға, ғылым жетістіктері мен озат тәжірибеге және педагогтердің жұмысын талдауға негізделген балабақша әкімшілігінің педагогтермен, тәрбиешілермен бірге өткізетін іс – шараларының жиынтығы.

Мектепке дейінгі білім беру ұйымында оқу - әдістемелік жұмыстың мақсаты: ұтымды тәсілдерді игеру, балаларды тәрбиелеу, оқыту мен дамыту, білім беру үрдісін ұйымдастыруда педагогтардың әдістемелік дайындықтарын көтеру, тәжірибе алмасу, педагогикалық озық іс - тәжірибені насихаттау.

Мектепке дейінгі білім беру ұйымындағы оқу - әдістемелік жұмыстың мазмұны: педагогикалық тәжірибені зерделеу және меңгеру, педагогтердің біліктілігін арттыру, жас мамандарды қолдау, қолданылатын оқыту әдістерінің тиімділігін арттыру. Озық педагогикалық тәжірибе мен инновациялық технологияларды меңгеру, талдау, оларды білім беру іс- тәжірибесіне енгізу, озық іс - тәжірибелерді баспаға жариялау, педагогтармен аудан, қала көлемінде семинар, конференциялар ұйымдастырып өз іс-тәжірибелерімен бөлісу, кәсіби байқауларға қатыстыру.

Балабақшадағы әдістемелік жұмыс – педагогтермен, ата-аналармен, балалармен

жүзеге асырылады. Әдістемелік қызмет талапқа сай жүргізілуі үшін, оны басқару ғылыми негізде жүргізілуі қажет. Ал ғылыми басқару үшін жоспарлау оңтайлы, ұйымдастыру ұтымды, ынталандыру дұрыс, ал бақылау тиімді болуы тиіс. Ол үшін жоспарлау диагностикалық әдістермен, ұйымдастыру ситуациялық жағдайға сәйкес, педагогтерді ізденіске ынталандыру мотивациялық негізге, бақылау мониторинг арқылы жүзеге асырылады. Осы орайда әдістемелік жұмысты педагогикалық менеджмент арқылы басқарудамын. Өйткені, педагогикалық менеджмент – басқару қызметінің адамға бағытталған ерекше түрі болғандықтан, педагогтермен жүргізілген жұмыстар нәтижелі болады.

Педагогикалық менеджменттің негізгі қызметтері:

1. Талдау - мәселенің мәнін ашуға қажетті ақпаратты жинақтау және өңдеу.

2. Болжау - талданған ақпарат негізінде болашақ шешімнің баламаларын жасау.

3. Шешім қабылдау- алынған баламалар ішінен ең тиімдісін таңдау.

4. Жоспарлау- қабылданған шешімді қажетінше бөлшектеу.

5. Ұйымдастыру- қабылданған шешімге орай іс-әрекет құрылымын жасау.

6. Үйлестіру- қабылданған шешімді тиімді жолмен жүзеге асыру.

7. Бақылау- қабылданған шешімнің жүзеге асырылуын қадағалау.

8. Түзету- қабылданған шешімнің жүзеге асырылу барысын қалыпқа келтіру.

Осы қызметтерді бірізді, жүйелі басшылыққа алғанда әдістемелік жұмыстың тиімділігі артатынына көз жеткіздім.

Педагогтермен жұмыста жыл соңында барлық мамандардан сауалнама мен тест алып, әр маманның рейтингін, жұмысының нәтижесін, жаңа технологияларды қолдану шеберлігін анықтап, осының нәтижесінде педагогтермен жұмысты ұйымдастыруда «Педагогтердің ұжымдық бірлестіктер жүйесі» құрылып жүйелі жұмыс істеуде.

«Әдістемелік бірлестік жүйесіне» – еңбек өтілі 10 жылдан асқан, дәстүрлі және жаңа технологияларды меңгерген, балабақша ішінде таратып, өз нәтижелерін баспада насихаттайтын, шебер маман ретінде аудан

және қала көлемінде шеберлік сағаттарын беретін, тәлімгерлік қабілеті бар педагогтер кіреді.

«Жас мамандар» – жас мамандармен жұмыс жүйелі жүргізіледі. Әр жас маманға тәжірибелі тәлімгерлер бекітілген. Еңбек өтілі 1-3 жыл аралығында, жалпы теориялық білімі бар, ұйымдастырылған оқу қызметін ұйымдастыруда әдістемелік көмекті қажет ететін мамандар кіреді.

Шығармашылық топ – еңбек өтілі 1 жылдан асқан мамандар кіреді. Жылдық міндеттердің негізінде тәрбиелеу-білім беру процесіне қатысты заманауи технологияларды енгізу, педагогтерді эксперименттік және зерттеушілік әрекетке тарту, жыл соңында қорытындысы жасалып, педагогтердің әдістемелік қоржынына енгізіледі.

Озат тәжірибе - озат іс – тәжірибені зерттеу, жинақтау, тарату және оны енгізу жұмыстарын жүзеге асыратын педагогтер кіреді.

Мұндай отырыстарда тәрбиелеу мен оқытудың түрлі өзекті мәселелерін талқылайды, зерттейді, мәселелерді шешу жолдарын анықтайды, балабақша қызметінің сапасын жақсартуда ұсыныстар жасауға көмек береді. Әдістемелік бірлестіктер отырысында Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың жалпыға міндетті стандартын, Үлгілік оқу бағдарламасын, Үлгілік оқу жоспарын, балабақша қызметін ұйымдастыруда негізге алынатын нормативтік құжаттарды, әдістемелік нұсқау хатты басшылыққа ала отырып, балабақшаның жылдық жоспары құрылады. Жылдық міндеттерді шешу барысында педагогтердің шеберлігін арттыру жұмыстары төмендегі формада жүзеге асады: педагогикалық кеңестер, әдістемелік кеңестер, семинарлар, ғылыми-практикалық конференциялар, педагогикалық оқулар, тренингтар, шығармашылық есептер, өз бетімен кәсіби білімін көрету жұмыстары, мониторинг, ашық оқу қызметтері, шеберлік сағаттар т.б.

Осы жұмыстарды ұйымдастыруда білім беру процесінде төмендегі инновациялық технологиялар мен әдіс-тәсілдер қолданылады:

Коуч әдісі, swot әдісі, 4K моделі, жобалау

әдісі, ойын технологиясы, монтесорри технологиясының элементтері, денсаулық сақтау технологиялары, АКТ (интербелсенді тақта, сиқырлы қалам, қазақ үй ән мен ертегілер жинағы, мультимедиялық құрал, электронды оқулықтар, интернет т.б.)

Инновацияны жете түсініп, инновациялық әдіс-тәсілдерді балабақша өміріне кеңінен енгізу жеткіншек ұрпақтың саналы да, сапалы білім алуының кепілі. Инновациялық технологияларды енгізу барысында бала мен педагог арасындағы коммуникативтік және зерттеушілік, оңтайлы шешімдер қабылдау, өз бетімен жұмыс істеу қабілеттері артады. Осы орайда балабақшамызда қолданысқа енген технологиялармен таныстырып өтейін:

Коуч және swot әдісін, АКТ педагогикалық кеңесте, семинарда, әдістемелік кеңесте қолданамыз. Бұл әдіс пен технологиялар әлемдік білім беру стандарт деңгейінде сапалы білім беруге, әлемнің озық жетістіктерін өз іс – тәжірибемізде қолдануға мүмкіндік береді. Тәрбиешінің бүгінгі заман талабына сай өзінің педагог мамандығының кілтін шебер ұстаған, жан-жақты терең білімді, сегіз қырлы бір сырлы, креативті, қатал талап қойып, оның нәтижесін тексере білетін, тапқыр еңбекқор болуына жол ашады. Балабақшамызда жобалау әдісі кең тараған.

Жобалау әдісі - мәселені жете зерттеу, нақты нәтиже бере алатын, рәсімделген дидактикалық мақсатқа жету тәсілі. Педагогикалық жоба - педагогтердің арнайы ұйымдастырған, балалардың өздігінен шешім қабылдауын және де өз таңдауы мен еңбегінің, шығармашылығының нәтижесіне өзін жауапты ететін іс-әрекеттер тобы.

Балалардың сөйлеу тілінің кеш шығуы, сөздік қорының аздығы, өз ойын еркін жеткізе алмауы, мазмұндау және сөйлем құрау қабілетінің төмендігін шешуде «Сенсорика әлемі», «Танграм бас қатырмасы», «Мнемотехника арқылы балалардың байланыстырып сөйлеу тілін дамыту», «Денсаулық сақтау технологиялары» атты жобалар ұйымдастырылды. Ойын технологиясы, АКТ, Денсаулық сақтау технологиялары үздіксіз қолданыста. Бала ойын барысында кез келген тапсырманы орындауға

қызығушылығы артып, өз ойын еркін жеткізуге дағдыланады. Ойын технологиясы оқу қызметінде және оқу қызметінен тыс уақытта да жүйелі ұйымдастырылады. Балалардың тез шаршауын, жалығуының алдын алып, оқуға деген қызығушылы артады. Денсаулық сақтау технологиялары күнделікті күн тәртібіне сай таңертеңгі жаттығу, динамикалық үзілістер, серуендегі қимылдық ойындар, керілу-созылу жаттығулары, сауықтыру-шынықтыру шаралары кезінде жүйелі ұйымдастырылып, бала денсаулығын нығайтуда.

Осы әдістер мен технологиялар арқылы тәрбиелеу- білім беру сапасын және тәрбиешілердің кәсіби құзіреттілігін арттырудамын. Жобалау әдісі бойынша балабақшамызда қалалық семинар өткізілді. Онда тәрбиешілер жобаны балалармен ұйымдастыру тәртібі мен әдіс-тәсілдері туралы мастер-класс көрсетті, жобалау әдісі бойынша әзірленген ойындар мен көрнекі құралдар бойынша көрме ұйымдастырылды.

Мамандармен тәжірибе алмасу мақсатында тәрбиешілер «Мнемотехника арқылы балалардың байланыстырып сөйлеуін дамыту», «Танграм басқатырмасы», «Денсаулық сақтау технологиясы» тақырыптарында топтық ойындар жүргізілді. Жоспарға сай биылғы жылы 4К моделін енгізудеміз, оны зерттеп, іс-тәжірибеде қолдануда тиімділігін анықтаудамыз.

Биылғы жылы балабақша қызметкерлерімен «Денсаулық зор байлық», «Мен бақытты маманмын», «Креативті ойлаймыз» атты іс-шаралар жоспарланып, ұйымдастырылуда.

Мақсаты – педагогтарды салауатты өмір салтына баулу, психологиялық қолдау көрсету, қазіргі заман талабына сай түрлі технологияны үйрету, адами қасиеттерге баулу. Яғни аптасына бір рет дене жаттығулары, психологпен жұмыс, жаңа технологиялар мен әдіс-тәсілдер күні жүргізілуде.

Балалармен жұмыста әдіскердің басты міндеті заттық – дамытушы орта құру, сапалы білім алуға жағдай жасау, балалардың шығармашылық қабілеттерін дамыту.

Ата-ана білім беру мен тәрбиелеу үрдісінің ажырамас бөлігі. Ата-аналарды

балабақша өміріне қатыстырып, жұмыстың нәтижелі болуына ат салысуға шақыру. Балабақша жұмысымен таныстыру, қоғамдық жұмыстарға тарту. Осы орайда ата-аналарға әр ай сайын кеңестер беріліп, жылына 3 рет ата-аналар жиналысы, ашық есік күндері ұйымдастырылады. Ата-ананы балабақша қызметіне қызықтыру мақсатында әр іс-шара мазмұнды, белгілі бір мәселені шешетіндей дәрежеде ұйымдастырылғаны абзал. Яғни ұйымдастыру формалары мен әдіс-тәсілдері ерекше болуы ата-анамен жұмыстың нәтижелілігін береді. Ата-аналармен «Бақытты балалық шақ» «Алтын күз» т.б тақырыпта көрмелер, танымдық сайыстар, отбасылық сайыстар, отбасылық спорттық жарыстар жоспар бойынша жүйелі түрде жүзеге асуырылда. Биылғы оқу жылында 22- қыркүйек Тілдер мерекесіне орай ата-аналар арасында «Тіл – халық қазынасы» атты танымдық сайыс өтті. Осындай іс-шаралар ата-аналар мен балабақша арасындағы қарым-қатынасты жақсартып қана қоймай, балабақша мәртебесінің өсуіне септігін тигізіп, ата-аналарды қанаттандырады.

Осы үш бағыттың нәтижелі болуы үшін педагогикалық мониторингтің орны ерекше. Педагогикалық мониторинг – білім беру жүйесінің қызметі туралы ақпаратты жинап, сақтап, саралап, таратуға және оны үздіксіз бақылап отыруға, даму болашағына болжау жасауға мүмкіндік беретін жүйе. Мониторингтің атқаратын қызметі – проблеманы, оның себептерін анықтау, оны шешу жолында тиімді әдістерді қолдану, жұмыстың нәтижелілігін бақылау.

Мониторингтің тиімділігі:

- балалардың білім мен білік дағдыларын меңгеру сапасын анықтап, Стандарт талаптарының орындалуын бақылау.

Педагогтардың шеберлігін, педагогикалық технологияларды игеру деңгейін, аудан қала көлеміндегі жетістігін, өз іс-

тәжірибесін таратуда әдістемелік құралдар мен авторлық бағдарламалар әзірлеуіне бағыт – бағдар беріп, шебер маман болуына жол ашады.

Ата-аналармен жыл соңында балабақша жұмысына қанағаттану деңгейін анықтау мақсатында сауалнама жүргізіледі. Сауалнаманың жасырын жүргізілгені абзал, әр ата-ана өз ойын ашық білдіре алады. Соның нәтижесінде ата-аналардың ұсыныстары талданып, балабақша жұмысының кемшіліктері анықталады, ол келесі жылғы тәрбиелеу - білім беру процесін ұйымдастыруда ата-аналар мен балабақша арасындағы қарым-қатынасты жақсартуға, кері байланыс жасауға септігін тигізеді.

Әдіскер үнемі өзгеге өнеге болуы тиіс. Сол себептен өзімде Аудандық ұйымдастырылған «Үздік педагог -2018» байқауына қатысып бас жүлдені жеңіп, Алматы қаласы бойынша ұйымдастырылған «Үздік педагог-2018» байқауына қатысып ІІІ орынды жеңіп алдым.

Қазіргі кездегі балабақша жұмысындағы басты проблема мамандардың жеткіліксіздігі және сауатты мамандардың аздығы. Университеттерде балабақшаның жұмысын нақты білетін маман әзірлеп шығарса нұр үстіне нұр болар еді. Қазіргі заман талабына сай креативті, технолог, эксперт мамандар тәрбиеленіп келеді деген ойдамын. Сөзімді қорытындылай келе, сапалы және еркін еңбек қана бақытқа кенелтеді. Еңбектенген әр сәт-бір несібе,-демекші педагогтың мәртебесі оның интеллектуалдық, кәсіптік деңгейімен, жеке тұлғалық қасиеттерімен өлшенеді.

Ақырын жүріп, анық бас

Еңбегің кетпес далаға.

Ұстаздық қылған жалықпас,

Үйретуден балаға - деп Абай Құнанбаев айтқандай, ешқашан ізденуден, оқудан, үйренуден, үйретуден жалықпай еңбек ету өмірлік ұстанымым!

Есенжолова Асель Тохабаевна

*«Гүлдер» бөбекжайының тәрбиешісі
Қызылорда облысы, Арал қаласы*

МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ ТӘРБИЕ МЕН ОҚЫТУДА БАҒДАРЛАМАНЫҢ ТҮЙІНДІ ИДЕЯЛАРЫН, ОЙЫН ТҮРЛЕРІН ПАЙДАЛАНУДЫҢ ТИІМДІЛІГІ

Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытуда бағдарламаның түйінді идеяларын, 4K моделін пайдалану, баланы тәрбиелеу мен дағды қалыптастыруды үлкен жетістіктерге жетуге бағыттайды. 80 де 20 қағидатын пайдалануға дағдыландырады. Бұл дегеніміз баланың қазіргі заман талабына сай, өз ойын ашық айтатын, командада жұмыс жасай алатын, креативті және сыни ойлайтын «Тұтас бала» бейнесін қалыптастыруға болатын айқындайды. Тәрбиешілер өз тәжірибесінде бағдарламаның түйінді идеяларын мен 4K моделін қолдануды нормативті құжаттарға сүйене отырып, перспектива мен циклограмманың мақсатын «SMART» мақсатқа айналдырудан бастаулары қажет. S-нақты, M-өлшенімді, A-қол жетімді, R- шынайы, нақты нәтижеге бағытталуы, T- уақытпен шектеулі деген мағынаны білдіреді. Таңертеңгілік қабылдаудан бастап балаларға ашық сұрақтар қою арқылы, бала үнін тыңдай отырып, мүмкіндіктері мен қызығушылықтарын анықтап, қажеттілігін ескеру керек. Түрлі тиімді әдіс-тәсілдерді қолдану жолдарын қарастыра отырып, оқу қызметтерін жоспарлауы тиіс. Ұйымдастырылған оқу қызметінің кіріспе бөлімінде өтілген тақырыпты Блум таксономиясы мен шиыршық қағидатына сүйеніп миға шабуыл мен ашық сұрақтар арқылы бекітіп, біртіндеп жаңа тақырыпты ашу. Тиімді әдістерді пайдаланып, бала топтасуына жағдай жасау. Саралаудың (мазмұн, үдеріс, өнім, оқу ортасы) түрлерін

пайдалана отырып балаларға ойын түрлерін ұйымдастыру. Оқу қызметінде үш ойын түрлерін: педагог жетекшілігімен жүргізілетін, құрылымдалған, еркін ойынды ұйымдастыруға болады. Ойындарды ұйымдастыруда баланың қызығушылығы мен жас ерекшелігін ескеру керек. Саралау әдісі арқылы балаларды үнемі командада жұмыс жасай отырып, коммуникативтік, креативтік және сыни ойлау дағдысының дамуына ықпал ететіндей ойын түрлеріне негіздеу. Бұл ойындардың мақсатын оқу қызметінің тақырыбы мен мақсатын ашатындай етіп таңдау керек.

Педагог жетекшілігімен жүргізілетін ойында педагог ойынға қажетті материалдар мен балаларды қамтамасыз етіп, ойынды бастап береді немесе ойынды бағыттау не баланы бағдарлау үшін ойынға қосылады. Педагог жетекшілігімен жүргізілетін ойын барысында әдетте балаға қанша және не істеу керектігі жөнінде нұсқаулар беріледі. Педагог жетекшілігімен жүргізілетін ойынның / тапсырманың нақты аяқталу кезеңі болуы ойын барысында өрбуі мүмкін әртүрлі нұсқалар санын шектейді. Бұл баланың ойынды қабылдауын жеңілдетеді. Сонымен қатар ойынның айқын құрылымы балаға ойынның ақырғы нәтижесіне жету үшін қандай қадамдар мен іс – әрекеттерді орындау қажет екендігін түсінуге мүмкіндік береді. Педагог жетекшілігімен жүргізілетін ойынның ерешеліктері балалар үшін алаң-

сыз ойнауға ойнауға жағдай жасалған ойын/оқу ортасын қамтамысыз етеді, бала мұндай ортада басқа балалармен өзара қапрым-қатынаста ойынға қажет дағдыларын дамыта алады. Бала ойын ережелеріне сәйкес іс-әрекетті ұғынып алған соң, ойынды өз бетінше бастап, басқалардың көмегінен аяқтай алатын болады.

Құрылымдалған ойын- мектеп жасына дейінгі балаға белгілі бір дағдыларды үйретуге және дамытуға бағытталған ойын түрінде ұйымдастырылатын іс – шара. Құрылымдалған ойынға әртүрлі қимыл-қозғалыс ойындары мен жаттығулар (секіру, өрмелеу) суды, құмды, саз балшықты пайдаланатын ойындар, арт-терапия түріндегі ойындар (саусақпен, қылқаламмен, пастель бояуларымен, түрлі түсті қарындаштармен сурет салу) жатады. Құрылымдалған ойынды қолдануға болатын материалдарға су, құм, саз, ермексаз жатады, бала бұлардың көмегімен өзінің ой-сезімдерін білдіре алады. Бұл материалдар сондай-ақ сублимацияның дамуына ықпал етеді. Атап айтқанда, құрылымдалған материалмен жұмыс істеуге арналған сабақ ойын терапиясының ерте кезеңдерінде, баланың сезімдері әлі қалыптасып және саналы түрде сезінгенге дейін ерекше маңызды. Балалардың сумен, бояулармен, сазбен ойнауы олардың өз сезімдерін білдіруіне және белгілі бір нәтижеге, жетістікке жету сезімін сезінуге мүмкіндік береді. Нақты шекаралары мен ережелері жоқ, бала қалағанын жасайтын еркін ойын. Бұл ойынның маңыздылығы балалардың өзара қарым-қатынасын дамытумен байланысты. Еркін ойын балалардың талқылау, проблеманы шешу, қақтығыстардың алдын алу, келісімге келу және т.б. қарым-қатынас дағдыларын қалыптастырады. Балалар 2-3 жастан бастап аса белсенді бола бастайды. Олар өз белсенділігін тынымсыз іс-әрекеттері

арқылы көрсетеді: ойыншықтарды алып бөлменің бір шетінен екінші шетіне жүгіреді, аласа орындықтарға, дивандаарға өрмелеп мінеді және қайта түседі, әрі- бері жүреді немесе жүгіреді, автомашиналар мен басқа да дөңгелекті ойыншықтарды жүргізеді, допты лақтырады немесе тебеді, т.б. өз бетінше еркін қимыл-қозғалыс жасау бала дамуының маңызды шарттарының бірі болып табылады, сондықтан балабақша тәрбиешісі бөлмеде де, ауладағы алаңда да балалардың қимыл-қозғалысын жетілдіруге қажетті бос орынның, ойыншықтар санының, құрал-жабдықтардың жеткілікті болуын қадағалауы тиіс. Педагог балалардың өз бетінше еркін ойынына жана түрде жетекшілік жасай білуі керек. Ол ойынды бақылай отырып, кімнің қай ойынды немесе ойыншықты ойнай алмайтынын, кімнің аз қозғалатынын, ал кімнің, керісінше, тынымсыз екенін байқауы тиіс. Балалардың дербес ерекшеліктері мен мүмкіндіктерін ескере отырып, педагог олардың іс-әрекетін мұқият басқарып отырғаны жөн. Ол балалардың біреуіне жаңа ойыншықпен ойнауды үйренуіне көмектеседі, енді біреуіне бірге доп ойнауды ұсынады, ал тағы біреулеріне тыныш отырып ойнайтын ойын тауып бере алады. Әдетте кіші жастағы балалар, әсіресе, бірінші кіші жастағылар тобының балалары жеке ойнағанды жақсы көретінін ескере отырып, тәрбиеші олардың жеке ойнауына мүмкіндік беруі тиіс, сонымен қатар балаларды бірлескен ойынға тартуға ұмтылуы керек. Қорытындылай келе, осы педагог жетекшілігімен жүргізілетін ойын, құрылымдалған ойын, еркін ойын түрлерін оқытудың әдісі ретінде қолдану оқу мақсатына жетудің, танымдық қызығушылығының арттыруға, коммуникативтілігін дамытып, командада жұмыс жасай алуға, басқалардың пікірімен санасуға, өз бетінше іс-әрекетті жоспарлауға, креативті және сыни ойлауға үйретеді.

Әдебиеттер тізімі:

1 «Мектепке дейінгі ұйым педагогтерінің біліктілігін арттыру курсының білім беру бағдарламасы» Тыңдаушыға арналған нұсқаулық. Нұр-Сұлтан, 2019 ж.

Байжұманова Меруерт Ерғазықызы

*«Снегурочка» сәбилер-балабақшасы КМҚК
қазақ тілі мұғалімі
Қарағанды облысы, Шахтинск қаласы,*

**МЕКТЕПKE ДЕЙІНГІ ЖАСТАҒЫ БАЛАЛАРҒА
ҮШ ТІЛДІ ТӘРБИЕ БЕРУ**

Үш тілде жетік сөйлеу – заман талабы. Қазақстан Республикасы Президенттігінің «Тілдердің үштұғырлығы» бағдарламасындағы ең басты мақсат – қазақ тіліне қысым жасау емес, керісінше оны бәсекеге қабілетті орыс және ағылшын тілдері дәрежесіне дейін көтеру болып табылады. Сол себептен халық арасында орыс тілін білуді жоғалтпауымыз қажет, ал, ағылшын тілін – болашаққа бағытталған даму жолы деп қабылдауымыз қажет. Себебі ағылшын тілі – әлем мойындаған халықаралық қатынас тілі болып табылады. Қазақстан Республикасының Елбасы Н.Ә.Назарбаев білім және ғылым саласы қызметкерлерінің III съезінде сөйлеген сөзінде: «Ағылшын тілінің қажеттілігі әлемге тән қажеттілік, бүгінгі күн талабы. Ал орыс тілін жақсы білу – біздің байлығымыз» десе, 2007 жылғы «Жаңа әлемдегі жаңа Қазақстан» атты Жолдауында: «Қазақстан бүкіл әлемде халқы үш тілді пайдаланатын жоғары білімді ел ретінде танылуға тиіс. Бұлар: қазақ тілі-мемлекеттік тіл, орыс тілі-ұлтаралық қатынас тілі және ағылшын тілі-жаһандық экономикаға ойдағыдай кіруге тиіс» деген болатын.

Үштілділік – ұлттық және рухани бірліктің ерекшеліктерімен айқындалған. Үш тілді білу Қазақстандық әр азаматының мектепке дейінгі жастан бастап үйренетін міндеті мен борышы, қоғамдық өмірге белсене қатысуы мен бәсекеге қабілеттілігін айқындайтын

ынталылық көрсеткіші. Қоғамда әр баланың бойында патриотизм мен азаматтылықты тәрбиелеудің маңызды факторы сол мемлекеттің тіліне деген аса құрмет болып табылады. Ғылымда бала тілді үйренуді қаншалықты ерте бастаса, соғұрлым тез меңгеретіндігі айқын көрсетілген. Қазіргі қоғамның негізгі мақсаты – тіл үйренуші тұлғаларына ойлау қабілеттерін біртіндеп үш тілділендіру, сөйлеуге үйрету және тіл мәдениетін мақтауға тәрбиелеу.

Біздің балабақшада да осы саясат жүргізіліп отыр. Осы бағыт бойынша «Үш тіл-үш мәдениет» әлеуметтік жоба жұмыс жасайды. Жобаның мақсаты: туған тілдің базалық құндылығын меңгерген, мемлекеттік және басқа тілдердегі әлеуметтік қарым қатынасқа дайын мектепке дейінгі жастағы балалардың көптілді тұлғасын қалыптастыру. Жобаның жұмысы барысындағы басты міндеттер: Балалар мен олардың ата-аналарының және педагогтардың тілдік құзіреттіліктерін көтеруге арналған мектепке дейінгі оқытумен тәрбие сапасын басқару Моделін жобалау. Критериалды-диагностикалық материал құру. Тіл үйренуге деген қызығушылықты арттыру мен коммуникативті дағдыларды дамыту бойынша нормативтік-құқықтық және әдістемелік базаны пысықтау. Балалар мен олардың ата-аналарының және педагогтардың тілдік құзіреттіліктерін көтеруге арналған мектепке дейінгі оқыту

мен тәрбие сапасын басқару Моделімен таныстыру. Жобаның гепотизасы: Егер тілдерді үйренуге қызығулықтарын дамыту мен қолдау нормативтік-әдістемелік база құрылып, қолдау жасалса және әдістемелік ресурстармен қамтамасыз етілсе, бұл балалардың мектепке психологиялық дайындығы, мектепке дейінгі жастағы балалардың коммуникативті, танымдық, әлеументтік білікті қалыптастыруға мүмкіндік береді. Жоба жұмысы үшбағытта жүргізіледі: балалармен, қызметкерлермен, ата-аналармен жұмыс. Балалармен жұмыс кезінде балаларға арналған ұйымдастырылған оқу іс-әрекетін жоба тәсілінде ұйымдастылады. Өткізілетін тақырыпқа орай оқытудың техникалық құралдарын қолдану арқылы көптеген ойындар құрастырылады. Ойын – балаларға қарым-қатынас жасаудың әдіс-тәсілдерін және заттармен іс-әрекет жасауды үйрететін, баланы тәрбиелеу мақсатында қолданылатын балалар әрекетінің бір түрі. Бала ойын ойнаған кезінде, өзіне кішігірім ұжымдық орта қалыптастырады. Мысалы: бала ешуақытта жалғыз ойнамайды, қасындағы құрбыларымен бірлесіп ойнайды, ойын арқылы бір-бірімен өзара қарым-қатынасқа түседі, тілдері дамиды. Ал мұның өзі оның тілінің дамуына әсер ететін маңызды фактор екені түсінікті.

Үйретілетін тілді түсінуі тіл үйретушінің кең тараған сөздер мен сөз тіркестерін күнделікті сабақтарында қаншалықты жиі қолдануына байланысты болып табылады. Мысалы: «Сенің атың кім?», «Мынау не?», «Тұр», «Отыр», «Жақсы», «Рахмет», сөздерін балалар күнделікті үш тілде естіп отырса, есінде жылдам сақталады. Барлық адамдармен сәлемдесуі, қоштаса білуі, аты-жөнін, заттарды атай білуі тіл үйрену сабақтарындағы балалардың алдына қойылатын басты талап болуы қажет. Сабақта үйренген сөздер мен сөз тіркестерін күнделікті өмірде қолдана білулері қажет. Балаларға тілді түсіну үшін ым-ишара арқылы түсіндірген тиімді болып саналады. Себебі, олар құр сөзден гөрі символды,

қимылды, штрихтарды тез қабылдайды. Сонымен бірге олардың нені білдіретіндерін де тез жаттап алады. Мысалы, мәтін құру кезінде мнемо кестелерді қолданған өте тиімді. Мысалы күз туралы мәтін құру керек болса, біздің мнемокесте құруға қажетті картинкалар: күз, жаңбыр, сарғайған жапырақ, жел, құстар, жеміс-көкөністер. Осы сөздер бойынша мәтін құрастырып көрейік: Күз келді. Жаңбыр жауады. Жел соғады. Жапырақтар сарғайып түседі. Құстар ұшып кетеді. Жеміс-көкөніс піседі.

Тіл үйрету сабақтарында алған білімдері сабақтан тыс уақыттарды күн тәртібі, жағдаяттық қойылымдарда қолданылып, нығайтылып отырылады. Мысалы балалар жуыну бөлмесінде өз қимыл әрекеттерін қазақша айтып отырады. Кранды ашамын. Сабынды аламын. Қолымды жуамын. Кранды жабамын. Сүлгіні аламын. Қолымды сүртемін немесе серуенге киінген жағдайда қандай киім кигенін айтып береді. Мен кеудеше кидім. шалбар кидім. Қолғап кидім т.б. Сонымен қатар, аптасына екі рет балаларға арналған үйірме сабақтары да жүргізіледі. Бұл балалардың бос уақытында тіл үйрену жұмыстарымен айналысып, тілге деген қызығушылықтарын арттыруға бірден бір сабептігін тигізеді. Осы бағдарлама аясында «Үш тіл-үш мәдениет» тақырыбында оқу құралы құрастырылып шығарылды. Үйірме сабақтарына қатысқан балаларға арналған жұмыс дәптері құрастырылды. Ол балалардың үйде де тілді үйренуін тоқтатпай ата-аналармен бірге қайталап, нығайтылып отырылады. Балалар білімдері жылына үш мәрте диагностикалық сараптамадан өткізіліп отырады. Осындай қарқынды жұмыстардың арқасында соңғы үш жылдағы көрсеткіш едәуір жоғарылады. Балаларды тілдерді игеру кезінде қоршаған адамдардың да оқытылатын тілдерді білгені жөн. Соған байланысты балабақша қызметкерлеріне арналған мемлекеттік тілді үйрену сағаттары ұйымдастырылған. Әр аптаның сейсенбі мен бейсенбі күндері қызметкерлер екі топқа бөлініп (бастаушы, жалғастырушы) сабақ өтеді.

Сабақтарға қойылатын басты мақсат: тіл үйренушілердің тілдік дағдыларын дамыту, олардың грамматикалық, фонетикалық және лексикалық сөздік құрамына басты назар аудару. Сабақта алған білімдерін күнделікті өмірде қолдана білуге дағдыландыру. Тәрбиешілерге көмек ретінде «Үш тіл – үш мәдениет» бағдарламасы аясында «Үш тілді сөздік» шығарылды. Сөздікте 300-ге жуық сөздермен бірге ойындар, сергіту сәттері, сөз тіркестері және де күнделікті қолданылатын сұрақтар мен жауаптар қоса берілген.

Жыл соңында тәрбиешілерге тестілеу жұмыстары жүргізіледі. Қызметкерлерге арналған жұмыстарды атай кетсек, жылына 2-3 рет облыстық семинарлар өткізіліп отырылады. Семинар арысында балабақша жұмыстары мен қатар үштілділікке аса қатты мән беріледі. Сол себептен ұйымдастырылған шаралардың 50% мемлекеттік тілде жүргізіледі. Биылғы жылды айта кетсек «Жас оқырман» әлеуметтік жоба аясында оқырмандық қабілетті дамыту семинары болып өтті. Бұл семинарда «Үш тіл-үш мәдениет» дартс инетербелсенді зияткерлік ойынын ұйымдастырдық. Семинар қатысушылары орыс, қазақ, ағылшын әдебиетіне шолу жасап, бар білімдерін ортаға салды. Қойылған сұрақтар негізі: берілген шығармалардың авторларын табу және жазушылардың шығармаларын атап, олардың өмір сүрген кездеріне шолу жасау. Берілген тапсырмаларды барлығы ойдағыдай орындап шықты. Осындай жұмыстар одан әрі де жалғасын табады. Мектепке дейінгі жастағы балалардың қатынас ортасы отбасы мен мектепке дейінгі ұйымдар болғандықтан, бала тәрбиесіне қатысты мәселер отбасы мен мектепке

дейінгі ұйымдарға ортақ. Отбасы мен мектепке дейінгі ұйымдардың алға қайған ортақ талаптары – саналы да салауатты ұрпақ тәрбиелеу. Отбасы – баланың тұлғалық ерекшеліктерінің негізі қаланатын алғашқы әлеуметтік орта. Отбасы – баланың өмір сүретін, қамқорлыққа бөлену ортасы, қоғамдық өмірге бейімдеуші қарапайым білімдер мен біліктіліктермен қаруланатын, өзіне жақын адамдардың мейіріміне бөленетін орта. Сол себептен баланы тәрбиелеуде отбасы мүшелерімен бірлесе жұмыс жасаған көп нәтижеге әкеледі. Осы бағыт барысында отбасы мүшелерінің қатысуымен «Мықты отбасы – Мықты ұлт» тақырыбындағы семинарлар, ашық сабақтар, кеңестік кездесулер өткізіліп отырылады. Әлеуметтік жобалар аясында жоба апталықтары өткізіліп отырылады. Жобаның мақсаты ата-аналарды балалардың тіл меңгеру жұмыстарына жан-жақты жұмылдыру. «Үш тіл-үш мәдениет» әлеуметтік обасы аясында «Тіл үйрену сабақтарына асыға барамыз» атты семинар сабақтары жүргізілді. 1 желтоқсан Тұңғыш Президент күніне арналған мәнерлеп оқу сайысы жүргізілді. Тілдер күніне арналған мерекелік шаралар ұйымдастырылып отырылады. Бұл шарада балалар қазақ, орыс, ағылшын тілдерінде тақпақтар оқып, әндер айтты. Осындай жұмыстарды атқару арқылы мектеп жасына дейінгі жастағы балаларға тіл үйрену жұмыстары нәтижелі көрсеткіштер көрсетіп келеді. «Тілден биік асқар тау, тілден асқан байлық, тілден терең бұлақ жоқ» -демекші, тіл үйрену арқылы ғана білім нәрімен сусындап, алын-бас қамал-шыңдарды бағындырамыз.

Абдукаримова Гульнара Бошановна

*№125 бөбекжай-балабақшасының Жантанушы
Алматы қаласы, Медеу ауданы*

БАЛАНЫ ӘЛЕУМЕТТІК ЖЕЛІ ЖӘНЕ ҰЯЛЫ ТЕЛЕФОН ТӘУЕЛДІЛІГІНЕН ҚАЛАЙ ҚОРҒАУҒА БОЛАДЫ?

Біз компьютерлер, теледидарлар және ұялы телефондар, ойын түрлері барынша жеткілікті әлемде өмір сүреміз. Теледидар балаларды қызықтырады, жағымсыз әрекеттерден демалуға көмектеседі, ақпарат береді. Бірақ, екінші жағынан, балалардың теледидар, ұялы телефон мен компьютер алдындағы өткізетін уақыты ата-аналар үшін проблема тудырады. Себебі, олардың компьютермен немесе ұялы телефонмен айналысуы танымды нәрселерді үйренуге және белсенді өмір сүруге кедергісін келтіреді.

Статистика мәліметі бойынша, 5 жастан 12 жасқа дейінгі балалардың 50% барлық бос уақытын ұялы телефонмен өткізеді. Бұл айналысу – нағыз мания – телемания, компьютеромания және ұялы телефономания, басқа істерін тастап, барлық уақытын бос өткізу. Осы жағдайлар бірнеше зиянды салдарларға әкеліп соғады. Олардың кейбіреулері: Көз көруінің әлсіреуі: көгілдір экран алдында көп отыратын баланың көз көруі нашарлайды; гиподинамия, арқа омыртқасының қисаюуы; денелік белсенділіктің болмауы, аз қимылдайтын өмір сүру қабілеті дененің артық массасын жинақтауына әкеледі; неврологиялық проблемалар (ұйқының бұзылуы, қорқақтық, ерекше ашуланшақ т.б.) зорлық-зомбылықтың кең етек алғандығы, теледидарда қазір ондай хабарларды барынша көрсетуге тырысады, ол, өз кезегінде, моральдық принциптердің

өзгеріп, балалық басқыншылыққа жол салады; экрандағы зорлық көріністерін бала өз миында сол қалпында, өмірдегідей талқылайды; бірақ, уақыт өте бере бала осыған үйрене бастайды және зорлық-зомбылыққа ересек өмірдің қалыпты жағдайы ретінде қарай бастайды.

Ұялы телефон мен теледидарды іске қосқанда, бала гипноздың астында болғандай болады, себебі, олардың тілі – санамен тікелей байланысты, негізінде оң жақ жарты шар қабылдайтын бейнелердің тілі болып табылады. Сонымен қатар, теледидар мен ұялы телефонды көрген кезде қобалжытқан эмоциялар баланың миына, санасына ене бастайды. Ондай балаларда миының оң жақ жарты шары жақсы дамыған болады. Осының нәтижесінде балалар тіптен эмоционалды, қызба болып келеді.

Неміс ғалымдарының зерттеушілері адамдарға телехабарлардың және ұялы телефонның эмоциялық әсерін зерттеген. Нәтижесінде, балалар саналы емес, санасыз түрде де қандай-да бір сезімді қайта бастан кешіру үшін теледидарды іске қосатын болды. Оның үстінде, ол эмоциялар үнемі позитивті бола бермейді.

Әрине, сіздер байқаған боларсыздар, балалар қорқынышты киноларды, бір-бірін жарақаттау, өлтіру ойындарын ұнатады – ол үрейді бастан кешіруге эмоционалдық тұрғыда байланғандықтың белгісі болып табылады. Ұялы телефон мен теледидарды

көргеннен кейін бір сағаттан соң, бала бөтен эмоцияға берілген болып шығады.

6 жасқа дейінгі балалар барлық ақпаратты сол қалпында, сынамай қабылдайды. Оларға қайсысы дұрыс, қайсысы теріс екенін айыру әлі қиын. Сондықтан, көгілдір экранда болып жатқан дүниенің бәрін олар таза дүние ретінде қабылдайды. Ал көргендерін ойындарына, өзінің нақты әрекеттеріне ауыстырады. Сезім ағзаларының физиологиясы бойынша мамандар телеман-балалардың «ойлау қабілетінің толық жойылғандығымен» зардап шегетінін дәлелденген. Оларға ешнәрсені ойластыруға, қиялдау, көрсетудің керегі жоқ, олар үшін барлығын теледидар мен ұялы телефон атқарады. Ұялы телефон мен компьютерді нашақорлықпен салыстыруы да кездейсоқтық емес. Осы тәуелділіктердің белгілеріне ұқсас болып келеді. Осы әдеттен құтылу өте қиын. Бірақ оны істеу керек.

Ата – аналарға бірнеше пайдалы кеңестер.

1. Балаңыздың компьютер мен теледидар алдында қанша уақыт өткізетіндігін үнемі бақылаңыз. Педиатрлардың пікірінше, теледидар бала өміріне 3 жастан бастап қана ену керек, оны 15 минут қана қарау керек.

2. Баланың басқа іспен айналысуын ойлап табу, мысалы (конструктор ойыны, сурет салу, пазлдарды құрастыру т.б.) Баланың айналысуы өзінің таңдауында болады. Ол міндетті түрде ата - ананың қатысуымен болмайды. Тек қана баланың айналысқан ісіне қызығушылығын арттыру.

3. Баланың сүйікті ісін мадақтаңыз: жапсыру, сурет салу кесте тігу т.б. Ең бастысы оның таңдаған ісіне қолдау көрсету керек.

Баламен қарым- қатынаста болыңыз, себебі жер бетіндегі ең құнды нәрсе- адамдардың қарым-қатынасы. Оны балаға сезіндіріңіз.

4. Баланы табиғатты тамашалауға үйретіңіз. Бос уақыттың көбін далада өткізуге тырысыңыз. Қимылды ойындарды ойнатыңыз, табиғаттағы құбылыстарды байқатыңыз.

5. Баланың өмірімен айналасыңыз, қызығушылық танытыңыз. Оның барлық істері мен қамқорлығына кіріскен болыңыз. Себебі, балалар ұялы телефон мен теледидардағы бейнелер мен жағдайлардың артына тығылып, нақты өмірден қашады. Проблема бұлайша шешіле қоймайды. Бала оны бастан кешіретін жалған эмоциялармен бүркенеді.

6. Кітаптар оқыңыз. Баланы тыңдауға ата-аналар ғана үйрете алады.

7. Отбасылық кеңесте (балалардың қатысуы жақсы болады) отбасы үшін теледидарсыз, компьютерсіз бір күнді белгілеңіз. Ынталандыру мен мадақтау ретінде сыйлық ойлап табуға болады.

8. Өзіңіздің жеке үлгіңізбен баланы иландырыңыз. Оның пікірін сұрап, өз қателіктерін қалай сыйластықпен қабылдау керек екендігін көрсету.

9. Өзіне деген сенімін ынталандыру. Көшбасшы болуына мүмкіндік беру. Сәби деп санамау. Тәуелсіздікке үйрету.

Ең басты және маңызды ереже - баланың өміріне деген риясыз қызығушылық. Егер ата-аналар баланың жақсы достары ретінде танылса, ұялы телефон, теледидар, компьютер екінші орынға ауысады.

Титова Людмила Александровна

*Инструктор по физической культуре
г. Экибастуз отдела образования акимата
КГКП «Специальный детский сад № 13 «Алтынай»*

АДАПТИВНАЯ ФИЗИЧЕСКАЯ КУЛЬТУРА КАК СРЕДСТВО РЕАБИЛИТАЦИИ ДЕТЕЙ С НАРУШЕНИЕМ СОСТОЯНИЯ ЗДОРОВЬЯ

Всем нам хочется видеть своих детей здоровыми, бодрыми, красивыми и умными. Во многом это зависит от нас, взрослых, окружающей среды и того воспитания, которое получают дети. К сожалению, статистика свидетельствует, что в течение последних лет состояние здоровья наших детей катастрофически ухудшается. Сегодня в среднем по Казахстану на каждого из детей приходится не менее двух заболеваний в год. Приблизительно 20–27 % детей относится к категории часто и длительно болеющих. Количество детей, страдающих ожирением, возрастает на 1 % ежегодно. По данным прогнозов, 85 % этих детей – потенциальные больные сердечно-сосудистыми заболеваниями. Около 50 % детей нуждаются в психокоррекции, что характеризуются серьезным психологическим неблагополучием. В подавляющем большинстве дети, начиная с дошкольного возраста, уже страдают дефицитом движений и сниженным иммунитетом.

В чем кроются причины ухудшения здоровья детей? По мнению многих исследователей, это – неблагоприятная экологическая обстановка, наследственные факторы, нерациональное питание, и сниженная двигательная активность ввиду недооценки родителями роли физического воспитания в формировании и развитии гармонично развитой личности. Ученые доказали, что фундамент здоровья или, наоборот, предпосылки к болезням у человека закладываются как в пренатальный период развития, так и в период младенчества и детства. В зрелом

возрасте значительные усилия общества и индивида тратятся на то, чтобы сохранить имеющийся потенциал здоровья.

Для того чтобы успешно и безошибочно вести ребенка по пути физического совершенства, необходимо знать основные законы построения и развития движений, правильно организовать двигательный режим, выбрать наиболее эффективные средства физического воспитания в соответствии с возрастными, половыми и индивидуальными особенностями развития.

Так как наш детский сад посещают дети с различными психическими и физическими нарушениями, большое значение и внимание уделяем оздоровительной работе.

В целях дифференцированного подхода к организации занятий физической культуры дети с ограниченными возможностями и различными нарушениями состояния здоровья, делятся на три группы: основную, подготовительную и специальную. Занятия в этих группах отличаются требованиями к уровню освоения программного материала, объемом и структурой физической нагрузки. Занятия имеют оздоровительную направленность, носят тренирующий характер, чтобы обеспечить постоянный рост адаптации организма к нагрузкам.

Организация и проведение занятий всегда представляет сложность, так как необходимо объединить разрозненные группы детей, отличающихся по возрасту, полу, характеру заболевания, функциональным параметрам занимающихся.

Специальную медицинскую группу условно можно разделить на две подгруппы:

подгруппу «А» - обучающиеся с обратимыми заболеваниями, которые после лечебно-оздоровительных мероприятий могут быть переведены в подготовительную группу, и подгруппу «Б» - обучающиеся с патологическими отклонениями, т.е. необратимыми заболеваниями.

Основным критерием для включения наших воспитанников в специальную медицинскую группу является установление диагноза с обязательным указанием степени нарушения функций организма.

Однако, при комплектовании специальных медицинских групп врач невропатолог, инструктор физической культуры, инструктор по плаванию кроме диагноза заболевания и данных о функциональном состоянии воспитанников, должны также знать уровень их физической подготовленности, который определяется при помощи двигательных тестов. В качестве тестов допустимо использовать только те упражнения, которые с учётом формы и тяжести заболевания не противопоказаны.

Занятия в этих группах строятся на основе общепринятых принципов: всесторонности, сознательности, постепенности, повторения. Важен индивидуальный подход к занимающимся и систематичность воздействий. Занятие состоит из четырёх частей.

Дыхательные упражнения, наблюдение за частотой пульса проводятся во вводной части (3-4 минуты).

Задачей подготовительной части занятия (10-15 минут), является подготовка организма к выполнению основного задания. При выполнении общеразвивающих упражнений особое внимание следует обратить на глубину и равномерность дыхания. В этой части занятия не следует давать много новых упражнений и интенсивные нагрузки. Чтобы сохранить достаточную мышечную нагрузку и не допустить утомления детей, следует использовать принцип «рассеивания» нагрузки. Специальные дыхательные упражнения, позволяют уменьшить степень функционального напряжения организма.

В основной части (15-20 минут) - предусматривается изучение нового, повторение и закрепление пройденного материала. Решается главная задача: воспитание основных физических качеств, развитие и совершенствование двигательных умений

и навыков. Очень важно избегать утомляемости в ходе повторения «однообразных» движений. Для этого необходимо «рассеивать» нагрузку на разные мышечные группы.

Рекомендуются новые упражнения и упражнения, требующие точности выполнения, которые легче осваиваются вначале занятия. Упражнения с напряжением должны чередоваться с упражнениями на дыхание и расслабление. Игры, повышающие эмоциональную нагрузку, лучше проводить в конце основной части занятия.

Заключительная часть, (5 минут), включает дыхательные упражнения и упражнения на расслабление. Основная задача привести организм в относительно спокойное состояние, снять нервное возбуждение, восстановить дыхание.

Если выразаться современными терминами, то все коррекционные занятия называются адаптивной физической культурой

В структуру адаптивной физической культуры входят адаптивное физическое воспитание, адаптивная двигательная рекреация, адаптивный спорт и физическая реабилитация. И делятся на разделы: реабилитация и адаптация воспитанников, преодоление психологических барьеров и осознание личного вклада.

Адаптивная физкультура охватывает все возможные виды физкультурной деятельности детей с физическими и умственными недостатками, помогают им адаптироваться к окружающему миру, так как обучение разнообразным видам движений связано с развитием психофизических способностей, общением, эмоциями, познавательной и творческой деятельностью. Адаптивная физическая культура не только играет важную роль в формировании физической культуры ребенка, но и передает ему общечеловеческие культурные ценности.

Каждый вид адаптивной физической культуры имеет свое назначение: адаптивное физическое воспитание предназначено для формирования базовых основ физкультурного образования; адаптивная двигательная рекреация — для здорового досуга, активного отдыха, игр, общения; адаптивный спорт — для совершенствования и реализации физических, психических, эмоционально-волевых способностей;

физическая реабилитация — для лечения, восстановления и компенсации утраченных способностей.

Каждому из них свойственны собственные функции, задачи, содержание, степень эмоционального и психического напряжения, методы и формы организации. И вместе с тем они тесно взаимосвязаны и дополняют друг друга.

Все задачи подразделяются на основные три группы: коррекционные, компенсаторные и профилактические.

Формы организации занятий физическими упражнениями чрезвычайно разнообразны, они могут быть систематическим, эпизодическими, индивидуальными, массовыми, соревновательными, игровыми.

К нетрадиционным видам спорта относятся много различных методик, а в нашем детском саду используются: стретчинг, кружковые занятия с элементами волейбола и баскетбола, танцевальный спорт, кинезиологические упражнения, су – джок терапия, фитбол, боулинг, занятия на тренажерах, занятия лечебной физкультуры.

Условия, нравственная и эмоциональная атмосфера, в которой развивается ребенок, зависят от взрослых, отвечающих за его счастье и здоровье. Вот почему так важно тесное взаимодействие образовательного учреждения (детского сада, а потом школы) с семьей ребенка. Родители должны стать главными помощниками в воспитании здорового ребенка, формировании у детей ценностей здорового образа жизни.

Таким образом, создавая в процессе адаптивной физической культуры комплексную здоровьесберегающую, коррекционно-развивающую среду и предъявляя к ней вышеописанные требования, мы формируем благоприятные условия для повышения двигательной активности, коррекции нарушений в двигательной сфере, для компенсации нарушенных функций, раскрытия резервных возможностей, развития самостоятельности, переноса в повседневную жизнь необходимых двигательных навыков и умений, а также для гармонизации физического и психического компонентов здоровья детей.

Список литературы:

1. Евсеев С. П. Теория и организация адаптивной физической культуры: Учебник в 2 т. Т. 1. /Под общ. ред. проф. С. П. Евсеева. — 2-е изд. испр.
2. Естаева Б. А. Состояние здоровья школьников и роль образовательных учреждений в сохранении здоровья детей и подростков //Сб. материалов научно-практической конференции «Здоровье школьников. Профилактика социально-значимых заболеваний». — Астана, 2016. — С. 97 — 100.
3. Ростомашвили Л. Н. Адаптивное физическое воспитание детей с нарушением зрения / Частные методики адаптивной физической культуры: Учебно-методическое пособие, глава 2. /Под ред. Л. В. Шапковой. — М.: «Советский спорт», 2003.
4. Белая, К. Ю. Модель образовательной программы ДОУ [Текст] / К. Ю. Белая // Управление дошкольным образовательным учреждением. — 2011. — № 1. — С. 8-17.
5. Микляева, Н. В. Развитие дошкольного образования в контексте внедрения ФГТ [Текст] / Н. В. Микляева // Управление дошкольным образовательным учреждением. — 2011. — № 6. — С. 21-30.
6. Федина Н.В. О концептуальных подходах к разработке федерального государственного образовательного стандарта дошкольного образования. // Психология образования в поликультурном пространстве. 2010. — Том № 1. — С. 10-20.
7. Типовая учебная программа дошкольного воспитания и обучения. Приказ Министра образования и науки Республики Казахстан от 29 декабря 2018 года № 721
8. Типовая учебная программа дошкольного воспитания и обучения детей с нарушением интеллекта. Приказ Министра образования и науки Республики Казахстан от 29 декабря 2018 года № 721.
9. Социальная сеть работников образования nsportal.ru.

Кульбаева Гульмира Абдуатовна

*Түркістан облыстық әдістемелік орталығы
Мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту әдіскері*

МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ ЖАСТАҒЫ БАЛАЛАРДЫ КӨРКЕМ ӘДЕБИЕТ ШЫҒАРМАЛАРЫ АРҚЫЛЫ САНА СЕЗІМІН ТӘРБИЕЛЕУ СӨЙЛЕУ ҚАБІЛЕТІН ДАМУ

Мектепке дейінгі жастағы балалардың сана сезімін тәрбиелеуде, көркем әдебиет шығармалары балалар алдында адамға тән сезімдер дүниесін ашып, жеке адамға, кейіпкердің жан дүниесіне қызығушылық тудырады. Көркем шығарма кейіпкерлерімен бірге қуану-қайғыруды үйрене отырып, балалар өзін қоршаған ортадағылардың, жақын туыстарының көңіл күйін байқай бастайды. Оларда адамгершілік сезім-қайырымдылық қасиет, әділетсіздікке қарсы тұру қабілеті ояна бастайды. Бұл-ұстаным, адалдық, нағыз азаматтық қасиеттердің қалыптасу негізі. Баланың сезімі шығарманың тілін түсініп, оны ұғу процесінде дамиды. Көркем шығарма сөзі балаға ана тілінің әдемілігін түсінуге көмектеседі, қоршаған ортаны эстетика тұрғысынан қабылдауға, сонымен бірге эстетикалық (адамгершілік) түсінігінің қалыптасуына көмектеседі. Баланың көркем әдебиетпен таныстығы халық шығармашылығының ең кіші түрлері-тақпақ, өлең, халық ертегілерінен басталады. Асқан адамгершілік, барынша дәл рухани бағыттылық, өткір мысқыл, тілінің көркемдігі-шағын көлемдегі фольклорлық шығармалардың ерекшеліктері. Сондай-ақ жеңіл қалжыңды тақпақтар, жаңылтпаштар, жұмбақтар-педагогикалық әсер берудің ең тиімді құралы, жалқаулық, қорқақтық, эгоистік сияқты жағымсыз қылықтарға қарсы жақсы дәру. Ертегілер еліне сапар шегу балалардың қиялдау, елестету,

тіпті өздері ойдан шығару қабілетін дамытады. Әдебиеттің ең озық үлгілерінен адамгершілік рухында тәрбие алған балалар өздері шығарған ертегілер мен әңгімелерде де өздерін әділетті көрсетіп әлсіздер мен жәбірленгендерді қорғап, жауыздарды жазалауға тырысады. Эстетикалық, әсіресе адамгершілік (этикалық) жайындағы түсінікті балалар оқылған шығармалар бойынша айтқан ақыл-ой пікірлерінен емес, нақты осы көркем шығарманың өзінен алуға тиіс. Педагог балаға көркем шығарманың тілін меңгерте отырып, тәрбие беру міндетін де орындайды. Бала жақсы іс-әрекетке еліктеп, адамгершілік ұғым беретін сөздердің мәнін ақылға салып ұғынатын болады. Балалар бақшасында оқу тәрбие бағдарламасы, балаларды көркем шығармалармен таныстыруды арнайы оқу қызметінде және оқу қызметінен тыс уақытында да (ойнап жүргенде, серуенде, сахналық ойын көрсету уақытында, кітап бұрышында т.с.с.) жүргізу ұсынылады. Арнайы оқу қызметінде тәрбиеші балаларға оқып немесе әңгімелеп бере алады. Мұндай оқу қызметтерін өткізудегі міндеттердің бірі-балаларды дауыстап, баланы немесе әңгіме айтушыны тыңдай білуге үйрету. Басқаның сөзін тыңдап үйренгенде ғана балаларды оның мазмұны мен формасын есте сақтау қабілеті жетіледі, әдеби тілдің нормаларын үйренеді. Ерте жастағы балаларға тәрбиеші негізінен жатқа (тақпақтарды, қысқа өлеңдерді, әңгімелерді,

ертегілерді) айтады, ал ортаңғы және ересек топтағы балаларға көлемі едәуір өлең түріндегі және прозалық ертегі, әңгіме, повестерді кітаптан оқып береді. Балаларға арнарған көркем шығармаларды жаттап алу, оны мәнерлеп оқи білу-тәрбиешінің сол мамандықты жетік меңгергендігінің басты белгісі. Балаларды көркем шығармамен таныстыруды, балалардың жас ерекшелігіне сәйкес ұйымдастырады.

Ерте жас топ балалардың әрқайсысымен жеке-жеке немесе 2-6 баладан бөліп өткізіледі. Орта және ересек топтарда бір мезгілде әдеттегі орында өткізіледі. Оқып беру немесе әңгімелеп беру-үйрету сипатында болу үшін, ерте жастағы балаларды сөйлеуге машықтандыру кезде ережені толық сақтап отыру қажет. Балалар естумен қатар, тәрбиешінің жүзін, қимылын, бет артикуляциясын көріп отыруы тиіс. Тәрбиеші кітапты оқып тұрған кезде, мазмұнына ғана емес, балалардың жүзіне қарап әлсін-әлсін олармен көз ұшырастырып отыруға, шығарма балаларға қандай әсер тигізіп отырғанын бақылай отыруы тиіс.

Бір оқу қызметінде бір жаңа шығарма оқылады. Балаларға шығарманы бірнеше рет қайталап оқу міндетті. Балалар өздері білетін әңгімелерді, ертегілерді, өлеңдерді қайталап тыңдауды ұнатады. Эмоциялық толқыныстарды қайталау балалардың қабылдауын кемітпейді, керісінше шығарма тілін мейлінше жақсы меңгеруіне себепші болады, яғни кейіпкерлердің қылығын, оқиғаларды тереңірек ұғынуына көмектеседі. Балалардың ерте жастан бастап өзіне ұнамды кейіпкерлері, жақсы көретін шығармалары бола бастайды, сондықтан да шығарма қайталап оқылған сайын, сол кейіпкерлермен қайта кездесу оларды өте қуантады.

Көркем шығарманы оқыған кезде тәрбиеші оны үзбей оқуы керек (түсінік сөздер тек танымдық шығармаларды оқыған кезде рұқсат етіледі). Балалардың түсінуіне қиындық тудыратын сөздер алдымен түсіндіріліп алынған жөн.

Әрине, балалар шығарма тексін түгел түсіне алмауы мүмкін, бірақ онда, білдірілген сезімдерді: қуанышты, қайғыны, өкінішті,

одан кейін таңдану, сыйлау, қалжыңдау, мадақтау т.б. сезе білулері керек. Көркем шығармада бейнеленген сезімдерді ұғына отырып, балалар оның тілін де үйренеді.

Оқығанды қабылдап алуды жеңілдетудің әдіс-тәсілдері. Балаларды көркем шығарманы тыңдай талдай білуге үйрету, оның мазмұнын ұғып алуға көмектесу үшін тәрбиеші оны мәнерлеп оқуға міндетті, сонымен бірге балалардың тыңдау, есте сақтау, түсіну дағдыларын қалыптастыратын қосымша әдістемелік тәсілдерді пайдалануы тиіс. Ол тәсілдер:

1) тексті түгел қайталап оқу,

2) жеке бөліктерін қайталап оқу.

Оқумен қоса мыналар жүргізілуі мүмкін:

1) балалардың ойын қимылдары;

2) көрнекі құралдарды пайдалану;

А) ойыншықтарды, муляжды қарау,

Б) иллюстрацияларды қарау,

в) тыңдаушылар көңілін нақты нысандарға бөлу.

3) сөзбен көмектесу:

а) балалардың өмірінен немесе басқа бір көркем шығармаларда кездесетін ұқсас (немесе қарама-қарсы) оқиғалармен салыстыру.

б) оқып шыққаннан кейін, барлаушы сұрақтар қою арқылы («кейіпкер неліктен ұнады? оның орнында болсаң, сен қалай етер едің?» деген сияқты),

в) жауап берген кейіпкерлер мінезін ашатын теңеу сөздерді еске салу арқылы (батыр, еңбек сүйгіш, жалқау, қайырымды, ызақор, батыл, ер жүрек және т.б.).

Бала ерте жаста оқуды қимылдармен, көрнекі заттардың көмегімен жүргізгенді ұнатады. Ал ортаңғы ересек топтағы балаларға ауызша сөзбен көмек беру пайдалы.

Тәрбиешінің мәнерлеп оқуға дайындалуы.

Мәнерлеп оқу дегеніміз-оқып тұрған шығармаға көзқарасыңды интонация арқылы білдіру, оқылған мазмұнды оның эмоционалдық ықпалы жағынан бағалау болып табылады.

Тіл үйрену заңдылықтарының бірі-сөздің эмоционалдық мәнерлілігін баланың түсінуі екенін еске сала кетейік. Интонациялық

мәнерді бала ішкі түйсік арқылы ұғынады. Психологтардың бақылауынша, бала кішкентай кезінде-ақ, өзіне арналған сөздің мәнін түсінбей тұрып, оның интонациясының жалпы сипатын (оның жағымды, жағымсыз екенін) біліп, соған лайық жауап қайтарады.

Сондықтан тәрбиешінің мәнерлеп оқуы-бұл бір жағынан, оқылған көркем шығарманың бар әсерін балаларға түгел, жеткізу әдісі болса, екінші жағынан-балалардың сезімдерін жетілдіру мен дамыту әдісі.

Тәрбиешінің мәнерлеп оқуға дайындалуы тексті дикторша оқып шығудан тұрады: тәрбиеші өзін бір уақыт оқылған тексті тыңдаушы орнына қойып, тыңдаушыны не қиналтатынын (белгілі бір жастағылар) түсінуге тырысады да, олардың тексті дұрыс қабылдауын жеңілдететін әдістерді іздестіреді.

Оқып берушінің орфоэпиясы. Оқып беруші орфоэпиясының дұрыс болуы-оның сөйлеу мәдениетінің басты элементі. Әсіресе, айтылуы мен жазылуы екі түрлі бір мағыналы сөздердің дұрыс айтылуына ерекше көңіл бөлінеді. Орфоэпиялық қатемен айтқаннан да, ол сөздерді мүлдем айтпаған орынды. Сондықтан көркем шығарманы оқып және әңгімелеп бермес бұрын таныс емес сөздерді сөздіктен қарап алған жөн. Әрбір тәрбиешінің күнделікті пайдаланылатын анықтама кітабы болуы керек. Оқып беруші даусының күші.

Балаларға қалай оқып беру және айтып беру керек: қатты оқу керек пе әлде жай оқу керек пе? Бұл жөнінде үзілді-кесілді бір мағыналы жауап болуы мүмкін емес, дауысты жайлап немесе қатты шығару оқылатын шығарманың мазмұнына байланысты.

Балаға кейде бәсеңдетіп орташа дауыспен ғана оқыған дұрыс. Белсенді балалардың өзі де әңгіменің даусы бәсеңдеген сәтте тыныштала қалады.

Сөздің дәлдігі мен мәнерлілігі оқып берушінің өз даусын керек жерінде бір тоннан екінші тонға ауыстыра білуімен анықталатын логикалық екпіндерді дұрыс қоя білу жәрдемдеседі.

Сөйлеу қарқыны. Оқып және әңгімелеп беру үстінде сөздің қажетті қарқынын сақтау

өте маңызды. Ол да шығарма мазмұнына сәйкес анықталады.

Шығарманы оқып не әңгімелеп беруге дайындық үстінде тәрбиеші ондағы кейіпкерлердің қылығына өз пікірін білдіру және оны балаларға жеткізе алу үшін, шығармадағы іс-әрекетке балалар назарын оған қалай аударуды, өз даусына қандай тембр беруді ойлануы керек.

Мысалы тәрбиеші В.В.Маяковскийдің «Жақсы деген немене, жаман деген немене» шығармасын оқып не әңгімелеп беруде, балаларға ондағы жақсы деген бұл: жақсы көңіл күй, жақсы іс жасау, қайырымдылық, игі іс екенін, ал керісінше жаман деген сенімсіздік, сараңдық, опасыздық екенін көңіл күй арқылы, дауыс тембрі арқылы көрсете білуі керек.

Егер тәрбиеші оқып отырған уақытта шығармада суреттелген оқиғалар мен кейіпкерлерге өз пікірін білдіре алмаса, балалар да бұлай ете алуы қиын.

Көркем шығарманы қайталап оқу және шығарманың жеке бөлімдерін қайталап оқу. Көлемі шағын көркем шығарманы тәрбиеші бір оқу қызметінде бірнеше рет оқиды.

Оқу шамамен төмендегі тәртіпте өтеді:

1. Шығарма тексті мәнерлеп оқылады.

2. Балаларға өздері естіген кішкене әдемі шығармадан алған эстетикалық сүйсіну сезімінен арылуға азғана (жарты минут немесе одан да азырақ) уақыт береді де, тәрбиеші олардың тағы қайталап оқу керек пе деп сұрайды).

3. Тәрбиеші олардың тілегін орындап, тексті қайталап оқиды. Осылайша үш-төрт рет қайталап оқуға болады, алайда ол балаларды жалықтырмауы тиіс.

Ерте жастағы балалар қайталап оқудан тез жалығады, ересек балалар көбірек тыңдай алады, бірақ шығарманы тыңдаушылардың ынтасы төмендегенге дейін оқи беруге болмайтынын тәрбиеші есте сақтағаны жөн.

Көлемді көркем шығарманы бір оқу қызметінде түгелдей қайталауға болмайды: текстің ең басты жерлерін ғана қайталап оқыған жеткілікті. Өтіліп жатқан шығармадағы маңызды тұжырымдарды, қызықты суреттеулерді, негізгі эпизодтарды қайталап оқудағы мақсат-оның этикалық

және эстетикалық мазмұны, демек, оның тілін жақсырақ меңгеру. Тілді (дәлірек айтқанда, сөзді) - лексика, грамматикалық формаларды, интонацияларды-балалар өздігінен үйреніп кете береді. Ерте жастағы балалар үшін оқылатын шығармалардың кейбір жерлері балалардың есінде сақталу үшін, оның мазмұнын ашатын сөзді, интонацияны есте қалдыру үшін басқаша айтқанда тілдік сезімді дамыту үшін қайталап оқылады.

Балалар бақшасында оқу бағдарламасында бұл жастағы топтың балаларына халықтық шығармашылықтың көп шығармалары, негізгі мотив бірнеше рет қайталанатын шығармалар ұсынылады: олар мына ертегілер: «Шұбар тауық», «Шалқан», «Үйшік», «Бауырсақ», «Лақтар мен қасқыр», «Маша мен аю», «Сүзеген ешкі» және т.б. Бұл шығармалардағы қайталанатын беретін сөздер оны тағы бір қайталап оқығанда балалар жадында сақталып қалады. Көркем шығарманы іріктеп алып, қайта оқығанда балалардың оны жақсы ұғыуы үшін, тәрбиеші жеке эпизодтардың, сипаттамалардың, ой-пікірлердің рет тәртібін ауыстыруына болады.

Көлемді көркем шығармаларды оқуда, өзіңіз қайталап оқитын жерлерін белгілеп алу. Қайталап оқуға неге тек осы жерлерін лайықтадыңыз? (Шығарманың сюжетін, желісін түсіндіре ала ма? Этикалық жағынан маңызды ма? Немесе эстетикалық жағынан маңызды ма? Балалар осы тұстардан шығарма мәнін түсіне алмай ма деген қауіп жоқ па? Осы үзіндіні есте сақтау балалардың тілін байыту үшін маңызды ма?) Балалардың көркем шығармаларды қабылдауына иллюстрациялық материалдың әсері.

Мектеп жасына дейінгі балаларға дауыстап оқудағы мақсат оларды естуге және тыңдатуға, яғни сөзді дұрыс қабылдай білуге үйрету екені анық. Балаларға арналған кітапшадағы сурет-иллюстрациялар тәрбиешіге оқылған тексті толығырақ түсіндіруге көмектеседі, бірақ оны өз орнымен тиісті жерінде көрсетпесе, ло қабылдауға кедергі жасауы да мүмкін.

Жаңа кітапшамен танысуды алдымен кітапшаны оқып шығып, содан кейін иллюстрацияны көрсеткен дұрыс. Сурет әрбір

сөзден кейін көрсетілуі тиіс, әйтпесе түрлі-түсті суреттерге еліктеп, балалар тек суретті көреді де, сөзді естімейді, оның дыбыстық бейнесі оларды қызықтырмайды. Балалар көңілін толық аударып, оларды қызықтыру үшін өте әдемі өрнектелген кітапшаның мұқабасы ғана жеке көрсетіледі.

Балалардың жас ерекшеліктеріне қарай тәрбиеші кітапшадағы көркем иллюстрацияны қарап көрсету тәсілдерін өзгертіп отырады. Ол тәсілдер мыналар: балаларға кейіпкерлер мен заттарды таныту («Мынау кім, білесің бе?», «Мынау кім, ло не, көрсетші»); текстегі сөздің картинкамен қатысын айыра білу (Мына суретке қандай сөздер тауып айтуға болады?); фигуралардың орналасуына, кейіпкер қимылының әсерлілігіне, салынған заттардың бояуларына балаларға баға бергізу («Саған мына картинка неліктен ұнайды?»); бір шығармаға бірнеше суретшілер жасаған иллюстрацияларды салыстыру. Балалар үшін күрделірегі-тәрбиеші көрсеткен картинкалардан кейіпкерлердің, заттың, оның бөліктерінің атын атау (бұл жұмыс картинкалар бойынша ойдан құрастырумен байланыстырылады). Картинка-иллюстрациялардағы кейіпкерлер мен заттардың атын атаудың бұл тәсілі бір жағынан жеңіл де, себебі оқу үстінде педагог өзі көрсетіп қояды.

Тәрбиеші әуелі әңгімені түгел оқып шығады. Одан кейін, қайталап оқығанда балаларға әңгіме «кейіпкері» салынған картинаны көрсетеді. Одан соң балалардың өздері қарап көруге кітапшаларды таратып береді. Балалар картинканы әбден қарап көріп болған соң, әңгіме иллюстрациясыз тағы да қайталап оқылады. Ортаңғы және ересек топтағы балалармен картинка-иллюстрацияларды қарап көру текст сөзінің суретпен қатыстылығын айыру тәсілінде өтеді. Тәрбиеші балалардың әрбір ескертпесіне тиісті көңіл бөліп, ойын жинақтауына көмектесіп отыруға тиіс. Қорытындылай келе, тәрбиеші үшін методика теориясын ұғыну-бірінші дәрежелі міндет. Өз пәнінің теориясын білу білімділік ұғымын тудырады, ал білімді адам, әдетте, өзі таңдаған мамандықта аз білетінге қарағанда анағұрлым жоғары нәтижеге жетеді.

Айтқалиев Өркен Айтқалиұлы

№11 «Балапан» балабақшасы,
Ағылшын тілі мұғалімі
Қызылорда облысы, Қазалы ауданы, Әйтеке би кенті

ҮЙДЕГІ ЖӘНЕ КӨШЕДЕГІ ҚАУІПСІЗДІК

Technological card of educational activity for senior group

Group: «ҚҰЛАГЕР» МАД тобы

Өтпелі тақырып: «Менің отбасым»

Тақырыбы-Theme: «Үйдегі және көшедегі қауіпсіздік» - «Security regulations in the HOUSE and in the street»

Білім беру саласы: Образовательная область: Educational area: коммуникация Communication

Мақсаты-Aim: балаларға үйдегі және көшедегі қауіпсіздік шаралары туралы түсіндіру, қауіпті заттармен, қауіпсіздік жағдайлармен таныстыру және олардан сақтана білуге үйрету; қауіпсіздік шаралары туралы білімдерін кеңейту; өз жеке басының қауіпсіздігін дұрыс ұстап жүруге тәрбиелеу. Балаларды үйде қауіпсіздік ережелерін сақтап, жауапкершілікке тәрбиелеу, қауіпті жағдайларды ескере отырып, үлкендердің айтқанын тыңдауға баулу.

Көрнекіліктер: ұшы өткір пышақ, ине-жіп, сіріңке т.б. заттар, флипчарт Activ Inspire, бейнеролик, интерактивті тақта

Сөздік жұмыс: қауіп, қауіпсіздік.

Билингвальді компонент: қауіпсіздік ережелері – правила безопасности, қайшы-ножницы, пышақ-нож

Сөздік жұмыс: Словарная работа: Vocabulary work: болады, болмайды

Билингвизм-Multilingualism: қауіпсіздік ережелері – правила безопасности - security regulations, қайшы-ножницы - scissors, пышақ-нож – knife. сіріңке-спички-matches, балта – топор-hatchet, тоққосқыш-розетка-

power socket, ине-иголка-needle, от – огонь – fire.

Этапы деятельности Stages of activity

Педагогтің қызметі Teacher's activities

Балалар, бүгін бізге қонақтар келген екен. Бәріміз қонақтармен амандасайық.

Сәлеметсіздер ме! Good morning, Teachers

Good morning, Good morning

Good morning to you

Good morning Good morning

We are glad to see you!

Балалардың іс- әрекеті Children's activity

Балалар қызығушылықпен қарайды.

Келген қонақтармен амандасады.

Мотивациялық – қозғаушылық

Motivational and incentive stage

Тосын сәт: Сиқырлы таяқша пайда болады.Әуен ойналады.

Балалар мынау сиқырлы таяқша ғой! Шынымен де сиқырлы ма? Тексеріп көрейік. (Сол кезде ортаға ешкі келеді).

Ізденушілік – ұйымдастыру-шылық/ Organizational and exploratory stage

Ешкі: - Лақтарым-шырақтарым, бүгінгі көңіл-күйлерің қалай? Оны ағылшын тілінде айтып бере аласыңдар ма?

Педагог: Ой, балалар біз ертегілер еліндегі - «жеті лақ пен қасқыр» ертегісіне тап болыппыз.

Ешкі: Лақтарым, шырақтарым мен орманға сендерге азық әкелуге кетемін. Сендер есікті ешкімге ашпаңдар! (ешкі кетін қалады).

Есік қағылады.

Педагог: Балалар, естідіңдер ме, есікті

біреу қағып тұр!(ұлыған қасқырдың дауысы шығады.)

Педагог: Балалар қасқырға есік ашамыз ба?Неге?Дұрыс, лақтарым. Ол бізге қауіпті. Бөтен адамға есікті ашуға болмайды.

Ешкі (есік қағып):Лақтарым, шырақтарым аналарың келді, есікті ашыңдар!

Педагог: Ешкі келді, оған есікті ашамыз ба?Неге?Ешкі кіреді.Лақтарым, мен жоқта ешкім келген жоқ па?

Ешкі: - Жарайсыңдар! Лақтарым, мен сендерді енді үнемі жалғыз қалдырамын. Сендер, үйдегі тұрмыстық заттарды дұрыс қолданбасаңдар, қауіпті жағдайлар болуы мүмкін. Бүгін біз осындай жағдайлардың алдын алу жолдарын үйренеміз.

Слайд. **FLIPCHART.** Балаларға сіріңкемен ойнауға болады ма?

- Не себепті ойнауға болмайды?

- Газды балалар жақпайды.

- Пышақты алуға болмайды.

- Үйде жалғыз қалғанда бөтен адамдарға есік ашуға болады ма?

- Не себепті болмайды?

- Электр приборларын балаларға іске қосу –қауіпті!

- Қайшыны дұрыс ұстамасаң көзге кіріп кетуі ықтимал.

Жаңа сөздерді үш тілде атайды:

- қауіпсіздік ережелері –правила безопасности - security regulations,

- қайшы-ножницы - scissors, пышақ-нож – knife.

- сіріңке-спички-matches, балта – топор-hatchet, тоққосқыш-розетка-power socket,

- иголка-needle, от – огонь – fire.

«Жылдың қай мезгілі?» ойыны

Интерактивті тақтадан текшелерді басып жасырынған суретті табады және ол қай мезгіл екенін анықтайды.

Жауабы: КҮЗ мезгілі «Ақылды қоян» ақылды қаламымен Абайдың «Күз» өлеңін қайталап жаттайды.

Сұр бұлт түсі суық қаптайды аспан,

Күз болып дымқыл тұман жерді басқан.

Білмеймін тойғаны ма, тоңғаны ма?

Жылқы ойнап, бие қашқан тай жарысқан.

Сергіту сәті «Police Car Dance»

(видеоролик).Сергіту сәтін орындайды.

Сурет бойынша әңгімелесу.Педагог балаларға суреттер көрсетіп,ондағы іс-әрекеттердің дұрыс не бұрыс екенін сұрайды. Балалардың жауабы: Өрт шығуы мүмкін.Пышақ үшкір болғандықтан (балалар өз ойларын айтады) онымен ойнау қауіпті. Балалар сұрақтарға жауап береді, қауіпті заттарды естерінде сақтайды.

Суреттен көргендерін әңгімелейді. Есінде сақтайды.

Әңгімелеу: Газға жолауға болмайды, дәріні де аналарың берсе ғана, ауырғанда ішесіңдер, өздерің алмаңдар.Баспалдақтан жүргенде бір-бірін итермей, секірмей жүріндер.Терезеге ойыншық лақтыруға болмайды, машинаның алдына шығуға болмайды.Олай болса, балалар тақпақтарға кезек берейік:

Әліби:

Осень- это веселье. Я люблю бегать. Вижу солнышко. Осенью весело!

АЛИНА:

Рейн он зе грес

Рейн он зе три

Рейн он зе хаус

Бат нот он ми

АРДАНА:

Сказал комар:

- Какой кошмар!

Я страдаю - нету сил

Меня кто-то укусил!

ӘБДІҒАНИ:

- Гуси, гуси.

- Га-га-га.

- Есть хотите?

- Да-да-да.

- Так летите же домой.

Серый волк под горой.

Ну, летите, как хотите.

Только крылья берегите.

АДИНА:

Петух счастливый,

Лисичка грустная.

Кошечка красивая,

Волк плохой.

ГҮЛНАЗ:

Этот пальчик – папа

Этот пальчик – мама
Этот пальчик – брат
Этот пальчик – сестра
Этот пальчик – Я
Вот - моя семья!

АРУЖАН:

Слушай и запоминай
И всегда их соблюдай.
Загорелся КРАСНЫЙ свет,
Стой, малыш, прохода нет.
ЖЕЛТЫЙ свет смотри горит
Приготовься говорит.

НҰРАСЫЛ:

Если свет ЗЕЛЕНый
Проходи мой друг ученый.
Помни правила движения
Как таблицу умножения!

МИРАС:

Spring is green.
Summer is bright.
Autumn is yellow
Winter is white.

Бауыржан:

Красные, желтые
Белые, голубые.
Эти красивые цветы
Только для тебя

Қорытынды: Әженің ақ батасы. Балалар, бүгін бізге қонаққа Нұрбибінің әжесі келіп отыр. Әжеміздің ақ батасын алайық. Рефлексивті – түзетушілік/ Reflective and corrective stage. Балалар үйде жалғыз болғанда қандай қауіпсіздік ережелерін сақтау қажет? Сіріңкемен ойнауға болмайды, бөтен адамдарға есік ашуға болмайды, пышақты алуға болмайды т.б

Бағалау. «БАҒДАРШАМ» әдісімен балаларды бағалаймын.

ЖАСЫЛ – өте жақсы

САРЫ – жақсы

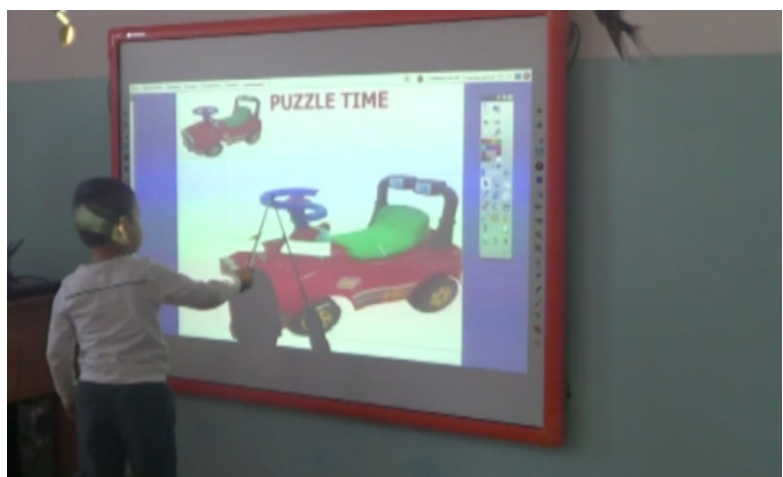
ҚЫЗЫЛ – орташа

Күтілетін нәтиже: - The expected result:

Жаңғыртады: - **Reproduce:** Қауіпсіздік ережелерін.

Түсінеді: -Understand: Қауіп-қатерлер туралы.

Қолданады: - **Apply:** Үйде жалғыз қалғанда өзін-өзі ұстай алу дағдыларын.

Маханькова Надежда Васильевна

*Ясли/сад №4 «Березка»
Воспитатель
г.Экибастуз*

«РАЗВИТИЕ ЛЮБОЗНАТЕЛЬНОСТИ ДЕТЕЙ ПОСРЕДСТВОМ ОПЫТНО-ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ И ЭКСПЕРИМЕНТИРОВАНИЯ В ДОУ»

Многочисленные исследования последних десятилетий убедительно показали, что если механизм познания окружающего мира взрослым и ребёнком различны, то сам принцип познания остается одним и тем же – ребёнок, как и взрослый, познаёт окружающий мир в процессе самостоятельного взаимодействия с этим миром, активного экспериментирования с ним. Я считаю, что каждый воспитатель вправе выбирать свои методы и формы работы, свою педагогическую технологию, но обязательно во благо ребенка. Я использую технологию опытно- исследовательской деятельности и экспериментирования. Каждый ребёнок – первооткрыватель. Ему кажется, что он первый увидел, что снег – это много красивых снежинок, что он первый услышал, как чирикают воробьи, понял, что ветер может быть ласковым и прохладным – летом, злым и колючим – зимой. Так дети впервые воспринимают природу, её явления, тянутся к ней, пытаются понять окружающий мир. Но иногда загадки природы ставят их в тупик, и они в растерянности бегут с вопросами к нам, взрослым. И тут наша очередь прийти к ним на помощь. Я рассматриваю экспериментирование как метод, близкий к идеальному! Знания, почерпнутые не из книг, а добытые самостоятельно, всегда являются осознанными и более прочными. Вот на этом и основано активное внедрение детского

экспериментирования в практику работы с дошкольниками. работы с детьми даёз пяти взаимосвязанных компонентов. Опытная – экспериментальная деятельность позволяет объединить все виды деятельности и все стороны воспитания, развивает наблюдательность и пытливость ума, развивает стремление к познанию мира, все познавательные способности, умение изобретать, использовать нестандартные решения в трудных ситуациях, создавать творческую личность. В моей группе созданы различные центры активности. И детям предоставлена возможность свободного перехода от одного вида деятельности к другому: от игры к рисованию, конструированию, слушанию сказок и т.д. Оборудование, материалы и обстановка способствуют развитию каждого ребёнка и виды деятельности, которые они выбирают, хороши для каждого. Тема исследования или опыта может быть подсказана фантазией ребёнка, поэтому в центрах присутствуют довольно простые материалы: бумага, картон, пластиковые бутылки, обрезки дерева, верёвок, нитки, болтики, магниты и другое. Такие материалы найти довольно просто. А вот специальные инструменты и простейшие приборы собраны в мини-лаборатории «Маленький исследователь» силами коллег, родителей и друзей детского сада. Овладение способами практического взаимодействия с окружающей средой

обеспечивает становление мировидения ребёнка, его личностный рост.

Доминирующую роль в этом направлении играет поисково-исследовательская деятельность дошкольников, протекающая в форме экспериментальных действий, общения, игры. Я отдаю предпочтение опытам, экспериментам, занятиям-исследованиям, самостоятельной поисковой деятельности детей. И вижу, что проведение опытов и экспериментов вызывает у детей восторг! Возможность наблюдать и экспериментировать нам предоставлена самой природой. В зимний период года детям очень доступны и понятны три состояния воды, т.к. не нужно создавать специальных условий для опытов и экспериментов. Особенно интересны длительные наблюдения и опыты весной, когда происходит пробуждение природы. На большом картографе можно вместе с детьми отмечать все изменения, которые происходят со снегом, солнцем, деревьями, животными, птицами, насекомыми. Можно также отмечать рост и развитие растений, которые мы сажаем в группе. Дети с удовольствием каждое утро приходят к ним и интересуются, что произошло с посадкой. Я с детьми проводила и такие длительные опыты, которые наглядно помогают понять зависимость жизни растений от воды, кислорода и света: «выпрямляющийся стебель», «дыхание листа», «в погоне за светом». Опыт – это весело и увлекательно, но в тоже время в каждом опыте раскрывается причина наблюдаемого явления, дети подводятся к суждению, умозаключению, уточняются их знания о свойствах и качествах объектов, об их изменениях. Каждый опыт помогает находить решение всевозможных задач и даёт возможность понять, почему всё происходит так, а не иначе, побуждает к самостоятельному поиску причин, способов действий, проявлению творчества. Многие наши «исследования» начинаются с вопросов, которые возникают у детей в процессе наблюдения ими явлений окружающего мира. Составной частью моей

работы по развитию любознательности детей посредством опытно-исследовательской деятельности и экспериментирования в ДОУ являются досуги, праздники, стенды, газеты, практикумы и другие формы работы с родителями, способствующие обмену семейным опытом по обучению ребёнка умениям и навыкам исследовательского поиска. Результаты у моей работы есть! Мои малыши – творческие личности, способные к активному познанию окружающего, проявлению самостоятельности, исследовательской активности, они с удовольствием идут в детский сад, непринужденно вступают во взаимодействие с взрослыми и детьми, охотно играют вместе, участвуют в конкурсах, смотрах, выставках. Они будут успешны в школе. Вместе с ними «расту» и я как педагог. Мы экспериментируем, познаём, играем и развиваемся вместе! Многому можно научиться самому: петь, танцевать, рисовать, красиво говорить, – но еще труднее научить этому других.

Увлечь детей и коллег тем, что интересно тебе, чем увлекаешься сам, это большой труд! Моя работа интересна детям, родителям и педагогам. Поэтому я спешу, сегодня раскрывать детям «тайны» этого мира, используя для этого опытно-исследовательскую деятельность и экспериментирование. В результате они тянут из клубка познания красную нить мировидения и жизненных ценностей. Мотает её каждый ребёнок на свой клубочек, получая уроки познания, самостоятельного взаимодействия, активного экспериментирования с этим миром.

Уважаемые коллеги! Все становится на свои места и выстраивается в единую красивую схему, когда вы видите, что ребёнок занимает активную позицию деятеля, взаимодействуя с окружающей средой, другими детьми и взрослыми. Что он успешно решает значимые лично для него задачи и проблемы, и при этом самоизменяется. Станет понятно, зачем все было нужно, потому что все будет правильно!

Исследовательская деятельность

Аймухамедова Жадыра Худайбердыевна

*№125 бөбекжай-балабақша әдіскері
педагогика ғылымдарының магистрі
Алматы қаласы, Медеу ауданы*

САУСАҚТАРДЫҢ ҰСАҚ ҚОЛ МОТОРИКАСЫН ШЫҒАРМАШЫЛЫҚ САЛАСЫНДА ТИІМДІ ПАЙДАЛАНУ

Балалардың анық та айқын сөйлеуі-олардың толық әрі кең салалы дамуына қойылатын талаптардың негізгісі. Балалардың сөйлеу құзыреттілігі дұрыс және сөздік қоры бай болса, оларға өз ойын жеткізу оңай түседі, қоршаған ортаны танудағы мүмкіндіктері кеңейеді, психологиялық дамуына белсенісі күшейеді.

Сондықтан баланың сөйлеу құзыреттілігін қалыптастыруды уақытылы қолға ала отырып, анық әрі дұрыс сөйлеуін қадағалау керек. Балалардың сөйлеу құзыреттілігінің дұрыс өз деңгейінде жетілуі, оның ата-аналарын да, тәрбиешілерін де толғандыруы қажет. Балалардың сөйлеу құзыреттілігі жоғары деңгейде қалыптасуы ұсақ моторика тәсілдері мен құрылымына байланысты. Қол саусақтары қимылы алғаш дамитынын, содан кейін сөйлеу құзыреттілігі дами бастайтынын ғалым М.М. Кольцова жүргізген зерттеу жұмыстарында көрсеткен.

Саусақ қимылдарының дамуы сөйлеу құзыреттілігінің діңгегін қалыптастырады. Ғылыми деректерге сүйенсек қолдың саусақ қимылдарын және сөйлеу мүшелерін бақылайтын бастағы ми қыртыстары бір-біріне жақын орналасқан. Қолдың саусақтары қимылынан жүйке бастағы ми қыртысына импульс жібереді де, оған жақын орналасқан сөйлеу аймақтарын белсендіреді. Тақпақтардың сүйемелдеуімен орындалатын ұсақ моторика ойындарын ұйымдастыруға аса мән берген жөн. Бұл

ойындар ОНР диагнозы бар балалар үшін өте пайдалы. Себебі ойын баланың сөздік қорын байытады, жеке сөздердің нақты әрі дұрыс айтылуын қалыптастырады.

Балалардың сөйлеу құзыреттілігін қалыптастыруға төмендегі ұсақ моторика жұмыстары қажет: саусақ ойындары; театр түрлері; дидактикалық ойындар; табиғи заттармен ойындар; шығармашылық жұмыстар; оригами (қағаз бүктеу). Бала дүниеге келген мезеттен бастап ұсақ моторика жұмыстарын жасау керек. Ана баласымен қарым-қатынас кезінде сылап-сипап отырады. Қолдың саусақтарының қимылы қан айналымын жақсартумен, қол - бет бұлшықеттерін сергітумен қатар сөйлеуді бақылайтын орталық миды белсендіреді. Өсе келе бала өзін-өзі үгуді өз бетінше жасайды. Тәрбиешілер қос алақандарымен, екі қолдарының саусақтарымен көрсете отырып, өзін-өзі үгуді жасайды.

«Жыл мезгілдері» тақырыбындағы үгу. Мұз да, қар да ерісе, өлең айтар өзендер. (маңдайдың ортасынан құлақтың жоғарғы ұшына дейін екі қолымен сипайды)

Ұйқы қашса қонжықтан, Көктем келді дерсің сен. (бетті иектен құлақтың төменгі ұшына дейін екі қолымен сипайды)

Ыстық аптап, құрғақшылық,

Жаз келгенін білдірер (бетті иектен құлақтың төменгі ұшына қарай сипайды)

Шатырда жаңбыр ойнаса,

Бірде қатты, бірде жай (маңдайының

ортасынан құлақтың жоғарғы ұшына дейін саусақ ұшымен ұрғылайды)

Жер жапырақпен жамылып,

Күз келгенін білдірер (бетті иектен құлақтың төменгі ұшына дейін саусақ ұшымен ұрғылайды)

Боран борап, жел тұрса,

Айналаны қар басса,

Үйлер ақ көрпеге оранса,

Келді дей бер қыс ортаға (спираль тәрізді қимылдарды маңдай ортасынан құлақтың жоғарғы ұшына дейін орындайды)

Ұсақ моторикаға әсер ететін тақпақтардың сүйемелдеуімен жасалатын үгуден басқа түрлері бар.

«Жарыс» тақырыбындағы үгу.

Көпқырлы қаламдарды бір қолдың саусақтарынан екінші қол саусақтарының әр қайсысына береді.

Қаламды мен ұстайын,

Саусаққа қонақ болайын.

«Әткеншек» тақырыбындағы үгу.

Саусақтар арасында қаламдарды тербетеді.

Демалмайды қаламым

Саусақтарға қыдырып.

«От шығару» тақырыбындағы үгу.

Қаламды домалатамын

Отты мүмкін шығарармын.

Саусақ жаттығуы. Саусақтар жаттығуларының мағынасы туралы кітаптарда аз жазылған жоқ. Қол саусақтар жаттығулары есте сақтау және назар аудару қабілетін дамытатындығын психологтар айтып кеткен. Тақпақты саусақтар жаттығулары ырғаққа ілесіп қимылдауына және баланың сөйлеу ырғағының қалыптасуына көмектеседі. Сондықтан ойынды ерте жастан бастап шынықтырған жөн. Саусақ ойындары сөйлеу лексикасының, сөздердің өзара байланысының (диалогты дұрыс жүргізуге, түсінік айтуға, т.б.) шыңдалуына себепші. Қане аздап шынығып көрейік.

«Екі қырықаяқ» саусақ жаттығуы.

Екі қырық аяқ. Екі қол саусақтары бір-

бірімен түйіседі.

Жолмен жүгіреді.

Жүгіреді, жүгіреді.

Бір-бірімен кезікті. Екі алақанды қосады

Құшақтасқаны соншалық. Саусақтарды айқастырады. Алақанды айқастырады.

Екеуін күштеп ажыраттық. Қолдарды жібереді.

«Қомағай» саусақ жаттығуы.

Әр қатысушы беторамалдың ұшынан ұстайды біртіндеп жұдырығына жинайды. (Бұл кезде баланың екінші қолы көмектеспеуі керек)

Қарным менің қомағай

Бәрін-бәрін жұтады.

Қомағайдың қарны енді

Сусиырдай болып кетті.

Жаттығу екінші қолға да жасалады. Содан соң екі қол бірге қатарласа жасайды.

Театр түрлері. Саусақтарды сөйлеу қызметімен дамытуда театрдың атқарар орны бөлек. Мектепке дейінгі мекемелер театрдың түрлерін көп колданғаны дұрыс.

Мысалы, «суреттер театры», «саусақтар театры», «қолғап театры» т.б. бұл үшін епті қолдармен қатар рөлге еніп ойнауға, монологты айтуға, жаңа рөлдер ойластыруға, қойлымдарды дыбыстауға деген ынтасы болу керек. Қуыршақтар әуез ырғағымен қозғалуы, бастарын бұрып, еңкеюі балалардың саусақтарымен орындалады.

Табиғи заттармен ойындар. Еске сақтау қабілетін қалыптастыруға, қолдың саусақтар қимылдарын жетілдіруге, аз-көп сөздерінің мағынасымен таныстыруға табиғи заттармен ойындарының көмегі көп. Бұл ойындар әсіресе бүлдіршіндердің қызығушылығын оятады.

Баладан дақылдардың түріне, көлеміне қарай ыдыстарға бөліп салуға көмек сұраңыз. Мысалы, бұршақты-үлкен, күрішті-орташа, тарыны-кішкентай ыдысқа салу керек. Шөлмекке салынған дақылдарды шайқап, дыбыстарды тыңдату. Бұл ойында шөлмектің аузына бұршақтарды салудың өзі балаларды қызықтырады.

Кішкентай қасықпен дақылды бір ыдыстан екінші ыдысқа салу. Қасықпен

жұмыс кезінде қолдың басы қимылдайды, мұқияттылықпен, ұқыптылықпен орындауға бейімделеді. Енді бұршақ түстеріне, пішіндеріне, көлемдеріне қарай отырып, суреттер салуға да болады.

Шығармашылық жұмыстар. Шығармашылық жұмыс жүргізе отырып баланың сөйлеу құзыреттілігіне әсер етуге болады. Қайшы, қағаз, тұзды қамыр, ермексаз, бояулар, қаламдарды қолдана отырып жүргізілетін жұмыстар тек сенсорлық қимылды жаттығу ғана емес. Шығармашылық жұмыс ойлау, сөйлеу қабілетінің белсенділігін, балалардың қоршаған заттар туралы түсінігін тереңдете отырып көрсетеді. тәрбиешілер әдеттегінен сурет салудан бөлек, жарма, құм беттеріне де сурет салдырады.

Оригами. Оригами-қағазды бүктеу арқылы түрлі бейнелер жасау. Оригами жасау кезінде балалар екі қолымен

бірдей жұмыс атқарады. Оригами ұсақ моториканың дамуына оң әсер етумен қатар мидың жұмысына сөйлемдерді дұрыс байланыстыра отырып сөйлеу қабілеттеріне тигізер пайдасы мол.

Мысалы, «Бақа» жасату. Жолда бақалар кезікті Аяқтарын соза секірді Ква-ква-ква!

Саусақтарымен әртүрлі жаттығуларды орындай отырып, балалар ұсақ моторикасының дамуында жақсы нәтижеге жетеді. Сурет салуға, жазуға дайындаудан бөлек сөйлеу құзыреттілігін дамытады. Қолдың басының қозғалуы икемі жақсарады. Бұл балалар жазу, сызуды өнімді түрде орындайды. Жоғарыда айтылған жаттығулар мен ойындар балалардың мектепке жақсы білім алуына әсер етеді. Сол себепті қолдың саусақтарының қимылдарын қалыптастыру үшін күнделікті ұйымдастырылған оқу қызметінде, серуенде әртүрлі ойындар мен жаттығулар қолдануымыз керек.

Гатина Лада Галимжановна

детский сад № 4 «Березка»
инструктор по физвоспитанию
г.Экибастуз

КОНСПЕКТ ЗАНЯТИЯ ПО ФИЗКУЛЬТУРЕ ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ НЕТРАДИЦИОННОГО ОБОРУДОВАНИЯ «ЦВЕТОЧНАЯ СТРАНА»

Программное содержание:

1. Закреплять у детей навыки ведения мяча правой и левой рукой.

2. Совершенствовать умение детей подтягиваться в положении лежа, с поочередным движением рук на гимнастической скамейке.

3. Продолжать работу по формированию правильной осанки и профилактике плоскостопия.

4. В подвижной игре «Посади цветок» воспитывать у детей чувство товарищества, взаимовыручки, поддерживать дух честного соревнования.

Оборудование: конусы – 6 шт., гимнастическая скамейка, мячи по количеству детей, фитболы по количеству детей, открытка, мешочки по количеству детей, мягкие модули (таблетки) – 5 шт., массажные дорожки – 3 шт., хоппы по количеству детей, цветок на каждого ребенка, две полянки; лепестки цветов с заданиями, схема.

Музыкальное сопровождение: аудиозапись «Вальса цветов» (П.Чайковский), «Вместе весело шагать» (В. Шаинский), «Одинокий пастух» (П.Мория), песня «Подсолнух» в исп. группы «Иванушки».

Предварительная работа: рассмотрение иллюстраций о цветах, беседа на тему «Твои любимые цветы».

Здоровьесберегающие технологии: дыхательная гимнастика; зрительная гимнастика; релаксация; профилактика

плоскостопия, ароматерапия.

Ход занятия

Инструктор: Ребята, я сегодня получила загадочное письмо (показывает). Оно даже пахнет чем-то приятным. Чувствуете нежный аромат? Как вы думаете, что это за запах?

Дети: Пахнет какими-то цветами.

Инструктор: Да, мне тоже так показалось. Хотите узнать, от кого это письмо и что здесь написано? **Дети:** Да.

Инструктор (читает): «Дорогие ребята! Меня зовут Роза. Я королева цветов и приглашаю вас к себе в гости». Нас приглашают в гости. А вы любите ходить в гости?

Дети: Да, очень.

Инструктор: Сама Королева Роза пригласила к себе. Только вот не написала, куда же нам идти. Что нам делать? А может быть, мы сами догадаемся, где живет Королева Роза? **Дети:** Она живет в царстве цветов.

Инструктор: Наверное, вы правы. Раз она королева цветов, то и царство у нее Цветочное. Ну что отправляемся в путь?

Дети: Да!

Инструктор: Мне тоже очень хочется попасть в Цветочное королевство. А как вы думаете, какие цветы растут в Цветочном царстве?

Дети: Астра, незабудки, одуванчики, тюльпаны, колокольчики и т.д.

Инструктор: Молодцы! Очень много цветов знаете, а значит, можно отправляться

в путь! Проводится вводная часть занятия.

Инструктор: Вот зеленая тропинка, идем в колонне по одному. А вдоль тропинки растут колокольчики (ходьба с высоким подниманием бедра). Ах, какие красивые одуванчики (ходьба с поочередным движением рук вверх – вниз). Будьте осторожны на пути появились кактусы (ходьба на носках, руки вверх, ладонь к ладони). А вот и вьюнок попался на пути (ходьба на ягодицах, руки согнуты в локтях). Вьюнка сменил загадочный плющ (ползание на четвереньках, руки на щиколотках ребенка, движущегося впереди). Посмотрите, на небе появилась туча. Возможно, что сейчас пойдет дождь (бег в среднем темпе до 45 сек.). Ах, как замечательно бегать по лужам после теплого дождя (бег с забрасыванием голени 25 сек.). А теперь нам нужно перепрыгнуть лужи (прыжки с ноги на ногу с продвижением вперед – 25 сек.). И вновь зеленая тропинка, идем в колонне по одному.

Инструктор: Ребята, мы с вами оказались на сказочной цветочной поляне. А какой чистый воздух после дождя. Давайте подышим им.

Проводится дыхательное упражнение «Подыши одной ноздрей»

Инструктор: Делаем вдох правой ноздрей, указательным пальцем левой руки закрываем левую ноздрю. Выдыхаем через левую ноздрю, а правую закрыть указательным пальцем правой руки. (упражнение повторяется 4 раза).

Инструктор: Ой, ребята, посмотрите сюда. Я нашла лепесток, а на нем загадка. Отгадаем?**Дети:** Да.

Инструктор (читает): Тогда слушаем внимательно. «Золотое решето черных домиков полно, Сколько черненьких домов, Столько беленьких жильцов».

Дети: Подсолнух.

Инструктор: Правильно, подсолнух, который приглашает вас на ритмическую гимнастику. Проводится комплекс ритмической гимнастики на фитболах. «Подсолнух».

1. «Подсолнух тянется к солнцу». И.п.:

о.с.; руки за спиной, фитбол на полу. 1 – поднять мяч над головой, одновременно приподнимаясь на носки; 2 – и.п. Повторить 8 раз.

2. «Подсолнух прячется от дождя». И.п.: о.с.; руки на фитболе. 1 – присесть, “спрятаться” за мячом, руки на мяче; 2 – и.п. Повторить 8 раз.

3. «Ветер раскачивает головку подсолнуха». И.п.: сидя на мяче; руки на поясе. 1 – наклон головы влево; 2 – и.п. 3 – наклон головы вправо; 4 – и.п. Повторить 8 раз.

4. «Подсолнух поворачивается за солнцем». И.п.: сидя на мяче, руки на поясе. 1 – поворот влево, руки поднять вверх, потянуться; 2 – и.п. 3-4 – то же в другую сторону. Повторить 8 раз.

5. «Подсолнух растет». И.п.: сидя на мяче, упор руками сзади. 1 – поднять левую ногу, выпрямить в колене, оттягивая носок; 2 – и.п. 3-4 – то же другой ногой. Повторить 8 раз.

6. «Налетел сильный ветер». И.п.: сидя на мяче, ноги на ширине плеч в опоре стопами на пол, руки опущены вниз. 1 – наклон вправо, вытягивая напряженные руки с разведенными пальцами вверх; 2 – и.п.; 3 – то же влево; 4 – и.п. Повторить 8 раз.

7. «Веселый подсолнух». И.п.: лежа на мяче на животе, обхватив мяч согнутыми в коленях ногами, руки на полу. 1 – толчок ногами перекаат мяча вперед с упором на руки; 2 – и.п. Повторить 5 раз.

8. «Подсолнух тянется к солнцу». И.п.: сидя на мяче, руки опущены вниз.

1 – поднять руки “колечком” перед собой; 2 – вверх; 3 – перед собой; 4 – и.п. Повторить 6 раз.

9. «Выше подсолнуха». И.п.: о.с.; мяч в руках перед собой. Прыжки на носках на месте, удерживая мяч перед грудью, в чередовании с ходьбой. Повторить 20 прыжков 3 раза.

Инструктор: Молодцы! Хорошую разминку провели. Но прежде, чем отправиться в путь, давайте внимательно посмотрим по сторонам.

Проводится комплекс гимнастики для глаз. Закрывать глаза и сидеть в таком положении 10-15 сек. Затем выполнить

движения глазами яблоками поочередно вправо – влево, вверх – вниз, вправо – вверх, вправо – вниз, влево – вверх, влево – вниз. Выполнять 18-20 сек., темп медленный. Далее закрыть глаза и выполнить самомассаж надбровных дуг и нижней части глазниц, делая пальцами, легкие круговые поглаживающие движения от носа к вискам в течение 20 сек. Затем посидеть спокойно с закрытыми глазами 10 сек. **Инструктор:** Ну, вот мы и готовы отправиться дальше в Цветочное королевство.

Проводятся основные виды движений.

Инструктор: Ну что же, ребята, нам предстоит пройти несколько полянок, чтобы попасть к королеве Розе. И вот первая полянка, которая называется “Незабудки”. А вот и задание (показывает схему). Дети выполняют ползание на четвереньках с мешочком на спине между конусами в чередование с ходьбой с мешочком на голове между мягкими модулями (таблетки).

Инструктор: Во время выполнения этого упражнения спину стараемся держать прямо. Молодцы! А теперь нам нужно побывать на полянке васильков. Интересно, что же на этот раз приготовила нам королева цветов? (читает задание, написанное на лепестке василька). Слушайте внимательно! “Чтобы попасть на поляну васильков, нужно проползти по бревну и пройти по колючим дорожкам”. Справимся? **Дети:** Да.

Инструктор: Не забывайте, ребята, что на этой полянке трава особенная и немного колючая, но очень полезно ходить по такой траве босыми ногами.

Дети выполняют подтягивание, лежа на животе, с поочередным движением рук на гимнастической скамье с переход на массажные коврики.

Инструктор: Молодцы! И эту поляну прошли, а теперь вперед на ромашковую поляну. Давайте найдем лепесток ромашки, чтобы узнать новое задание. Дети находят лепесток и отдают его инструктору, который знакомит их с очередным заданием: ведение мяча по прямой левой рукой, затем прыжки с зажатым коленями мячом с переходом на

ведение мяча правой рукой.

Инструктор: Вы у меня просто молодцы! Все задания королевы выполняете правильно. А нам осталось побывать на последней полянке на пути к дворцу королевы Роза – это поляна одуванчиков. А задание такое. Вам нужно пройти, вернее, попрыгать по дорожке между предметами и не задеть их.

Дети выполняют прыжки на хопках между конусами, не задевая их.

Инструктор: Как хорошо мы прошли по всем полянкам и незаметно подошли ко дворцу королевы Цветочной страны. Посмотрите, как здесь красиво! А вот какая красивая роза и здесь что-то есть. Это письмо. Прочитаем? **Дети:** Да.

Инструктор (читает): «Помогите мне ребята, посадить цветы на новых полянках. Королева Роза». Что будем делать? **Дети:** Поможем королеве.

Инструктор: А вы не забыли какие бывают цветы пока шли к дворцу?

Дети: Нет. **Инструктор:** Тогда назовите мне этот цветок (показывает незабудку).

Дети: Незабудка.

Инструктор: Правильно! А как называется этот цветок? (показывает мак).

Дети: Мак. **Инструктор:** Верно! Молодцы! А кроме этих цветов у нас с вами ещё есть ромашки, гвоздики, васильки. Итак, начинаем.

Проводится эстафета “Посади цветок”

Дети делятся на две команды (мальчики и девочки). По команде дети поочередно бегут по прямой до полянки и сажают свой цветок. К цветам с обратной стороны приклеен двухсторонний скотч, а полянки сделаны из картона зеленого цвета.

Инструктор: Молодцы, ребята! Хорошо поиграли, а самое главное помогли королеве Цветочного царства посадить цветы. Вам понравилась игра?

Дети: Да.

Инструктор: Я вам предлагаю немного отдохнуть, ведь нам пора возвращаться домой. И чтобы нам хватило сил на обратный путь, давайте полежим с закрытыми глазам

на мягкой зеленой траве.

Проводится релаксация на фоне тихой спокойной музыки под стихотворение:
«Закроем дети глазки.

Представим, что мы в сказке.

Мы, словно цветы, на поляне лесной,
Согреты солнцем, умыты весной.

Мы тянемся вверх, лепестки раскрывая,
И ласковый ветер нас тихо качает,
И нежные песни нам птицы поют,
И соки земные нам силы дают».

Во время чтения стихотворения инструктор незаметно возле каждого ребенка кладет цветок (мак, василек, ромашка и др.).

Инструктор: Ребята, а ведь мы с вами уже дома, открывайте глаза. Вот какое чудо произошло с нами, и королева Цветочной страны каждому из вас подарила цветок, который будет вам напоминать об этом волшебном путешествии. А вам понравилось в Цветочной стране?

Дети: Да и еще хочется там побывать.

Инструктор: Мы обязательно совершим еще одно путешествие в Цветочное царство, а пока я прощаюсь с вами и желаю вам удачи. До свидания!

Шишканова Надежда Алексеевна

КГКП «ясли-сад «Снегурочка»

Воспитатель Nadin_nadushka@mail.ru

Карагандинская область, г. Шахтинск

СОЗДАНИЕ УСЛОВИЙ ДЛЯ ВОСПИТАНИЯ УСПЕШНОГО РЕБЕНКА СРЕДСТВАМИ РОБОТОТЕХНИКИ

Создание условий для воспитания успешного ребенка средствами робототехники

На смену информатизации всех сфер общества приходит эра нового, личностного образования, которая зависит от человека его творческих способностей.

В.Ф. Биркенбиль определяет успех как оптимальное соотношение между ожиданиями окружающих, личности и результатами ее деятельности. В тех случаях, когда ожидания личности совпадают или превосходят ожидания окружающих, наиболее значимых для личности, можно говорить об успехе.

Одним из средств развития успешности является использование робототехники.

Творческой группой ясли-сада «Снегурочка» г.Шахтинска на основе авторских программ С.А. Филипповой, Л.Г. Комаровой и др. разработана учебная программа «Робототехника» (протокол №3 от 2.09.2019г.).

Цель программы: обучение элементарным основам технического конструирования и робототехники детей дошкольного возраста.

Задачи программы:

- развивать интерес к моделированию и техническому конструированию, стимулировать детское научно-техническое творчество.

- формировать у детей старшего дошкольного возраста навыки начального программирования.

- совершенствовать познавательные процессы детей: память, внимание, логическое и аналитическое мышление,

- развивать мелкую моторику;

- уметь отстаивать свою точку зрения в ходе дискуссии;

- воспитывать у детей коммуникативные навыки: умение работать в коллективе, в команде, малой группе (в паре).

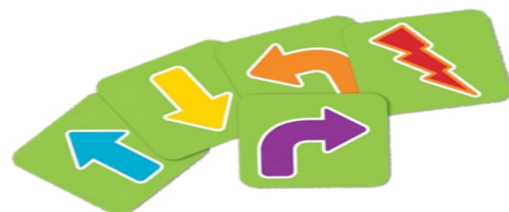
Обучение элементарным основам технического конструирования и робототехники проходит поэтапно:

1. Знакомство ребенка с элементарным конструированием;

2. Составление алгоритма: планирование построек;

3. Практические действия с робототехническим набором.

Алгоритмика – наука, способствующая развитию у детей алгоритмического мышления, позволяют планировать этапы и время своей деятельности, оценивать свою и постройку других, повышает мотивацию к познанию окружающего мира.

В целях приобщения детей к робототехнике, руководство дошкольной организации приобрели STEM - Набор «Робот мышь».

STEM-Набор «Робот мышь» обеспечивает основные концепции программирования: алгоритм, логика, развивает навыки критического мышления и средство для групповой деятельности

Процесс программирования состоит в том, что ребенок при создании алгоритма использует специальные карточки пиктограммы с направлением движения вправо, влево, вперед, а также карточку «эмоция».

Данный конструктор развивает у детей дошкольного возраста мелкую моторику и конструктивное мышление, в равной степени работают голова и руки, активно развивая полушария головного мозга. Ребенок произвольно осваивает устный счет, состав числа, учится производить простые арифметические действия, в игровых ситуациях развивает речь, и умение высказывать свои мысли. Всё это способствует всестороннему развитию ребенка, а значит позволяет расти ему в атмосфере успешности и быть успешным.

Дети с удовольствием конструируют лабиринты для робомыши, выкладывают с помощью пиктограмм алгоритмы ее пути, следя за правильностью выложенного алгоритма. Дети приобретают навык работы в команде, что несомненно говорит о желании быть успешным.

Для того чтобы начать работу по робототехнике нужно соблюсти ряд требований:

1) обучение на специальных курсах. Мною получен сертификат тренера по робототехнике;

2) тесное сотрудничество с родительской общественностью. Для этого с родителями были проведены семинары – практикумы, открытые просмотры по робототехнике и мастер - классы.

3) предметно - пространственная развивающая среда. В детском саду имеется специально оборудованный кабинет робототехники.

За небольшой промежуток времени наши воспитанники Асылхан Султан и Маратов Тамерлан в марте 2019 года участвовали в международных соревнованиях по робототехнике в категории STEM ROBOT MOUSE (Learning Resources) и заняли первое место. Дети поставили себе цель, и успех им был обеспечен, так как умение ставить цель это одно из качеств успешного ребенка.

Проведена диагностика уровня освоения детьми 5-6 лет программы «Робототехника» по следующим критериям:

- умение следовать инструкциям педагога;
- владение навыком создавать модель по схеме, строить по замыслу;
- понимает свою роль в командной работе;
- умеет программировать «робота мышь».

Таким образом, диагностика показала,

что дети научились программировать постройки по замыслу. Проявляют творческую инициативу, самостоятельность.

Вывод: Робототехника для детей старшего дошкольного возраста - это

в творческий процесс, развивающее интеллект ребенка: улучшается память и пространственное мышление, тренируется упорство и усидчивость, что создаёт условия для обучения ребенка в школе.

Список литературы:

1. Государственный общеобязательный стандарт дошкольного воспитания и обучения (приказ МОН РК от 31 октября 2018 года № 604).
2. Белкин А. С. Создание ситуации успеха. //Развитие личности в образовательных системах Южно-Российского отделения РАО. Тезисы докладов XI годовичного собрания Южного отделения РАО и XVIII региональных психолого-педагогических чтений Юга России. – Элиста, 1997, Ч. II. С. 80-82.
3. Поддьяков Н.Н. Особенности психического развития детей дошкольного возраста. - М., 1996.

Калдыбаева Нургуль Оматаевна

*КМҚК № 136 бөбекжай - балабақшасының әдіскері
Алматы қаласы, Әуезов ауданы*

Мадыбекова Балжан Каменқызы

*КМҚК № 136 бөбекжай - балабақшасының тәрбиешісі
Алматы қаласы, Әуезов ауданы*

БАЛАЛАРДЫҢ ДАРЫНДЫЛЫҒЫ МЕН ШЫҒАРМАШЫЛЫҚ ҚАБІЛЕТТЕРІН АРТТЫРУ ЖОЛДАРЫ

**«Қазақстан ұлы державада болуы үшін бізге күш-қуат, қажыр-қайраты мол,
ақылды да ойлы, дарынды жастар керек»
Н.Ә. Назарбаев**

Баланың дарындылығы деп – бірдей өмір шартында, өз құрбыларымен салыстырғанда оқуға қабілеттілік және шығармашылық құбылыстары жоғары болып табылуы. «Дарындылық» – бұл «дарын» сөзінен шыққан және ол дамудың аса қолайлы, сыртқы алғышарттарын білдіреді. Педагогикалық энциклопедияда бұған келесі түсінік беріледі: «Дарындылық» – бұл адамның белгілі іс-әрекет аумағында ерекше табыстарға жетуге көмектесетін, қабілет дамуының жоғары деңгейі. «Дарындылық» түсінігі «қабілет» түсінігіне өте жақын. «Қабілеттілік» сөзі орыс тілінде кем дегенде екі мағынаны қамтиды. Д.Н.Ушаковтың талқылау сөздігі бойынша: табиғи дарын, бір нәрсені жасай алу мүмкіндігі.

Дарындылық – бұл текақыл-ой дамуының жоғары деңгейі ғана емес, сонымен қатар жеке тұлғаның дамуына бағытталған кейбір ішкі талап-мақсаттар. Сонымен қатар, дарындылық – бұл әлеуметтік құбылыс. Өйткені, адамның іс-әрекетінің әлеуметтік

сферада жетістіктерге жетуі туралы сөз болып отыр. Дарынды балалармен жұмыс істеудің негізгі мақсаты - олардың шығармашылық жұмыста өзінің қабілетін іске асыруға дайындығын қалыптастыру. Ал мақсатқа жету оқу бағдарламасын тереңдетіп оқыту және тәрбиеленушінің танымдық белсенділігін дамыту арқылы жүзеге асады. Баланың дарындылығын анықтауда төмендегідей әдіс - тәсілдерді қолдануға болады: баланың отбасы жағдайын зерттеу; шығармашылық қабілетін анықтау; сауалнамалар, психодиагностикалық тренингтерді өткізу; ата - анамен әңгімелесу; интеллектуалдық сайыс ойындарына қатыстыру.

Осы айтылған тұжырымдарды қорыта келе, дарында балалардың қабілетін дамытудың келесі жолдарын іріктеп алуға болады:

1. Ұйымдастырылған оқу - тәрбие жұмыстары;
2. Ертеңгіліктер;

3. Интеллектуалдық ойындар;
4. Балалардың білім деңгейлерін арттыру;

5. Шеберлер байқауы;

6. Балалардың аудандық, қалалық жобалар байқауларына қатысу. Дарындылықтың басты ерекшеліктері: ерекше зейінділік, жинақтылық, еңбекқор, ойлау белсенділігі аса тұрақты. Дарынды балалардың адамгершілік дамуы, қабылдауы, өзіндік танымы өте нәзік, қиялдары кең, жағымды психологиялық ахуалды жақсы көреді, өзіне және қоршаған адамдарға талап қоя біледі.

Дарындылықтың дамуында да жанұя өте маңызды жағдай болып келеді, соның ішінде: жанұя құрылымы мен оның эмоционалды климаты; бала мен ата-ана арасындағы қарым-қатынас стильдері; ата-аналардың бала дарындылығына қатынасы. Жанұя құрылымы, көп жағдайда туыстар арасындағы қатынастар және жанұяның эмоционалды климаты жүйесімен байланысты. Көптеген зерттеушілер дарынды балаға жылылық, оны қабылдау, сүю және сыйлау қажет деп санайды.

Бала мен ата-ананың қарым-қатынас

стилі туралы мәселе аса ауқымды зерттелген. Ғалымдар баланы қатты бақылауға алу, күш көрсету, қысым көрсету сияқты стильдер дарынды тұлғаны дамытуға мүмкіндік бермейді деп санайды. Мектепке дейінгі шақта, олардың жүргізуші іс-әрекеті — рольдік ойындар. Балаларға құрбыларымен жеткілікті түрде айқын және тұрақты көрінетін қарым-қатынасқа деген қажеттілік туылады. (М.И.Лисина, Л.Н. Галигузова) Дарынды балалардың мінез-құлықтары мен жеке тұлғасының кейбір ерекшеліктері, оларды құрдастырының түсінбеуіне, өзара қарым-қатынасында дау-жанжал кездесуіне және тіпті басқа балалардың оларды шеттетуіне әкелуі мүмкін. Оған мыналар себеп болады: серіктесін тыңдай алмау, доминанттылыққа ұмтылу, бірге ойнайтын ойындарда өзіне ұйымдастырушы ролін алу, өз білімін көрсетуге ұмтылу, ересектердің зейінін өзіне аудартуға әрекет ету, табысы өзінен төмендеу балаларға қатысты шыдамсыздық таныту, комфортсыздық, басқаларды дұрыстау әдетінің болуы. Л.Хоменгуэрт дарынды балаларды шеттетудің тағы бір мүмкін болатын себебін көрсетеді: «Ойы жоғары болуына орай, дарынды балаларға

өз құрбыларының ойындары қызықсыз болуы мүмкін».

Өз құрбыларымен өзара әрекетінде қиындықтар кездескендіктен немесе олардың себептерін түсінбеуінен, балалар ересектермен және үлкен балалармен достасуға ұмтылады. Бірақ үлкен балалармен қарым-қатынасы кезінде, оларда қиындық тууы мүмкін. Себебі, үлкен балалардың дене-физикалық дамуы озық болады, сондықтан дарынды балаларға мұндай қоғамда лидер болу қиынға түседі. Қозғалу дағдыларының дамуы алға басқан үлкен балалар сияқты бір нәрсені жасай алмағандықтан, дарынды бала өздерінің адекватты еместігі мен өзіндік бағалаудың төмен болып қалыптасуына әкелуі мүмкін. Өйткені, олар өздерінің жетістіктеріне өте сыншыл болып келеді. Адамдармен қарым-қатынасында өзінің мүмкіндіктері туралы пікірлері кесірін тигізеді. Сондықтан дарынды баланың өз әрекетін іске асыруда «Мен» концепциясы маңызды болып табылады. Дарынды баланың интеллектуалдық қажеттілігі эмоционалды күйдің күрделілігіне, неврозға және тіпті психозға әкелуі мүмкін. Ал невроздар өз

кезінде депрессияға әкелуі мүмкін. Бұл кезде бала өзін айналасындағыларын танып білуге, неге ұмтылатынын түсіне алмайды. Ол шындық пен ойдан шығарудың арасындағы шкаланы бұзатын өзінің қиялындағы әлемге кетуі мүмкін. Бала қаншалықты дарынды болса да, оны оқыту керек екенін ұмытпау қажет. Оларды тұрақтылыққа, еңбек етуге, өз бетімен шешім қабылдауға үйрету керек. Дарынды бала қысымды, шеттетуді, айқай-шуды көтермейді. Баланы мектепке дейінгі уақыттан бастап шығармашылық еңбекке қатыстырып, шығармашылыққа қолайлы жағдай туғызу қажет. Дарындылық әрбір адамның ақыл-сана, оқу, шығармашылық, көркем-өнер, адамаралық қатынастар. Дарынды адамдарға тән қасиеттер: зейінділік, жинақылық, тұрақтылық, әрқашан қызметке дайын болу; мұндай тұлғалар, сонымен бірге, мақсатқа жетуде ақылға сай табандылыққа ие, еңбекте шаршап-шалдығуды білмейді, басқалармен салыстырғанда интеллекттік деңгейі анағұрлым жоғары. Кіші жастағы дарынды балалармен жұмыс Қазақстан Республикасының «Білім туралы» заңында мемлекеттік саясат негізінде ең алғаш рет «Әр баланың қабілетіне қарай

интеллектуалдық дамуы жеке адамның дарындылығын таныту» сияқты өзекті мәселелер енгізіліп отыр. Дарынды балаларға білім беруді әр ғылымның бүгінгі дәрежесіне сәйкес жүргізу бір жағынан қоғамға ерекше дарынды балалардың тек өзінің интеллектуалдық дамуын қамтамасыз етеді. Жас жеткіншектің бойындағы табиғат берген ерекше қабілетті, дарындылықты тани білу, оның әрі дамуына бағыт - бағдар бере білу ерекше қиын іс. Алайда әр баланың жеке қабілетін анықтап, оны сол бағытта жетелеу ұстаз парызы. Баланы заманына қарай икемдеп, өз заманының озық өнегесін оның санасына сіңіре білу, оларды шығармашылық бағытта жан-жақты дамыту - бүгінгі күннің басты талабы.

Данышпандық балаларды анықтау - баланың дамуын таңдаумен байланысты ұзақ процесс. Осы айтылғандарды ескере отырып, дарынды балаларды анықтаудың мынадай ұстанымдары тұжырымдалды:

1. Баланың қызығушылығы мен бейімділігіне барынша сәйкес келетін қызмет аясында баланың іс әрекетіне талдау жүргізу.

2. Дамытушылық ықпал ете отырып, баланың психологиялық кедергілерін жоюға мүмкіндік беретін тренингтік әдістерді пайдалану.

3. Баланың дарындылық белгісін оның психологиялық дамуының нақты деңгейінде ғана емес, сондай - ақ оның болашақтағы дамуы мүмкіндігін де есепке ала отырып бағалау.

4. Түрлі ақпарат алу көздерін пайдаланып, бала қабілеттерін кең көлемде қамтуға мүмкіндік беретін баланың мінез - құлқы мен іс - әрекетін жан - жақты бағалаудың кешенді сипаты. Білім беру жүйесінде жаңаша мазмұн беру арқылы жан - жақты дамыған шығармашыл, рухани ой - өрісі кең жеке тұлғаны тәрбиелеу міндеті тұр.

Әрадам балалық, жасөспірім және жастық шағынан бастап, өмірде үлкен жетістіктерге жетуді армандайды. Жас өсірімдік шақ - бұл ізденіс, үміт, күмәндану, мазасыздану кезі. Көптеген балалар ерте кезден бастап, әртүрлі іс-әрекет түрлеріне қабілеттілік білдіреді (сурет салады, билейді, музыкалық инструменттерде ойнайды, ән айтады т.б.). Өз қызығулары бағытында дарынды адамдар қайтпас қажырлылық таныта алады. Бұл қасиеттің адамдағы көрінісі 2-3 жасар баланың бір іспен үзбей шұғылдана алу уақыты, басқа қатарларымен салыстырғанда әлдеқайда ұзақ болады. Дарынды бала өзін қызықтырған іспен бірнеше сағат шұғылданып, қажет болса, оған бірнеше күндер бойы қайта оралып, көздегеніне жетпейінше, әрекетін тоқтатпайды.

Қабдығалиева Марта Мұратқызы

*МКҚК «Нұрбөбек» бөбекжай – балабақшасының тәрбиешісі
Атырау облысы, Мақат ауданы, Мақат кенті*

МЕКТЕПKE ДЕЙІНГІ ҰЙЫМДА «ЭБРУ» ӘДІСІН ЕНГІЗУ АРҚЫЛЫ БАЛАЛАРДЫҢ ШЫҒАРМАШЫЛЫҚ ҚАБІЛЕТТЕРІН ДАМУ

Рухани байлықтың қайнар көзі - өнерде. Бейнелеу өнерінің адамға сыйлар рухани байлығы ұлан-ғайыр. Бейнелеу өнерінің сонымен қатар өсіп келе жатқан балалардың ұлттық рухының биік болуына, салт-дәстүрі мен Отанға, елге, жерге деген махаббатын оятуына үлкен үлесі бар. Бейнелеу өнері арқылы жеріміздің қандай көркем, қарасаң көз тоймастай сұлу, бай екендігін көреміз. Сол арқылы ұрпақты тәрбиелеп, салт-санамыз бен әдет – ғұрпымызды келешекке біз жеткізбесек кім жеткізбек?! Өзіміздің ұлттық рухани байлығымызды жоғалтып алмай, өнерімізді ел игілігіне жұмсауымыз біздің парызымыз. Өнер арқылы өскелең ұрпақты тәрбиелеп, еліміздің болашаққа деген сенімін нығайта түсуіміз керек.

Бала бойындағы шығармашылық қабілетті ашуда педагог әр тәрбие жұмысын жаңашыл әдіс – тәсілдерге сүйене отырып жүргізсе, өскелең ұрпақтың өмірге нақты көзқарасын қалыптастыра алады.

Өскелең ұрпақты тәрбиелеу, яғни білімді, шығармашылық қабілетті, рухани бай, жан – жақты дамыған тұлға қалыптастыру, тәрбиелеу әрбір педагогтің міндетті.

Мен өзім ересектер тобының тәрбиешісімін. Балаларға Отан туралы ән, би, тақпақтар үйрету жоспарлы түрде ұйымдастырылады. Олардың патриоттық сезімін ояту мақсатында дәстүрден тыс жолын іздестіріп, оны бейнелеу өнері арқылы беруді ұйғардым. Шығармашылық жұмысым ретінде Эбру әдісін енгіздім.

Балалардың шығармашылық қабілеттерін шыңдауда алдыма қойған мақсатым:

1. Балалардың бос уақытын мазмұнды ұйымдастыруға, олардың тұлғасын дамытуға жағдай жасау.

2. Жасаған жұмыстары арқылы балаларды ізденушілікке, еңбек сүйгіштікке баулу.

3. Бастаған жұмысты тиянақты аяқтап, ұжыммен жұмыс жасай білуге, өзара достықты қадір тұтуға тәрбиелеу.

Эбру әдісі дегеніміз не? Эбру әдісі арқылы балаларға сурет салудың негізгі техникалық дағдыларын меңгерту. Эбру – бұл ерекше графикалық қайталанбайтын су бетіне салынатын көркем сурет техникасы. Пәкістан мен Түркия аймақтарында кеңінен тараған өнер түрі. Еуропада 17 ғасырда эбру техникасы «Түрік қағазы» атпен таралған. Ғажайып құбылысты суретшілер суда ерімейтін арнайы майлы бояулар арқылы жасайды. Нәтижесінде мата немесе қағаз бетіне көшіріп алуға болатын өрнек пайда болады. Эбру әдісімен салынған сурет ешқашан бір-біріне ұқсамайды, әрбір салынған сурет өз ерекшелігімен танқалдырған.

Эбру әдістерінің түрлері:

- Баттал Эбру- бояу суға шашу арқылы беріледі.

- Эбру шаль- Біз немесе таяқша арқылы өрнектер салу (матаға немесе орамалға)

- Осветленный (ашық) Эбру - фонға ашық түстер алынады.

- Гребенка Эбру- тарақшамен өрнек салу.
- Цветочный Эбру (гүлді)- әртүрлі гүлдерді бейнелеу.

Дәстүрден тыс әдіспен сурет салуды үйренген бала, өз бетінше бастыру құралдарын іздеп тауып көрсетеді. Бұл баланың өмірге шығармашылықпен қарауының, кез –келген затты әр түрлі мақсатта қолдана білу іскерлігін дамытуының алғы шарты болып табылады.

Эбру әдісі бойынша сурет салу техникасы

1 қадам: Бояуды дайындау Акрилді қою майлы бояуға су араластырып, қоймалжың етіп дайындаймыз.

2 қадам: Сұйықтық дайындау: 3 ас қасық ұн мен 1 ас қасық крахмалдан клейстер жасалады. Сұйықтық суалған соң желім құйып араластырамыз.

3 қадам: Бояу тамызу: Сұйықтыққа қылқалам арқылы жоғарыдан төмен қарай бояуды тамызу. Бояулар судың бетінде ыдырайды.

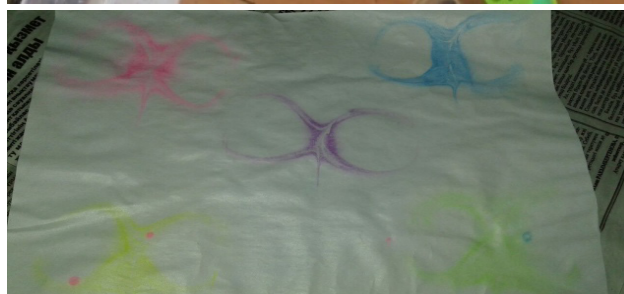
4 қадам: Өрнек жасау: Суға тамған бояулардан таяқшаның көмегімен түрлі өрнектер салуға болады.

5 қадам: Салынған суретті қағаз бетіне түсіру: Су бетіне қоятын қағаз не мата ыдыс көлемімен бірдей болуы қажет. Су бетіне салынған суреттің бетіне ақ қағаз немесе матаны ұқыпты етіп қоямыз. Сурет нұсқасы ақ қағаз бетіне дұрыс түсу үшін секунд күтеміз. Су бетіндегі қағаздың жиегі көтеріле бастағанда абайлап, ұқыптылықпен алу қажет. Енді кебуін күтеміз.

Осы «Эбру» әдісі бойынша балалармен өткізген жұмысымды ұсынамын.

Тақырыбы: «Ою-өрнек сәніміз»

Мақсаты: Ою-өрнек туралы мағлұмат беру. Дәстүрден тыс «Эбру» әдісін қолдана отырып, ою-өрнек салуды үйрету. Баланың есте сақтау қабілетін, қиялын дамыту. Балаларды шыдамдылыққа, ұқыптылыққа, шапшандыққа тәрбиелеу.

Тақырыбы: «Біздің туымыз»

Мақсаты: Қазақстанның туы туралы түсініктерін кеңейту, туды «эбру» әдісімен судың үстіне түсіре білуге үйрету. Рәміздерін ардақтап, өз еліне деген сүйіспеншілік пен патриоттыққа тәрбиелеу. Ұлттық рухының биік болуына, салт-дәстүрі мен Отанға, елге, жерге деген сүйіспеншілігін ояту. Жұмыс барысында ұқыптылыққа, жасаған ісін тиянақты аяқтауға, еңбек сүйгіштікке баулу.

Тақырыбы: «Бәйтерек»

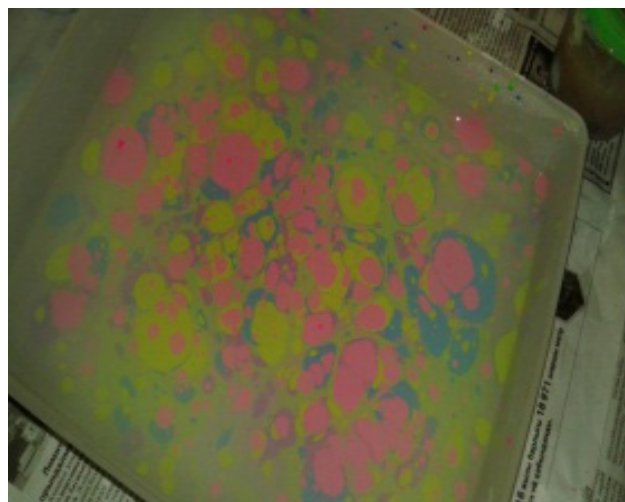
Мақсаты: Бәйтерек туралы түсініктерін жетілдіру. Нұр-Сұлтан қаласының символы Бәйтеректі судың үстіне түсіре білуге үйрету. Балалардың сурет салуға деген қызығушылықтарын арттыру, ойлау қабілетін дамыту. Өз еліне деген сүйіспеншілікке тәрбиелеу.

Осы Эбру әдісін қолданғаннан бері балалардың әдемілікке, әсемдікке, сурет салуға деген қызығушылықтары артып, балалардың ұсақ қол моторикасы дамыды, ойлау қабілеті, қиялы дамыды. Балалардың шығармашылығын дамыту мақсатында

ата-аналарға отбасында баланың бөлмесін дамытушы ортаға сәйкестендіріп жабдықтауға кеңестер бердім. Осы аталған жұмыстардың қайсысы болмасын балажанын рухани байытып, ой, дене еңбегін дамытып, айналадағы дүниені белсенді қабылдауға, эстетикалық талғамға тәрбиелейді.

Қорыта айтқанда, ұлы ойшыл Дени Дидрон: «Егер қандай да бір мемлекет өзінің азаматтарын сурет салуға, жазуды және оқытуды үйреткендей үйретсе, ол мемлекет дүние жүзі бойынша техникада, ғылымда және өнерде бірінші орын алады» деген екен. Олай болса, балабақша бейнелеу өнерін дамытудың алғашқы баспалдақ болмақ. Ендеше өзіміз тәрбиелеп отырған бүлдіршін тағдырына салғырт қарамай, мемлекет жүктеген мақсатты істі үлкен жауапкершілікпен орындау әр педагогтің міндеті болуы тиіс. Сөз соңында бейнелеу өнері – балаларды рухани сусындатар, әлемдегі әсемдіктің сырын ұғындырар, халқымыздың ұлттық өнерін қастерлейтін құдіретті өнер дегім келеді.

Эбру әдістерінің түрлері:

Эбру әдісі бойынша сурет салу техникалары.

